

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. huhtikuuta 2024
(OR. en)

9220/24

Toimielinten välinen asia:
2022/0051(COD)

CODEC 1168
DRS 43
SUSTDEV 55
COMPET 470
PE 124

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI yritysten kestäväää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta – Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn tulokset (Strasbourg, 22.–25. huhtikuuta 2024)

I JOHDANTO

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 294 artiklan määräysten sekä yhteispäätösmenettelyyn sovellettavia käytännön menettelytapoja koskevan yhteisen julistuksen¹ mukaisesti neuvosto, Euroopan parlamentti ja komissio ovat olleet useita kertoja epävirallisesti yhteydessä toisiinsa, jotta asiasta päästäisiin yhteisymmärrykseen jo ensimmäisessä käsittelyssä.

¹ EUVL C 145, 30.6.2007, s. 5.

Tässä yhteydessä oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) puheenjohtaja Adrián VÁZQUEZ LÁZARA (Renew, ES) esitti valiokunnan puolesta kompromissitarkistuksen (tarkistus 430) edellä mainittuun direktiiviehdotukseen, josta esittelijä Lara WOLTERS (S&D, NL) oli laatinut mietintöluonnoksen. Tarkistuksesta oli sovittu edellä mainitussa epävirallisessa yhteydenpidossa. Muita tarkistuksia ei esitetty.

II ÄÄNESTYS

Täysistunnon äänestyksessä 24. huhtikuuta 2024 hyväksyttiin edellä mainittua direktiiviehdotusta koskeva kompromissitarkistus (tarkistus 430). Näin tarkistettu komission ehdotus muodostaa Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn kannan, joka on liitteenä olevassa lainsäädäntöpäätöslauselmassa².

Euroopan parlamentin kanta vastaa sitä, mitä toimielinten kesken oli aiemmin sovittu. Neuvoston pitäisi näin ollen voida hyväksyä Euroopan parlamentin kanta.

Säädös annettaisiin sitten Euroopan parlamentin kantaa vastaavassa sanamuodossa.

² Lainsäädäntöpäätöslauselmassa olevaan Euroopan parlamentin kannan versioon on merkitty komission ehdotukseen tehdyistä tarkistuksista johtuvat muutokset. Lisäykset komission tekstiin on *lihavoitu ja kursivoitu*. Poistot on osoitettu merkillä ”■”.

P9_TA(2024)0329

Yritysten kestäväää toimintaa koskeva huolellisuusvelvoite

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 24. huhtikuuta 2024 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yritysten kestäväää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (COM(2022)0071 – C9-0050/2022 – 2022/0051(COD))

(Tavallinen lainsäätämisjärjestys: ensimmäinen käsittely)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2022)0071),
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 2 kohdan, 50 artiklan 1 kohdan, 50 artiklan 2 kohdan g alakohdan ja 114 artiklan, joiden mukaisesti komissio on antanut ehdotuksen Euroopan parlamentille (C9-0050/2022),
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 3 kohdan,
- ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean 14. heinäkuuta 2022 antaman lausunnon¹,
- ottaa huomioon asiasta vastaavan valiokunnan työjärjestyksen 74 artiklan 4 kohdan mukaisesti hyväksymän alustavan sopimuksen sekä neuvoston edustajan 15. maaliskuuta 2024 päivätyllä kirjeellä antaman sitoumuksen hyväksyä Euroopan parlamentin kanta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 4 kohdan mukaisesti,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 59 artiklan,
- ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan, kansainvälisen kaupan valiokunnan, talous- ja raha-asioiden valiokunnan, työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan, ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan, kehitysvaliokunnan,

¹ EUVL C 443, 22.11.2022, s. 81.

teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan sekä sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan lausunnot,

- ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön (A9-0184/2023),
- 1. vahvistaa jäljempänä esitetyn ensimmäisen käsittelyn kannan²;
- 2. pyytää komissiota antamaan asian uudelleen Euroopan parlamentin käsiteltäväksi, jos se korvaa ehdotuksensa, muuttaa sitä huomattavasti tai aikoo muuttaa sitä huomattavasti;
- 3. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

² Tämä kanta korvaa 1. kesäkuuta 2023 hyväksytyt tarkistukset (Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2023)0209).

**Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 24. huhtikuuta 2024,
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/... antamiseksi yritysten kestäväää
toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 ja asetuksen (EU)
2023/2859 muuttamisesta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 50 artiklan
1 kohdan, 50 artiklan **2 kohdan g alakohdan** ja 114 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu
kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä²,

¹ EUVL C 443, 22.11.2022, s. 81.

² Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 24. huhtikuuta 2024.

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) ***Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan mukaan*** unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sellaisina kuin ne on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja'. Unionin toiminnan olisi perustuttava kansainvälisellä tasolla sen oman perustamisen johtoajatuksena oleviin perusarvoihin sekä ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden ja jakamattomuuden sekä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen. Tällaisiin toimiin kuuluu talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kestävä kehityksen edistäminen kehittyvissä maissa.
- (2) ***Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 191 artiklan mukaisesti*** unionin painopisteitä ovat ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen sekä eurooppalaisten perusarvojen edistäminen, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta 11 päivänä joulukuuta 2019 annetussa komission tiedonannossa todetaan. Nämä tavoitteet edellyttävät viranomaisten lisäksi myös yksityisten toimijoiden, erityisesti yritysten, osallistumista.

- (3) Komissio sitoutui 14 päivänä tammikuuta 2020 annetussa tiedonannossaan ”Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi” parantamaan Euroopan sosiaalista markkinataloutta oikeudenmukaisen kestäväsiirtymän toteuttamiseksi ja *sen varmistamiseksi, että ketään ei jätetä jälkeen*. Tällä direktiivillä vahvistetaan myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria, jolla edistetään oikeudenmukaiset työolot ja -ehdot varmistavia oikeuksia. Se kuuluu unionin politiikkoihin ja strategioihin, jotka liittyvät ihmisarvoisen työn edistämiseen maailmanlaajuisesti, myös globaaleissa arvoketjuissa, kuten ihmisarvoisesta työstä kaikkialla maailmassa 23 päivänä helmikuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa todetaan.
- (4) Yritysten toiminta kaikilla talouden aloilla on avain siihen, että unionin kestävyystavoitteissa onnistutaan, sillä unionin yritykset – erityisesti suuret – ovat riippuvaisia globaaleista arvoketjuista. On myös yritysten edun mukaista suojella ihmisoikeuksia ja ympäristöä erityisesti, kun otetaan huomioon kuluttajien kasvava huoli näistä aiheista. Unionin ja jäsenvaltioiden tasolla on jo useita aloitteita, joilla edistetään arvokeskeistä muutosta tukevia yrityksiä.

- (5) Vastuullista liiketoimintaa koskevissa nykyisissä kansainvälisissä normeissa täsmennetään, että yritysten olisi suojeltava ihmisoikeuksia, ja esitetään, miten niiden olisi otettava ympäristönsuojelu huomioon kaikissa toimissaan ja arvoketjuissaan. Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevissa YK:n ohjaavissa periaatteissa, jäljempänä 'YK:n ohjaavat periaatteet', todetaan yritysten velvollisuus noudattaa ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta yksilöimällä, ehkäisemällä ja lieventämällä toimintansa haitallisia vaikutuksia ihmisoikeuksiin ja määrittämällä, miten ne puuttuvat näihin vaikutuksiin. YK:n ohjaavissa periaatteissa todetaan, että yritysten olisi vältettävä loukkaamasta ihmisoikeuksia ja puututtava haitallisiin ihmisoikeusvaikutuksiin, joita ne ovat aiheuttaneet tai lisänneet tai jotka liittyvät niiden omiin toimintoihin tai niiden tytäryritysten toimintoihin tai suoriin ja välillisiin liikesuhteisiin.

- (6) Ihmisoikeuksia koskevan huolellisuusvelvoitteen käsitettä täsmennettiin ja kehitettiin edelleen Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) toimintaohjeissa monikansallisille yrityksille, jäljempänä 'monikansallisia yrityksiä koskevat toimintaohjeet', joissa huolellisuusvelvoite ulotettiin koskemaan myös ympäristö- ja hallintokysymyksiä. Vastuullista liiketoimintaa koskevat OECD:n due diligence -ohjeet, jäljempänä 'vastuullista liiketoimintaa koskevat ohjeet', ja alakohtaiset ohjeet ovat kansainvälisesti tunnustettuja kehyksiä, joissa vahvistetaan huolellisuusvelvoitteeseen liittyvät käytännön toimet. Niiden avulla yritykset voivat tunnistaa, miten ne käsittelevät tosiasiallisia ja mahdollisia vaikutuksia toiminnassaan, toimitusketjuissaan ja muissa liikesuhteissaan, sekä ehkäisevät, lieventävät ja selvittävät näitä toimintatapoja. Huolellisuusvelvoitteen käsite sisältyy myös Kansainvälisen työjärjestön (ILO) kolmikantaiseen periaatejulistukseen, joka koskee monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa.

- (7) *Kaikilla yrityksillä on velvollisuus kunnioittaa ihmisoikeuksia, jotka ovat yleismaailmallisia, jakamattomia, toisistaan riippuvaisia ja toisiinsa liittyviä.*
- (8) Kaikki YK:n jäsenvaltiot hyväksyivät vuonna 2015 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, joihin sisältyvät kestävän, osallistavan ja kestävän talouskasvun edistämistä koskevat tavoitteet. Unioni on asettanut tavoitteekseen saavuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Myös yksityinen sektori edistää näiden tavoitteiden saavuttamista.
- (9) *Maa­ilmanlaajuisiin arvoketjuihin ja erityisesti kriittisten raaka-aineiden arvoketjuihin vaikuttavat luonnononnettomuuksien ja ihmisestä johtuvien uhkien aiheuttamat haittavaikutukset. Kriittisiin arvoketjuihin kohdistuviin riskeihin liittyvien uhkien esiintymistiheys ja vaikutukset todennäköisesti lisääntyvät tulevaisuudessa. Yksityisellä sektorilla voisi olla merkittävä rooli jatkuvan, osallistavan ja kestävän talouskasvun edistämisessä niin, että samalla vältetään luomasta epätasapainoa sisämarkkinoilla. Tämä korostaa sitä, että on tärkeää vahvistaa yritysten kykyä kestää arvoketjuihinsa liittyviä epäsuotuisia skenaarioita ottaen huomioon ulkoisvaikutukset sekä yhteiskuntaan, ympäristöön ja hallintotapaan liittyvät riskit.*

- (10) Ilmastomuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen nojalla tehdyissä kansainvälisissä sopimuksissa, joiden osapuolia unioni ja sen jäsenvaltiot ovat, kuten **12 päivänä joulukuuta 2015 hyväksytyssä ilmastomuutosta koskevaan YK:n puitesopimukseen liittyvässä Pariisin sopimuksessa³, jäljempänä 'Pariisin sopimus'**, ja hiljattain tehdyssä Glasgow'n ilmastosopimuksessa, esitetään täsmällisiä keinoja ilmastomuutoksen torjumiseksi ja maapallon lämpenemisen pitämiseksi 1,5 celsiusasteessa. Kaikilta allekirjoittajaosapuolilta odotetaan erityistoimia, mutta myös yksityisen sektorin ja erityisesti sen investointistrategioiden roolia pidetään **myös** keskeisenä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

³ ***EUVL L 282, 19.10.2016, s. 4.***

- (11) Unioni on Euroopan *parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1119*⁴ sitoutunut myös oikeudellisesti siihen, että siitä tulee ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä ja että päästöjä vähennetään vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Molemmat sitoumukset edellyttävät, että yritykset muuttavat tuotanto- ja hankintatapojaan. Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa, joka on liitetty 17 päivänä syyskuuta 2020 annettuun komission tiedonantoon ”EU:n ilmastotavoite vuodelle 2030 entistä korkeammalle – Panostetaan ilmastoneutraaliin tulevaisuuteen ihmisten hyväksi” (ilmastotavoitesuunnitelma vuodelle 2030), esitetään eriasteisia päästövähennyksiä, joita eri talouden aloilta vaaditaan, vaikka kaikilta edellytetään huomattavia vähennyksiä, jotta unionin ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. Suunnitelman mukaan yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmien sekä esimerkiksi kestävää rahoitusta koskevien käytäntöjen muutokset saavat myös liikeyritysten omistajat ja johtajat asettamaan kestävyystavoitteet etusijalle strategioissa ja käytännön toimissa. Komission tiedonannossa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta todetaan, että kaikkien unionin toimien ja politiikkojen olisi yhdessä autettava unionia menestyksekkäässä ja oikeudenmukaisessa siirtymisessä kohti kestävää tulevaisuutta.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1).

Siinä todetaan myös, että kestävyys olisi sisällytettävä unionin yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaan kehykseen. *Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä (EU) 2022/591⁵ vahvistetulla ympäristöä ja ilmastoa koskevalla unionin toimintakehyksellä pyritään nopeuttamaan vihreää siirtymää ilmastoneutraaliin, kestävään, myrkyttömään, resurssitehokkaaseen, uusiutuvaan energiaan perustuvaan, palautumis- ja selviytymiskykyiseen ja kilpailukykyiseen kiertotalouteen oikeudenmukaisella, tasapuolisella ja osallistavalla tavalla sekä suojelemaan ympäristön tilaa, palauttamaan se ennalleen ja parantamaan sitä muun muassa pysäyttämällä biologisen monimuotoisuuden häviäminen ja kääntämällä tämä suuntaus.*

⁵ *Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/591, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2022, vuoteen 2030 ulottuvasta yleisestä unionin ympäristöalan toimintaohjelmasta (EUVL L 114, 12.4.2022, s. 22).*

- (12) Komission 24 päivänä helmikuuta 2021 antamassa tiedonannossa ”Ilmastokestävä Eurooppa” muotoillaan ilmastomuutokseen sopeutumista koskevaa unionin strategiaa. Sen mukaan uusien investointi- ja politiikkapäätösten olisi oltava ilmastotietoon perustuvia ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia, mikä koskee myös arvoketjuja hallinnoivia suuria yrityksiä. Tämän direktiivin olisi oltava johdonmukainen kyseisen strategian kanssa. Samoin sen olisi noudatettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2024/...⁶⁺, jossa asetetaan selkeät vaatimukset pankkien hallinnointisäännöille. Niihin kuuluvat myös tiedot ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvistä riskeistä yrityksen hallituksen tasolla.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., direktiivin 2013/36/EU muuttamisesta valvontavaltuuksien, seuraamusten, kolmannen maan sivuliikkeiden sekä ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvien riskien osalta (vakavaraisuusdirektiivi) (EUVL C [...], [...], s. [...]).

⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa PE-CONS 79/23 (2021/0341(COD)) olevan direktiivin numero ja lisätään alaviitteeseen kyseisen direktiivin numero, antopäivä, nimi ja EUVL-julkaisuviite.

- (13) Aloite yritysten kestävästä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä on yhtenä osatekijänä 11 päivänä maaliskuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma – Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta” (kiertotalouden toimintasuunnitelma), 20 päivänä maaliskuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme ” (biodiversiteettistrategia), 20 päivänä maaliskuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Pelloilta pöytään -strategia oikeudenmukaista, terveyttä edistävää ja ympäristöä säästävää elintarvikejärjestelmää varten” (Pelloilta pöytään -strategia), 14 päivänä lokakuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Kestävyyttä edistävä kemikaalistrategia – Kohti myrkytöntä ympäristöä” (kemikaalistrategia), **12 päivänä toukokuuta 2021 annetussa komission tiedonannossa EU:n toimintasuunnitelmasta ”Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta”**, 5 päivänä toukokuuta 2021 annetussa komission tiedonannossa ”Vuoden 2020 uuden teollisuusstrategian päivittäminen: vahvemmat sisämarkkinat Euroopan elpymistä varten”, komission lähestymistavassa ”Teollisuus 5.0”, 4 päivänä maaliskuuta 2021 annetussa komission tiedonannossa ”Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma” ja 18 päivänä helmikuuta 2021 annetussa komission tiedonannossa ”Kauppapolitiikan uudelleentarkastelu – Avoin, kestävä ja määrätietoinen kauppapolitiikka”.

Lisäksi tämän direktiivin mukaisilla huolellisuusvelvoitetta koskevilla vaatimuksilla olisi edistettävä sitä, että saavutetaan EU:n toimintasuunnitelman ”Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta” tavoitteet, jotka koskevat myrkyttömän ympäristön luomista ja ihmisten, eläinten ja ekosysteemien terveyden ja hyvinvoinnin suojelemista ympäristöriskeiltä ja kielteisiltä vaikutuksilta.

- (14) Tämä direktiivi on ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta EU:n toimintasuunnitelmasta 2020–2024 annetun komission yhteisen tiedonannon mukainen. Toimintasuunnitelmassa määritellään painopisteeksi edistää aktiivisesti kumppanimaiden pyrkimyksiä panna täytäntöön YK:n ohjaavat periaatteet ja muut asiaa koskevat kansainväliset suuntaviivat, kuten monikansallisia yrityksiä koskevat toimintaohjeet, muun muassa edistämällä asiaankuuluvia huolellisuusvelvoitetta koskevia normeja.

- (15) Euroopan parlamentti kehotti 10 päivänä maaliskuuta 2021 antamassaan päätöslauselmassa, jossa annettiin komissiolle suosituksia yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja vastuuvollisuudesta, komissiota ehdottamaan kattavia yritysten huolellisuusvelvoitteita koskevia unionin tason sääntöjä, ***joista voi seurata jopa siviilioikeudellinen korvausvastuu yrityksille, jotka aiheuttavat vahinkoa itse tai yhdessä, koska ne eivät toteuta huolellisuusvelvoitetta.*** Ihmisoikeuksista ja ihmisarvoisesta työstä maailmanlaajuisissa toimitusketjuissa 1 päivänä joulukuuta 2020 annetuissa neuvoston päätelmissä komissiota kehoitettiin esittämään ehdotus yritysten kestävä hallinnointia koskevaksi unionin oikeudelliseksi kehykseksi, joka sisältää monialaiset yrityksiä koskevat huolellisuusvelvoitteet globaaleissa toimitusketjuissa. Euroopan parlamentti kehotti selventämään johtajien velvollisuuksia myös 2 päivänä joulukuuta 2020 hyväksymässään valiokunta-aloitteisessa mietinnössä yritysten kestävästä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä. Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto ja komissio ovat sitoutuneet 21 päivänä joulukuuta 2021 antamassaan yhteisessä julistuksessa EU:n lainsäädännön painopisteistä vuonna 2022 saamaan aikaan tuloksia ihmisten hyväksi toimivan talouden suhteen ja parantamaan yritysten kestävä hallinnointia koskevaa sääntelykehystä.

- (16) Tällä direktiivillä pyritään varmistamaan, että sisämarkkinoilla toimivat yritykset edistävät kestäväää kehitystä ja talouksien ja yhteiskuntien kestävyys siirtymistä yritysten omiin, niiden tytäryritysten **ja yritysten toimintaketjuihin kuuluvien niiden liikekumppaneiden toimintoihin** liittyvien tosiasiallisten tai mahdollisten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistamisen, **tarvittaessa priorisoinnin**, ehkäisemisen, lieventämisen, lopettamisen, minimoimisen **ja korjaamisen** kautta **ja varmistavat oikeussuojan ja oikeussuojakeinojen saatavuuden niille, joihin tämä velvollisuuden noudattamatta jättäminen vaikuttaa. Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden velvollisuutta kunnioittaa ja suojella ihmisoikeuksia ja ympäristöä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.**

- (17) *Tämä direktiivi ei vaikuta unionin muiden säädösten mukaisiin ihmisoikeuksia, työhön liittyviä ja sosiaalisia oikeuksia, ympäristönsuojelua ja ilmastonmuutosta koskeviin velvoitteisiin. Jos tämän direktiivin säännökset ovat ristiriidassa sellaisen toisen unionin säädöksen säännösten kanssa, jolla on samat tavoitteet ja jossa säädetään laajemmista tai yksityiskohtaisemmista velvoitteista, tämän toisen unionin säädöksen säännöksillä olisi oltava ristiriitatilanteessa etusija ja kyseisiin velvoitteisiin olisi sovellettava niitä. Esimerkkejä tällaisista unionin säädösten velvoitteista ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/821⁷, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/1542⁸ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/1115⁹ säädettyt velvoitteet.*

⁷ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/821, annettu 17 päivänä toukokuuta 2017, unionin tuojiin, jotka tuovat konfliktialueilta ja korkean riskin alueilta peräisin olevia tinaa, tantaalia ja volframia, niiden malmeja sekä kultaa, sovellettavien toimitusketjun due diligence -velvoitteiden vahvistamisesta (EUVL L 130, 19.5.2017, s. 1).*

⁸ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1542, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2023, akuista ja paristoista ja jäteakuista ja -paristoista, direktiivin 2008/98/EY ja asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivin 2006/66/EY kumoamisesta (EUVL L 191, 28.7.2023, s. 1).*

⁹ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115, annettu 31 päivänä toukokuuta 2023, tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta (EUVL L 150, 9.6.2023, s. 206).*

- (18) *Tätä direktiiviä ei sovelleta eläkelaitoksiin, jotka hallinnoivat sosiaaliturvajärjestelmiä unionin lainsäädännön mukaisesti. Jos jäsenvaltio on päättänyt olla soveltamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2016/2341¹⁰ kokonaan tai osittain ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoaviin laitoksiin kyseisen direktiivin 5 artiklan mukaisesti, tätä direktiiviä ei sovelleta kyseisiin ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoaviin laitoksiin.*

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2341, annettu 14 päivänä joulukuuta 2016, ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta (EUVL L 354, 23.12.2016, s. 37).

- (19) Yritysten olisi toteutettava asianmukaiset toimet laatiakseen ja suorittaakseen huolellisuusvelvoitetta koskevat toimenpiteet omien toimintojensa, tytäryritystensä *toimintojen* sekä suorien ja välillisten *liikekumppaneidensa* toimintojen osalta kaikkialla *toimintaketjuissaan* tämän direktiivin mukaisesti. Tässä direktiivissä ei pitäisi vaatia yrityksiä takaamaan kaikissa olosuhteissa, ettei haitallisia vaikutuksia koskaan esiinny tai että ne lopetetaan. Esimerkiksi *liikekumppanuuksissa*, joissa haitallinen vaikutus johtuu valtion toimenpiteestä, yritys ei ehkä kykene saavuttamaan tällaisia tuloksia. Sen vuoksi tämän direktiivin pääasiallisten velvoitteiden olisi oltava keinoja koskevia velvoitteita. Yrityksen olisi toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, *joilla pystytään täyttämään huolellisuusvelvoitteen tavoitteet käsittelemällä tehokkaasti haitallisia vaikutuksia tavalla, joka vastaa niiden vakavuutta ja todennäköisyyttä. Olisi otettava huomioon* kyseisen tapauksen olosuhteet, *haitallisen vaikutuksen luonne ja laajuus sekä asiaankuuluvat riskitekijät, kuten haitallisten vaikutusten torjumisessa ja lieventämisessä* erityispiirteet yrityksen *liiketoiminnassa ja sen toimintaketjussa*, toimialalla tai maantieteellisellä alueella, jolla sen *liikekumppanit* toimivat, yrityksen valta vaikuttaa suoriin ja välillisiin *liikekumppaneihinsa* sekä se, voiko yritys lisätä vaikutusvaltaansa.

- (20) Tässä direktiivissä säädetyn huolellisuusvelvoitteeseen liittyvän prosessin olisi katettava vastuullista liiketoimintaa koskevissa ohjeissa määritellyt kuusi vaihetta, joihin sisältyy yritysten huolellisuusvelvoitetta koskevia toimenpiteitä haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi. Kyseinen prosessi sisältää seuraavat vaiheet: 1) huolellisuusvelvoitteen sisällyttäminen toimintapolitiikkoihin ja johtamisjärjestelmiin, 2) haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistaminen ja arviointi, 3) tosiasiallisten ja mahdollisten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten ehkäiseminen, lopettaminen tai minimoiminen, 4) toimenpiteiden tehokkuuden *seuranta ja* arviointi, 5) tiedottaminen ja 6) korjausmahdollisuuksien tarjoaminen.

- (21) *Huolellisuusvelvoitteen tuloksellisuuden lisäämiseksi ja yrityksille aiheutuvan rasitteen vähentämiseksi yrityksillä olisi oltava oikeus jakaa resursseja ja tietoja yritysryhmissään ja muiden oikeushenkilöiden kanssa. Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien emoyhtiöiden olisi voitava täyttää joitakin huolellisuusvelvoitteita myös tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien tytäryritystensä puolesta, jos sillä varmistetaan tehokas noudattaminen. Tämä ei saisi vaikuttaa valvontaviranomaisen tytäryrityksiin käyttämiin valtuuksiin eikä niiden tämän direktiivin mukaiseen siviilioikeudelliseen korvausvastuuseen. Jos emoyhtiö täyttää ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevat velvoitteet tytäryrityksensä puolesta, tytäryrityksen olisi noudatettava kyseisiä velvoitteita emoyhtiön ilmastonmuutoksen hillintää koskevan suunnitelman mukaisesti sen liiketoimintamallia ja -strategiaa vastaavin asiaankuuluvien mukautuksin. Jos tytäryritys ei kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, koska tytäryritys ei ole velvollinen noudattamaan huolellisuusvelvoitetta, emoyhtiön olisi katettava tytäryrityksen toiminta osana omaa huolellisuusvelvoitettaan. Jos tytäryritykset kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan mutta emoyhtiö ei, niiden olisi silti saatava jakaa resursseja ja tietoja yritysryhmän sisällä. Tytäryritysten olisi kuitenkin oltava vastuussa tässä direktiivissä säädettyjen huolellisuusvelvoitteiden täyttämisestä.*

- (22) *Joidenkin huolellisuusvelvoitteiden täyttäminen ryhmätasolla ei saisi rajoittaa tämän direktiivin mukaista tytär yritysten siviilioikeudellista vastuuta vahingon kohteena olevien uhrien suhteen. Jos siviilioikeudellisen vastuun edellytykset täyttyvät, tytär yrityksen voitaisiin katsoa olevan vastuussa aiheutuneista vahingoista riippumatta siitä, onko huolellisuusvelvoitteen täyttänyt tytäritys vai emoyhtiö tytär yrityksen puolesta.*

- (23) *Liikekumppaneita ei saisi velvoittaa ilmaisemaan tämän direktiivin mukaisia velvoitteita noudattavalle yritykselle tietoja, jotka ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/943¹¹ määriteltyjä liikesalaisuuksia, sanotun kuitenkin rajoittamatta suorien tai välillisten liikekumppaneiden henkilöllisyyden ilmaisemista tai sellaisten tietojen ilmaisemista, joita tarvitaan tunnistamaan tosiasiallisia tai mahdollisia haitallisia vaikutuksia, jos ne ovat tarpeen ja asianmukaisesti perusteltuja yrityksen huolellisuusvelvoitteiden noudattamista varten. Tämä ei saisi rajoittaa liikekumppaneiden mahdollisuutta suojella liikesalaisuuksiaan direktiivillä (EU) 2016/943 perustettujen mekanismien kautta. Liikekumppaneita ei saisi koskaan velvoittaa ilmaisemaan turvallisuusluokiteltuja tietoja tai muita tietoja, joiden ilmaiseminen voisi aiheuttaa vaaran valtion keskeisille turvallisuuseduille.*

¹¹ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta (EUVL L 157, 15.6.2016, s. 1).*

- (24) Haitallisia ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia *saattaa* esiintyä yritysten omissa toiminnoissa, niiden tytäryritysten *toiminnoissa* ja *yritysten* toimintaketjuihin kuuluvien *niiden liikekumppaneiden toiminnoissa* erityisesti raaka-aineiden hankinnan ja valmistuksen yhteydessä ■ . Jotta huolellisuusvelvoitteella olisi merkitystä, sen olisi katettava haitalliset ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset, joita aiheutuu tuotteiden tuotannon, *jakelun, kuljetuksen ja varastoinnin* tai palvelujen tarjoamisen elinkaaren *valtaosan* aikana *yritysten* omissa, niiden tytäryritysten *toiminnoissa* ja *yritysten* toimintaketjuihin kuuluvien *niiden liikekumppaneiden toiminnoissa*.

■

- (25) *Toimintaketjujen olisi katettava yrityksen alkupään liikeyhteistyöpaneiden toiminnot, jotka liittyvät yrityksen tuotteiden tuotantoon tai palvelujen tarjoamiseen, mukaan lukien raaka-aineiden, tuotteiden tai tuotteiden osien suunnittelu, louhintu, hankinta, valmistus, kuljetus, varastointi ja toimittaminen ja tuotteiden tai palvelun kehittäminen, ja yrityksen loppupään liikeyhteistyöpaneiden toiminnot, jotka liittyvät tuotteen jakeluun, kuljetukseen ja varastointiin, jos liikeyhteistyöpanit toteuttavat näitä toimintoja yritykselle tai yrityksen puolesta. Tällä direktiivillä ei olisi katettava tuotteen hävittämistä. Toimintaketjun ei tämän direktiivin mukaisesti myöskään pitäisi kattaa sellaisen tuotteen jakelua, kuljetusta, varastointia ja hävittämistä, joka kuuluu jäsenvaltion toteuttaman vientivalvonnan piiriin, millä tarkoitetaan joko Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/821¹² mukaista vientivalvontaa tai kansallisen vientivalvonnan alaisten aseiden, ammusten tai sotatarvikkeiden vientivalvontaa, sen jälkeen, kun tuotteen vienti on sallittu.*

¹² *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/821, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta (EUVL L 206, 11.6.2021, s. 1).*

Tätä direktiiviä täydennetään muilla säädöksillä, jotka myös puuttuvat kielteisiin haitallisiin vaikutuksiin ihmisoikeuksien tai ympäristönsuojelun alalla. Etenkin asetuksella (EU) 2021/821 perustetaan kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa varten valvontajärjestelmä, jolla katetaan muun muassa ohjelmistot ja teknologiat, joita voidaan käyttää kybervalvontatarkoituksiin. Tämän järjestelmän mukaisesti jäsenvaltioiden olisi erityisesti harkittava riskiä, että tällaisia tuotteita käytetään kansallisiin tukahduttamistoimiin tai vakaviin ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksiin. Lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/125¹³ kielletään sellaisten tuotteiden, kuten kemikaalien, vienti, joita käytetään tai voidaan käyttää kuolemantuomiossa tai kiduttamisessa tai muussa julmassa, epäinhimillisessä tai halventavassa kohtelussa tai rankaisemisessa, tai tapauksen mukaan säännellään niiden vientiä. Lisäksi useilla muilla lainsäädäntöaloitteilla pyritään lieventämään tuotteiden ympäristövaikutuksia niiden koko elinkaaren ajalta muun muassa asettamalla ekologisen suunnittelun vaatimukset, jotka perustuvat tuotteiden kestävyys- ja kierrätettävyyseikkoihin.

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/125, annettu 16 päivänä tammikuuta 2019, tiettyjen sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen (EUVL L 30, 31.1.2019, s. 1).

Tämän direktiivin noudattamisella olisi helpotettava näiden muiden säädösten säännösten ja tavoitteiden sekä niiden mukaisesti täytäntöön pantujen sovellettavien valtuuksien ehtojen noudattamista. Viejien olisi otettava huomioon niiden tämän direktiivin mukaisten huolellisuusvelvoitteiden havainnot ja tulokset noudattaessaan kyseisiä muita säädöksiä. Tämän direktiivin mukainen 'toimintaketjun' määritelmä ei rajoita 'arvoketjun' ja 'toimitusketjun' määritelmiä siten kuin ne on määritelty muussa unionin lainsäädännössä.

I

- (26) *'Toimintaketjun' määritelmään eivät saisi kuulua yrityksen loppupään liikekumppaneiden toiminnot, jotka liittyvät yrityksen palveluihin. Säänneltyjen rahoitusalan yritysten osalta 'toimintaketjun' määritelmään eivät saisi kuulua loppupään liikekumppanit, jotka vastaanottavat niiden palveluja ja tuotteita. Siksi rahoitusalan yritysten osalta tässä direktiivissä olisi katettava ainoastaan niiden toimintaketjujen alkupää, ei loppupäätä.*

- (27) *Tämän direktiivin mukaisesti yrityksiin, jotka on perustettu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, olisi sovellettava huolellisuusvelvoitetta, jos ne täyttävät tietyt edellytykset muun muassa liikevaihdosta ja tietyissä tapauksissa työntekijöiden lukumäärää koskevista raja-arvoista. Vaikka kyseiset edellytykset ilmaistaan suhteessa yksittäisiin tilivuosiin, tätä direktiiviä olisi sovellettava vain, jos yritys on täyttänyt ne kahtena edeltävänä peräkkäisenä tilivuotena, eikä sitä olisi enää sovellettava, jos yritys ei täyttä niitä kahtena edeltävänä asiaankuuluvana peräkkäisenä tilivuotena. Näin on myös sellaisten yritysten osalta, jotka on perustettu kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti. Niiden olisi täytettävä olennaiset unionin liikevaihtoa koskevat edellytykset kahtena edeltävänä tilivuotena. Selkeyden vuoksi ja tämän direktiivin porrastettu soveltaminen huomioon ottaen sekä unionin yritysten että kolmansien maiden yritysten olisi täytettävä soveltamisalaa koskevat kriteerit kahtena peräkkäisenä tilivuotena, jotka edeltävät tämän direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä saattamista koskevien sääntöjen mukaisesti vahvistettuja asiaankuuluvia soveltamispäivämääriä.*

*Työntekijöiden lukumäärää koskevien raja-arvojen osalta vuokratyöntekijät ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY¹⁴ 1 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti lähetetyt **työntekijät** olisi otettava mukaan laskettaessa vuokratyöntekijöitä käyttävän yrityksen työntekijöiden lukumäärää. Direktiivin 96/71/EY 1 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdan mukaiset lähetetyt työntekijät olisi otettava mukaan ainoastaan laskettaessa lähettävän yrityksen työntekijöiden lukumäärää. **Muut epätyypillistä työtä tekevät työntekijät olisi myös otettava mukaan laskettaessa työntekijöiden lukumäärää siltä osin kuin he täyttävät Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistamat kriteerit työntekijän aseman määrittämiseksi. Kausityöntekijät olisi otettava mukaan laskettaessa työntekijöiden määrää suhteessa niiden kuukausien lukumäärään, joita varten heidät on palkattu.***

¹⁴ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1996, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijän lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon (EUVL L 18, 21.1.1997, s. 1).*

Tässä direktiivissä säädettyjen raja-arvojen laskennassa olisi otettava huomioon sellaisten yrityksen sivuliikkeiden työntekijöiden lukumäärä ja liikevaihto, jotka ovat muita liiketoimintapaikkoja kuin pääkonttori ja jotka ovat siitä oikeudellisesti riippuvaisia ja joita sen vuoksi pidetään osana yritystä unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Tämän olisi koskettava myös yritysryhmää, jos raja-arvot lasketaan konsolidoinnin perusteella. Jollei toisin täsmennetä, raja-arvot, joiden mukaan määritellään, kattaako tämä direktiivi jonkin yrityksen, olisi katsottava raja-arvoiksi, jotka lasketaan yksittäisellä tasolla.

- (28) *Unioniin sijoittuneita yrityksiä, joilla on keskimäärin yli 1 000 työntekijää ja joiden maailmanlaajuinen nettoliikevaihto on yli 450 000 000 euroa viimeisimpänä tilivuotena, jolta on hyväksytty tai olisi pitänyt hyväksyä vuositilinpäätös, olisi vaadittava noudattamaan tässä direktiivissä säädettyjä huolellisuusvelvoitteita. Myös sellaisten yritysten olisi edellytettävä noudattavan tässä direktiivissä säädettyjä huolellisuusvelvoitteita, jotka ovat solmineet unionissa franchising-sopimuksen tai lisenssisopimuksen riippumattomien kolmansien yritysten kanssa rojalteja vastaan, jos näillä sopimuksilla varmistetaan yhteinen identiteetti ja liiketoimintamalli ja yhtenäisten liiketoimintamenetelmien soveltaminen ja jos nämä rojalit ovat yli 22 500 000 euroa viimeisimpänä tilivuotena, jolta on hyväksytty tai olisi pitänyt hyväksyä vuositilinpäätös, edellyttäen, että yrityksen maailmanlaajuinen nettoliikevaihto on yli 80 000 000 euroa viimeisimpänä tilivuotena, jolta on hyväksytty tai olisi pitänyt hyväksyä vuositilinpäätös. Sama pätee yritysryhmien perimmäisiin emoyhtiöihin, kun yritysryhmän yritykset yhdessä täyttävät nämä edellytykset. Sellaisen yrityksen, joka on yritysryhmän perimmäinen emoyhtiö, olisi täytettävä tämän direktiivin mukaiset vaatimukset. Jos yritysryhmän perimmäisen emoyhtiön pääasiallinen toiminta on omistaa operatiivisen tytäryrityksensä osakkeita eikä se osallistu yritysryhmään tai yhteen tai useampaan sen tytäryritykseen vaikuttaviin johtamista, toimintaa tai rahoitusta koskeviin päätöksiin, kyseisen perimmäisen emoyhtiön sijaan yhden unioniin sijoittautuneen operatiivisen tytäryrityksen olisi täytettävä vaatimukset tässä direktiivissä säädettyjen edellytysten mukaisesti.*

- (29) Jotta tällä direktiivillä voitaisiin kaikilta osin saavuttaa sen tavoitteet, jotka koskevat *haitallisia ihmisoikeus- ja* ympäristövaikutuksia yritysten ja niiden tytäryritysten *toiminnan* ja *yritysten* toimintaketjuihin kuuluvien *niiden liikekumppaneiden osalta*, sen olisi katettava myös kolmansien maiden yritykset, joilla on merkittävää toimintaa unionissa. Tätä direktiiviä olisi erityisesti sovellettava sellaisiin kolmansien maiden yrityksiin, joiden nettoliikevaihto unionissa oli vähintään **450 000 000** euroa viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena. *Yritysten, jotka ovat solmineet unionissa franchising-sopimuksen tai lisenssisopimuksen riippumattomien kolmansien yritysten kanssa rojalteja vastaan, olisi edellytettävä noudattavan tässä direktiivissä säädettyjä huolellisuusvelvoitteita, jos näillä sopimuksilla varmistetaan yhteinen identiteetti ja liiketoimintamalli ja yhtenäisten liiketoimintamenetelmien soveltaminen ja jos nämä rojaltit ovat yli 22 500 000 euroa unionissa viimeisintä tilivuotta edeltävänä tilivuotena, edellyttäen, että yrityksen nettoliikevaihto unionissa on yli 80 000 000 euroa viimeisintä tilivuotta edeltävänä tilivuotena. Sama pätee yritysryhmien perimmäisiin emoyhtiöihin, kun yritysryhmän yritykset yhdessä täyttävät nämä edellytykset. Sellaisen yrityksen, joka on yritysryhmän perimmäinen emoyhtiö, olisi täytettävä tämän direktiivin mukaiset vaatimukset. Jos yritysryhmän perimmäisen emoyhtiön pääasiallinen toiminta on omistaa operatiivisen tytäryrityksensä osakkeita eikä se osallistu yritysryhmään tai yhteen tai useampaan sen tytäryritykseen vaikuttaviin johtamista, toimintaa tai rahoitusta koskeviin päätöksiin, perimmäisen emoyhtiön sijaan yhden unioniin sijoittautuneen operatiivisen tytäryrityksen olisi täytettävä vaatimukset tässä direktiivissä säädettyjen edellytysten mukaisesti.*

- (30) Kun määritellään tämän direktiivin soveltamisalaa suhteessa *kolmansien maiden* yrityksiin, olisi valittava kuvattu liikevaihtoa koskeva edellytys, sillä tämä luo alueellisen yhteyden kolmansien maiden yritysten ja unionin alueen välille. Liikevaihto osoittaa vaikutukset, joita kyseisten yritysten toiminnalla voi olla sisämarkkinoihin. Kansainvälisen oikeuden mukaisesti tällaiset vaikutukset ovat perusteluna sille, että unionin oikeutta sovelletaan kolmansien maiden yrityksiin. Jotta voitaisiin varmistaa, että kyseisiltä yrityksiltä yksilöidään asianmukainen liikevaihto, olisi käytettävä *Euroopan parlamentin ja neuvoston* direktiivissä 2013/34/EU¹⁵ säädettyjä *kolmansien maiden* yritysten nettoliikevaihdon laskentamenetelmiä. Tämän direktiivin tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi työntekijöiden raja-arvoa ei puolestaan pitäisi soveltaa määritettäessä, mitkä kolmansien maiden yritykset kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan, koska tässä direktiivissä tarkoitettu työntekijöiden käsite perustuu unionin oikeuteen, eikä sitä voida helposti saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä unionin ulkopuolella. Jos kolmansien maiden yritysten työntekijöiden määrittämiseksi ei ole olemassa selkeää ja johdonmukaista menetelmää, myöskään tilinpäätössäännöstoissa, tällainen työntekijöitä koskeva raja-arvo aiheuttaisi oikeudellista epävarmuutta ja valvontaviranomaisten olisi vaikea soveltaa sitä.

¹⁵ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (EUVL L 182, 29.6.2013, s. 19).*

'Liikevaihdon' määritelmän olisi perustuttava direktiiviin 2013/34/EU, jossa kolmansien maiden yritysten nettoliikevaihdon laskentamenetelmät on jo vahvistettu, koska liikevaihdon ja tulojen määritelmät ovat samanlaiset kansainvälisissä tilinpäätössäännöstöissä. Jotta voidaan varmistaa, että valvontaviranomainen tietää, mitkä kolmannen maan yritykset tuottavat tämän direktiivin soveltamisalaan kuulumiseksi vaaditun liikevaihdon unionissa, tässä direktiivissä olisi edellytettävä, että ***kolmannen maan yrityksen valtuutettu edustaja tai yritys itse ilmoittaa*** yrityksen kuulumisesta tämän direktiivin soveltamisalaan sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa kolmannen maan yrityksen valtuutetulla edustajalla on kotipaikka tai johon se on sijoittautunut, ja jos tämä ei ole sama, sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa yritys on tuottanut suurimman osan nettoliikevaihdostaan unionissa viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena. ***Mikäli se on tarpeen sen määrittämiseksi, missä jäsenvaltiossa kolmannen maan yritys on tuottanut suurimman osan nettoliikevaihdostaan unionissa, jäsenvaltion olisi voitava pyytää komissiota ilmoittamaan jäsenvaltiolle kolmannen maan yrityksen unionissa tuottamasta nettoliikevaihdosta. Komission olisi perustettava järjestelmä tällaisen tietojenvaihdon varmistamiseksi.***

(31) *On erittäin tärkeää luoda unionin kehys, joka auttaa omaksumaan vastuullisen ja kestäväen lähestymistavan globaaleihin arvoketjuihin, sillä yrityksillä on keskeinen rooli kestäväen yhteiskunnan ja talouden rakentamisessa. Sitovan lainsäädännön käyttöönotto useissa jäsenvaltioissa on tuonut esiin tarpeen varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset yrityksille, jotta vältetään pirstoutumista ja taataan sisämarkkinoilla toimiville yrityksille oikeusvarmuus. Tällä direktiivillä ei olisi kuitenkaan estettävä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön tiukempia kansallisia säännöksiä, jotka eroavat niistä, joista säädetään muissa kuin 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa, 10 artiklan 1 kohdassa ja 11 artiklan 1 kohdassa, myös silloin, jos tällaiset säännökset välillisesti nostavat 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa, 10 artiklan 1 kohdassa ja 11 artiklan 1 kohdassa asetettua suojauksen tasoa esimerkiksi soveltamisalaa, määritelmiä, tosiasiallisten haitallisten vaikutusten korjaamista koskevia asianmukaisia toimenpiteitä, sidosryhmien kanssa tehtävää tarkoituksenmukaista yhteistyötä ja siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevien säännösten osalta. Niitä ei myöskään olisi estettävä ottamasta käyttöön kansallisia säännöksiä, jotka ovat tavoitteiltaan tai katetuilta aloiltaan tarkempia, kuten kansallisia säännöksiä, joilla säännellään tiettyjen toiminnanalojen haitallisia vaikutuksia, jotta saavutetaan erilainen taso ihmisten, työllisyyden ja yhteiskunnallisten oikeuksien, ympäristön ja ilmaston suojelussa.*

- (32) *Tällä direktiivillä pyritään laajalti kattamaan ihmisoikeudet, mukaan lukien kaikki työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista vuonna 1998 annetussa Kansainvälisen työjärjestön (ILO) julistuksessa määritellyt viisi työelämän perusperiaatetta ja -oikeutta. Jotta kestävyys siirtymistä voitaisiin edistää mielekkäällä tavalla, tämän direktiivin mukaista huolellisuusvelvoitetta olisi sovellettava henkilöihin kohdistuviin haitallisiin ihmisoikeusvaikutuksiin, jotka johtuvat jonkin tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 1 jaksossa luetelluissa kansainvälisissä välineissä vahvistetun oikeuden loukkaamisesta. 'Loukkaamisen' käsitettä olisi tulkittava kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön mukaisesti. Ihmisoikeuksien kattavuuden varmistamiseksi, sellaisen ihmisoikeuden loukkaamisen, jota ei ole nimenomaisesti lueteltu tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 1 jaksossa ja jota yritys tai oikeushenkilö voi loukata ja joka vahingoittaa suoraan tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 2 jaksossa luetelluilla ihmisoikeusvälineillä suojattua oikeudellista etua, olisi myös kuuluttava tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluviin haitallisiin ihmisoikeusvaikutuksiin edellyttäen, että asianomainen yritys olisi kohtuudella voinut ennakoida tällaisen ihmisoikeusloukkauksen riskin, ottaen huomioon yksittäistapauksen kaikki merkitykselliset olosuhteet, kuten yrityksen liiketoiminnan luonne ja laajuus sekä yrityksen toimintaketju, toimiala, maantieteellinen konteksti ja toimintaympäristö.*

Huolellisuusvelvoitteen piiriin olisi otettava lisäksi haitalliset ympäristövaikutukset, jotka johtuvat jonkin *tämän direktiivin liitteessä olevassa II osassa luetellun* kiellon tai velvoitteen rikkomisesta *sekä haitalliset vaikutukset, jotka johtuvat jonkin tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 15 ja 16 kohdassa luetellun kiellon rikkomisesta, ottaen huomioon kansallisen lainsäädännön, joka liittyy liitteessä lueteltuja välineitä koskeviin säännöksiin. Näitä kieltoja ja velvoitteita olisi tulkittava ja sovellettava kansainvälisen oikeuden ja SEUT 191 artiklassa vahvistettujen unionin ympäristölainsäädännön yleisten periaatteiden mukaisesti. Näihin kieltoihin kuuluvat kielto aiheuttaa mitattavissa olevaa ympäristön pilaantumista, kuten haitallista maaperän muutosta, veden tai ilman pilaantumista, haitallisia päästöjä, liiallista vedenkulutusta tai maaperän huonontumista, taikka mitä tahansa muita luonnonvaroihin kohdistuvia vaikutuksia, kuten metsäkatoa, jotka merkittävästi vahingoittavat elintarvikkeiden säilymisen ja tuotannon luonnollista perustaa, estävät ihmistä saamasta turvallista ja puhdasta juomavettä, vaikeuttavat sanitaation saavutettavuutta tai tuhoavat sen, vahingoittavat ihmisen terveyttä, turvallisuutta tai laillisesti saadun omaisuuden tai maan tavanomaista käyttöä taikka vahingoittavat merkittävästi ekosysteemipalveluita, joiden kautta ekosysteemi vaikuttaa suoraan tai välillisesti ihmisten hyvinvointiin.*

Jotta voidaan arvioida, onko ekosysteemipalveluja vahingoitettu merkittävästi, olisi tapauksen mukaan otettava huomioon seuraavat seikat: vahingoitetun ympäristön peruskunto; onko kyseessä pitkän, keskipitkän vai lyhyen aikavälin vahinko; vahingon laajuus; ja vahingon peruutettavuus. Tämän direktiivin mukaisilla huolellisuusvelvoitetta koskevilla vaatimuksilla olisi näin ollen edistettävä biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä ja ennallistamista sekä ympäristön, erityisesti ilman, veden ja maaperän, tilan parantamista, jotta muun muassa suojeltaisiin ihmisoikeuksia paremmin. Komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan tämän direktiivin liitettä jäljempänä 3 artiklan 2 kohdassa säädettyjä tarkoituksia varten, muun muassa lisäämällä viittaukset työturvallisuudesta ja -terveydestä vuonna 1981 annettuun ILO:n yleissopimukseen (nro 155) ja työturvallisuuden ja -terveyden edistämisestä vuonna 2006 annettuun ILO:n yleissopimukseen (nro 187), jotka ovat osa ILO:n perusvälineitä, sen jälkeen kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne.

- (33) *Olosuhteista riippuen yritykset voivat joutua harkitsemaan ylimääräisiä normeja. Yritysten on esimerkiksi otettava huomioon erityiset olosuhteet tai risteävät tekijät, muun muassa sukupuoli, ikä, rotu, etnisyys, luokka, kasti, koulutus, maahanmuuttaja-asema, vammaisuus sekä sosiaalinen ja taloudellinen asema, osana sukupuoli- ja kulttuuritietoista lähestymistapaa huolellisuusveloitteeseen. Niiden on kiinnitettävä erityistä huomiota tiettyihin haitallisiin vaikutuksiin, jotka kohdistuvat yksilöihin, jotka voivat olla korkeammassa riskissä syrjäytymisen, haavoittuvaisuuden tai muiden olosuhteiden takia yksilöinä tai tiettyjen ryhmien tai yhteisöjen jäsenenä, muun muassa alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan YK:n julistuksen nojalla suojeltuja alkuperäiskansoja, ja myös vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen osalta. Yritysten on näin tehdessään otettava tapauksen mukaan huomioon kansainväliset välineet, kuten kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus.*

- (34) *Yritysten kuuluisi myös käyttää vaikutusvaltaansa riittävän elintason edistämiseen toimintaketjuissa. Tähän katsotaan kuuluvan työntekijöiden tapauksessa kohtuulliseen toimeentuloon riittävä palkka ja itsenäisten ammatinharjoittajien ja pienviljelijöiden tapauksessa kohtuulliseen toimeentuloon riittävät tulot, jotka he saavat työstään ja tuotannostaan.*
- (35) *Tässä direktiivissä Maailman terveysjärjestön tunnustama yhteinen terveys - lähestymistapa vahvistetaan yhdennetyksi ja yhtenäistäväksi lähestymistavaksi, jonka tavoitteena on tasapainottaa ja optimoida kestävästi ihmisten, eläinten ja ekosysteemien terveys. Yhteinen terveys -lähestymistavassa tunnustetaan, että ihmisten, kotieläinten ja luonnonvaraisten eläinten, kasvien ja laajemman ympäristön, ekosysteemit mukaan lukien, terveysasiat ovat tiiviisti kytköksissä toisiinsa ja riippuvaisia toisistaan. Sen vuoksi on aiheellista säätää, että ympäristöä koskevaan huolellisuusvelvoitteeseen olisi sisällyttävä velvoite välttää ympäristön sellainen pilaantuminen, joka aiheuttaa haitallisia terveysvaikutuksia, kuten epidemioita, ja kunnioittaa oikeutta puhtaaseen, terveelliseen ja kestävään ympäristöön.*

- (36) *Haitalliset ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset voivat olla kytköksissä toisiinsa tai niitä voivat vahvistaa korruption ja lahjonnan kaltaiset tekijät. Siksi voi olla tarpeen, että yritykset ottavat nämä tekijät huomioon ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevaa huolellisuusvelvoitetta noudattaessaan tavalla, joka on yhdenmukainen korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen kanssa.*
- (37) *Arvioidessaan haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia yrityksillä on käytettävissään ohjeistusta, joka osoittaa, miten niiden toiminta voi vaikuttaa ihmisoikeuksiin ja minkälainen yritysten toiminta on kielletty kansainvälisesti tunnustettujen ihmisoikeuksien mukaisesti. Tällaisia ohjeita sisältyy esimerkiksi YK:n ohjaavien periaatteiden raportointikehykseen ja tulkintaohjeeseen ”The corporate responsibility to respect human rights”.*

- (38) Jotta tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat yritykset voisivat noudattaa asianmukaista ihmisoikeuksia ■ ja ympäristöä koskevaa huolellisuusvelvoitetta niiden omassa, tytäryritystensä ja *yritysten toimintaketjuihin kuuluvien liikekumppaneidensa toiminnassa*, niiden olisi sisällytettävä huolellisuusvelvoite *toimintapolitiikkoihinsa ja riskinhallintajärjestelmiinsä*, tunnistettava tosiasiallisten tai mahdollisten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten laajuus, *arvioitava, tarvittaessa priorisoitava, ehkäistävä ja lievennettävä* niitä sekä lopetettava ja minimoitava ne, *tarjottava tosiasiallisiin haitallisiin vaikutuksiin liittyviä korjauksia, osallistettava sidosryhmiä mielekkäästi*, perustettava *ilmoitusmekanismi ja* valitusmenettely ja pidettävä niitä yllä, seurattava toteutettujen toimenpiteiden tehokkuutta tässä direktiivissä säädettyjen vaatimusten mukaisesti ja tiedotettava julkisesti huolellisuusvelvoitteestaan. Jotta voidaan saada aikaan selkeyttä yrityksille, tässä direktiivissä olisi erotettava toisistaan erityisesti mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemistä ja lieventämistä koskevat toimet sekä niiden lopettamista – tai jos tämä ei ole mahdollista – tosiasiallisten haitallisten vaikutusten *laajuuden* minimointia koskevat toimet.

- (39) Yritysten olisi sisällytettävä huolellisuusvelvoite *toimintapolitiikkoihinsa ja riskinhallintajärjestelmiinsä* ja otettava käyttöön huolellisuustavoitetta koskeva toimintapolitiikka sen varmistamiseksi, että huolellisuusvelvoite on osa yritysten *asiaankuuluvia toimintapolitiikkoja ja riskinhallintajärjestelmiä kaikilla asiaankuuluvilla toiminnan tasoilla* asiaa koskevan kansainvälisen kehyksen mukaisesti. Huolellisuusvelvoitetta koskeva toimintapolitiikka olisi *laadittava kuullen ennalta yrityksen työntekijöitä ja heidän edustajiaan, ja siihen olisi* sisällyttävä kuvaus yrityksen lähestymistavasta huolellisuusvelvoitteeseen, myös pitkällä aikavälillä, sekä käytännesäännöt eli säännöt ja periaatteet, joita *yrityksessä ja sen tytäryrityksissä sekä soveltuviissa tapauksissa yrityksen suorien ja välillisten liikekumppaneiden* on noudatettava, sekä kuvaus käyttöön otetuista prosesseista, *joilla huolellisuusvelvoitteet integroidaan asiaankuuluviin toimintapolitiikkoihin* ja toteutetaan, mukaan lukien toimenpiteet, joilla käytännesääntöjen noudattaminen todennetaan ja käytännesääntöjen soveltaminen ulotetaan liikekumppaneihin. *Huolellisuusvelvoitetta koskevalla toimintapolitiikalla olisi varmistettava riskiperustaiset huolellisuusvelvoitteet.* Käytännesääntöjä olisi sovellettava kaikkiin asiaan liittyviin yrityksen toimintoihin ja toimintaan, myös hankinta-, *työllisyys- ja ostopäätöksiin. Tämän direktiivin soveltamiseksi työntekijöiden olisi katsottava käsittävän vuokratyöntekijät ja muut epätyypillisessä työsuhteessa olevat työntekijät edellyttäen, että ne täyttävät Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistamat kriteerit työntekijän aseman määrittämiseksi.*

- (40) Huolellisuusvelvoitteiden noudattamiseksi yritysten on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi, ehkäisemiseksi, lopettamiseksi, *minimoimiseksi ja korjaamiseksi sekä sidosryhmien osallistamiseksi mielekkäästi huolellisuusvelvoitetta koskevassa prosessissa.* ■ 'Asianmukaisten *toimenpiteiden*' olisi katsottava tarkoittavan *toimenpiteitä, joilla* voidaan saavuttaa huolellisuusvelvoitteen tavoitteet *puuttumalla tehokkaasti haitallisiin vaikutuksiin tavalla*, joka on oikeassa suhteessa haitallisen vaikutuksen vakavuuteen ja todennäköisyyteen ja jotka ovat kohtuudella yrityksen käytettävissä, ottaen huomioon kunkin tapauksen olosuhteet, mukaan lukien *haitallisen vaikutuksen luonne ja laajuus sekä merkitykselliset riskitekijät. Jos tarpeellisia tietoja, kuten tietoja, joiden katsotaan olevan liikesalaisuuksia, ei voida kohtuudella saada tosiasiallisten tai oikeudellisten esteiden vuoksi, esimerkiksi siksi, että liikekumppani kieltäytyy antamasta tietoja eikä tietojen antoon velvoittamiselle ole oikeudellisia perusteita, tällaisia olosuhteita ei voida käyttää yritystä vastaan. Yrityksen olisi kuitenkin voitava selittää, miksei tällaisia tietoja voitu saada, ja toteutettava tarpeelliset ja kohtuulliset toimet tietojen saamiseksi mahdollisimman pian.*

- (41) Tässä direktiivissä säädettyjen huolellisuusvelvoitteiden mukaisesti yrityksen olisi tunnistettava **ja arvioitava** tosiasialliset tai mahdolliset haitalliset ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset. Jotta haitalliset vaikutukset voidaan tunnistaa **ja arvioida** kattavasti, tällaisen tunnistamisen **ja arvioinnin** olisi perustuttava määrällisiin ja laadullisiin tietoihin, **muun muassa asiaankuuluviin jaoteltuihin tietoihin, jotka voidaan kohtuudella saada yritykseltä. Yritysten olisi käytettävä asianmukaisia menetelmiä ja resursseja, muun muassa julkisia raportteja.** Esimerkiksi haitallisten ympäristövaikutusten osalta yrityksen olisi saatava tietoa perusolosuhteista **sen toimintaketjun** korkeamman riskin tuotantopaikoissa tai -laitoksissa. **Osana velvoitetta tunnistaa haitalliset vaikutukset yritysten olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä niiden omien, tytäryritystensä ja, jos se liittyy niiden toimintaketjuun, liikekumppaneidensa toimintojen kartoittamiseksi, jotta ne voivat tunnistaa yleisiä aloja, joilla haitallisia vaikutuksia todennäköisimmin tapahtuu ja joilla ne ovat vakavimpia. Yritysten olisi tällaisen kartoituksen tulosten perusteella tehtävä perusteellinen arvio omista, tytäryritystensä ja, jos se liittyy niiden toimintaketjuun, liikekumppaneidensa toiminnoista niillä aloilla, joilla tunnistettiin todennäköisimmin tapahtuvia ja vakavimpia haitallisia vaikutuksia.**

Kun yritykset tunnistavat ja arvioivat haitallisia vaikutuksia, niiden olisi huomioitava yleisarvion perusteella mahdollisia asiaankuuluvia riskitekijöitä, muun muassa yritystason riskitekijöitä, kuten seuraavia: onko liikekumppani tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluva yritys; yritystoimintaan liittyvät riskitekijät; maantieteelliset ja kontekstuaaliset riskitekijät, kuten haitallisten vaikutusten tyyppiin liittyvän lainsäädännön taso; tuote- ja palvelukohtaiset riskitekijät; ja alakohtaiset riskitekijät.

Haitallisia vaikutuksia tunnistessaan **ja arvioidessaan** yritysten olisi myös tunnistettava ja arvioitava **liikekumppanin** liiketoimintamallin ja -strategioiden vaikutukset, mukaan lukien kaupankäynti-, hankinta- ja hinnoittelukäytännöt. *Jos haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi tarvittavat tiedot voidaan saada liikekumppaneilta niiden toimintaketjujen eri tasoilla, yritysten olisi noudatettava pidättyvää pidättyvyyttä sellaisten liikekumppanien osalta, jotka eivät itsessään muodosta haitallisten vaikutusten riskiä, ja pyrittävä pyytämään yksityiskohtaisempia tietoja liikekumppaneilta suoraan niillä niiden toimintaketjujen tasoilla, joissa kartoituksen perusteella on todennäköistä, että tosiasiallisia tai mahdollisia haitallisia vaikutuksia tapahtuu, jotta vähennettäisiin tietopyyntöjen aiheuttamaa taakkaa pienemmille yrityksille.*

Haitallisten vaikutusten tunnistamiseen olisi sisällyttävä ihmisoikeuksien ja ympäristötilanteen arviointi dynaamisesti ja säännöllisin väliajoin: ilman aiheetonta viivytystä merkittävän muutoksen jälkeen mutta vähintään 12 kuukauden välein toiminnan tai suhteen koko elinkaaren ajan sekä silloin, kun on perusteltuja syitä uskoa, että uusia riskejä voi aiheutua. Merkittävä muutos olisi katsottava vallitsevan tilanteen muutokseksi, joka koskee yrityksen omaa toimintaa, sen tytäryritysten tai liikekumppaneiden toimintaa tai oikeudellista tai liiketoimintaympäristöä, tai miksi tahansa muuksi sellaiseksi merkittäväksi muutokseksi yrityksen tai sen toimintaympäristön tilanteessa. Esimerkkejä merkittävästä muutoksesta voivat olla tapaukset, joissa yritys alkaa toimia uudella toimialalla tai maantieteellisellä alueella, alkaa tuottaa uusia tuotteita tai muuttaa nykyisten tuotteiden tuotantotapaa käyttämällä teknologiaa, jolla on mahdollisesti suurempia haitallisia vaikutuksia, tai muuttaa yritysrakennettaan rakennemuutoksen tai sulautumisten tai yritysostojen kautta. Perusteltuja syitä uskoa, että uusia riskejä voi aiheutua, voi ilmetä eri tavoin, mukaan lukien julkisesti saatavien tietojen pohjalta tai sidosryhmien tai ilmoitusten kautta saatu tieto haitallisista vaikutuksista. Jos yrityksillä ei ole kaikkia tarvittavia tietoja niiden toimintaketjuista, vaikka ne ovat toteuttaneet asianmukaiset toimenpiteet haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi, niiden olisi voitava selittää, miksei tällaisia tietoja voitu saada, ja toteutettava tarpeelliset ja kohtuulliset toimet tietojen saamiseksi mahdollisimman pian.

- (42) *Asetuksen (EU) 2017/821 mukaisesti määritellyillä konfliktialueilla ja korkean riskin alueilla ihmisoikeusloukkaukset ovat todennäköisempiä ja todennäköisemmin vakavia. Yritysten olisi otettava tämä huomioon, kun ne sisällyttävät huolellisuusvelvoitteita toimintapolitiikkaansa ja riskinhallintajärjestelmiinsä, jotta varmistetaan, että huolellisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi käyttöön otetut käytännesäännöt ja prosessit mukautetaan konfliktialueisiin ja korkean riskin alueisiin tavalla, joka on yhdenmukainen vuonna 1949 tehdyissä Geneven yleissopimuksissa ja niiden lisäpöytäkirjoissa vahvistetun kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kanssa. Yritysten olisi otettava huomioon, että tällaiset tilanteet muodostavat erityisiä maantieteellisiä ja kontekstuaalisia riskitekijöitä, kun ne suorittavat perusteellista arviotaan osana tunnistamis- ja arviointiprosessia, toteuttaessaan asianmukaisia toimenpiteitä tunnistettujen haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi, lopettamiseksi ja minimoimiseksi sekä yhteistyössään sidosryhmien kanssa. Tätä varten yritykset voivat hyödyntää komission ohjeita konfliktialueisiin ja korkean riskin alueisiin liittyvien riskitekijöiden arvioinnissa, jossa olisi otettava huomioon YK:n kehitysohjelman laatimat ohjeet ihmisoikeuksia koskevasta tiukemmasta huolellisuusvelvoitteesta, jota yritysten on noudatettava konfliktitilanteissa ("Heightened Human Rights Due Diligence for Business in Conflict-Affected Contexts: A Guide").*

- (43) *Tällä direktiivillä ei rajoiteta salassapitovelvollisuutta koskevia sääntöjä, joita sovelletaan asianajajiin tai muihin sertifioituihin ammattilaisiin, jotka ovat unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisia edustamaan asiakkaitaan oikeudenkäyntimenettelyissä.*
- (44) *Jos yritys ei pysty täysimääräisesti ehkäisemään, lieventämään tai lopettamaan kaikkia tunnistettuja tosiasiallisia ja mahdollisia haitallisia vaikutuksia tai minimoimaan niiden laajuutta samanaikaisesti, sen olisi voitava priorisoida haitalliset vaikutukset niiden vakavuuden ja todennäköisyyden perusteella. Haitallisen vaikutuksen vakavuutta olisi arvioitava haitallisen vaikutuksen mittakaavan, laajuuden tai korjaamattoman luonteen perusteella, ottaen huomioon vaikutuksen merkitys, mukaan luettuina vaikutuksen kohteeksi joutuneiden tai joutuvien yksilöiden määrä, se, missä määrin ympäristö vahingoittuu tai voi vahingoittua tai joutua muuten vaikutuksen kohteeksi, vaikutuksen peruuttamattomuus ja mahdolliset rajoitukset, jotka koskevat vaikutuksen kohteeksi joutuneiden yksilöiden tilanteen tai ympäristön tilan palauttamista vaikutusta edeltäneeseen tilanteeseen tai tilaan kohtuullisen ajan kuluessa. Sen jälkeen, kun vakavimmat ja todennäköisimmät haitalliset vaikutukset on käsitelty kohtuullisessa ajassa, yrityksen olisi käsiteltävä vähemmän vakavia ja vähemmän todennäköisiä haitallisia vaikutuksia. Toisaalta yrityksen tosiasiallista tai mahdollista vaikutusta liikekumppaneihinsa, sitä, missä määrin yritys on osallinen haitalliseen vaikutukseen, sen läheisyyttä tytäryritykseen tai liikekumppaniin tai sen mahdollista vastuuta ei pitäisi katsoa merkitykselliseksi tekijöiksi haitallisten vaikutusten priorisoinnissa.*

- (45) Jos yritys havaitsee mahdollisia haitallisia ihmisoikeus- tai ympäristövaikutuksia, sen olisi tässä direktiivissä säädettyjen huolellisuusvelvoitteiden mukaisesti toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä niiden ehkäisemiseksi ***tai*** lieventämiseksi riittävästi. Jotta yritykset saisivat oikeudellista selkeyttä ja varmuutta, tässä direktiivissä olisi vahvistettava toimet, joita yritysten olisi odotettava toteuttavan mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi tarvittaessa olosuhteista riippuen. ***Arvioitaessa asianmukaisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai lieventämiseksi riittävästi olisi otettava asianmukaisesti huomioon niin sanottu 'yrityksen haitallisen vaikutuksen syntyyn osallisuuden taso' kansainvälisten kehysten mukaisesti ja yrityksen kyky vaikuttaa haitallisen vaikutuksen aiheuttaneeseen tai sen yhdessä aiheuttaneeseen liikekumppaniin. Yritysten olisi toteutettava aiheellisia toimenpiteitä ehkäisemään tai lieventämään haitallisia vaikutuksia, jotka ne ovat aiheuttaneet itse (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu ns. haitallisen vaikutuksen 'aiheuttaminen') tai yhdessä tytäryritystensä tai liikekumppaneidensa kanssa (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu ns. 'myötävaikuttaminen' haitallisen vaikutuksen syntymiseen). Tämä pätee siitä riippumatta, aiheuttavatko myös yrityksen toimintaketjun ulkopuoliset kolmannet osapuolet haitallisen vaikutuksen.***

Haitallisen vaikutuksen yhteinen aiheuttaminen ei rajoitu yrityksen ja sen tytäryrityksen tai liikeyumppanin yhtäläiseen osallisuuteen haitallisen vaikutuksen synnyssä, vaan sen olisi katettava kaikki tapaukset, joissa yrityksen toimet tai laiminlyönnit aiheuttavat haitallisen vaikutuksen yhdessä tytäryritysten tai liikeyumppaneiden toimien tai laiminlyöntien kanssa, mukaan lukien tapaukset, joissa yritys merkittävästi edistää tilannetta, jossa liikeyumppani aiheuttaa haitallisen vaikutuksen, tai kannustaa liikeyumppania tähän, kuitenkin siten, että vähäistä tai merkityksetöntä myötävaikutusta ei lasketa. Jos yritykset eivät aiheuta haitallisia vaikutuksia toimintaketjuissaan itse tai yhdessä muiden oikeushenkilöiden kanssa, vaan haitallisen vaikutuksen aiheuttaa vain yritysten toimintaketjuihin kuuluva niiden liikeyumppani (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu ns. suora yhteys haitalliseen vaikutukseen), niiden olisi edelleen pyrittävä käyttämään vaikutusvaltaansa ehkäistäkseen tai lieventääkseen tytäryritystensä tai liikeyumppaneidensa aiheuttamia haitallisia vaikutuksia tai lisäämään niiden vaikutusvaltaa, jotta ne voisivat tehdä näin. Käyttämällä ainoastaan haitallisen vaikutuksen 'aiheuttamisen' käsitettä edellä mainittujen kansainvälisissä kehyksissä käytettyjen termien sijasta vältetään sekaannukset kansallisissa oikeusjärjestelmissä esiintyvien nykyisten oikeudellisten termien kanssa ja katetaan samat mainituissa kehyksissä kuvatut syy-seuraussuhteet. Kansainvälisten kehysten mukaisesti yrityksen liikeyumppania koskevaan vaikutusvaltaan olisi tässä yhteydessä sisällyttävä toisaalta yrityksen kyky vakuuttaa liikeyumppani ehkäisemään haitallisia vaikutuksia (esimerkiksi markkinavoimien ja esivalintavaatimusten kautta tai kytkemällä liiketoiminnan kannustimet ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun tasoon) ja toisaalta sen vaikutusvallan tai vipuvaikutuksen aste, jota yritys voi kohtuudella käyttää esimerkiksi tekemällä yhteistyötä kyseisen liikeyumppanin kanssa tai toimimalla toisen yrityksen kanssa, joka on sen liikeyumppanin välitön liikeyumppani, johon liittyy haitallisia vaikutuksia.

- (46) Tässä direktiivissä säädetyn ennaltaehkäisy- ja lieventämisvelvoitteen noudattamiseksi yrityksiä olisi tarvittaessa vaadittava toteuttamaan seuraavat *aiheelliset toimenpiteet*. Koska ennaltaehkäisevät toimet ovat monimutkaisia, yritysten olisi tarvittaessa laadittava ja pantava täytäntöön ennaltaehkäisyä koskeva toimintasuunnitelma. Yritysten olisi pyrittävä saamaan suoralta ■ *liikekumppaniltaan* sopimukseen perustuvat vakuudet siitä, että se varmistaa käytännesääntöjen *ja tarvittaessa* ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman noudattamisen, myös pyrkimällä saamaan vastaavat sopimukseen perustuvat vakuudet omilta kumppaneiltaan siltä osin kuin niiden toiminta on osa yritysten *toimintaketjuja*. *Sopimukseen perustuvat vakuudet olisi suunniteltava siten, että varmistetaan vastuun asianmukainen jakautuminen yrityksen ja liikekumppaneiden kesken*. Sopimukseen perustuviin vakuuksiin olisi liitettävä asianmukaiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. *Yritys olisi kuitenkin velvoitettava vain hakemaan sopimukseen perustuvia vakuuksia, koska niiden saaminen voi riippua olosuhteista*. ■ Mahdollisten haitallisten vaikutusten kattavan ehkäisemisen varmistamiseksi yritysten olisi myös tehtävä *taloudellisia tai muita investointeja, muutoksia tai päivityksiä, joilla pyritään ehkäisemään haitallisia vaikutuksia, ja tehtävä yhteistyötä muiden yritysten kanssa unionin oikeuden mukaisesti*.

Yritysten olisi tarvittaessa mukautettava liiketoimintasuunnitelmia, yleisiä strategioita ja toimintoja, myös hankintakäytäntöjä, sekä kehitettävä ja käytettävä hankintapolitiikkaa, jolla edistetään niiden toimittajien kohtuulliseen toimeentuloon riittäviä palkkoja ja tuloja ja joka ei kannusta mahdollisiin haitallisiin ihmisoikeus- tai ympäristövaikutuksiin. Jotta yritykset voisivat noudattaa huolellisuusvelvoitettaan vaikuttavalla ja tehokkaalla tavalla, niiden olisi myös tehtävä tarvittavia muutoksia tai parannuksia suunnittelu- ja jakelukäytäntöihinsä, jotta puututaan haitallisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu sekä niiden toimintaketjujen alku- että loppupäässä ennen tuotteen valmistusta ja sen jälkeen. Tällaisten käytäntöjen omaksuminen ja mukauttaminen tarvittaessa voisi olla keskeistä yritykselle haitallisten vaikutusten välttämiseksi ensisijaisesti. Tällaiset toimenpiteet voisivat olla keskeisellä sijalla myös niihin haitallisiin vaikutuksiin puuttumiseksi, joita yritys ja sen liikekumppanit yhdessä aiheuttavat esimerkiksi yrityksen liikekumppaneilleen asettamien määräaikojen tai eritelmien vuoksi. Arvon paremman jakautumisen toimintaketjussa varmistavilla vastuullisilla hankinta- tai jakelukäytännöillä torjutaan myös lapsityövoiman käyttöä, jota esiintyy usein maissa tai alueilla, joilla köyhyysaste on korkea. Yritysten olisi myös tarjottava kohdennettua ja oikeasuhteista tukea pienelle ja keskisuurelle yritykselle, jäljempänä 'pk-yritys', joka on yrityksen liikekumppani, kun se on tarpeen pk-yrityksen resurssien, tietämyksen ja rajoitteiden vuoksi, ja joka kattaa muun muassa valmiuksien kehittämisen, koulutuksen tai johtamisjärjestelmien parantamisen ja, mikäli käytännönsäätöjen tai ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman noudattaminen vaarantaisi pk-yrityksen elinkelpoisuuden, tarjoamalla kohdennettua ja oikeasuhteista taloudellista tukea, kuten suoraa rahoitusta, matalakorkoisia lainoja, raaka-aineiden hankintaa koskevia takuita taikka rahoituksen saamisessa avustamista. 'Pk-yrityksen elinkelpoisuuden vaarantumisen' käsitteen olisi tulkittava tarkoittavan, että se voi aiheuttaa pk-yrityksen konkurssin tai saattaa pk-yrityksen tilanteeseen, jossa sitä uhkaa konkurssi.

(47) *Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden myynnissä on erityisen tärkeää puuttua haitallisiin hankintakäytäntöihin ja tuottajiin ja erityisesti pienempiin toimijoihin kohdistuviin hintapaineisiin. Maatalousalan voimasuhteiden epätasapainon korjaamiseksi ja oikeudenmukaisten hintojen varmistamiseksi elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa ja viljelijöiden aseman vahvistamiseksi suurten elintarvikkeiden jalostajien ja vähittäismyyjien olisi mukautettava hankintakäytäntöjään sekä kehitettävä ja käytettävä hankintapolitiikkaa, jolla edistetään niiden toimittajien kohtuulliseen toimeentuloon riittäviä palkkoja ja tuloja. Tämän direktiivin soveltaminen ainoastaan suurimpien toimijoiden eli niiden toimijoiden liiketoimintaan, joiden maailmanlaajuinen nettoliikevaihto on yli 450 000 000 euroa, hyödyttää maataloustuottajia, joilla on vähemmän neuvotteluvoimaa. Koska tätä direktiiviä sovelletaan myös kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti perustettuihin yrityksiin, tämä suojaisi unionin maataloustuottajia epäreilulta kilpailulta ja unionin ulkopuolelle sijoittautuneiden toimijoiden haitallisilta käytännöiltä.*

- (48) Jotta voidaan ottaa huomioon kaikki yrityksen vaihtoehdot tapauksissa, joissa mahdollisia *haitallisia* vaikutuksia ei voida käsitellä kuvattujen ennaltaehkäisy- tai *lieventämistoimenpiteiden* avulla, tässä direktiivissä olisi myös mainittava yrityksen mahdollisuus hakea *sopimukseen perustuvia vakuuksia* välilliseltä liikeyumppanilta yrityksen käytäntönsääntöjen tai ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman noudattamiseksi ja toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä sen todentamiseksi, että välillinen *liikeyumppani* noudattaa *sopimukseen perustuvia vakuuksia*.

- (49) *On mahdollista, että mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäiseminen edellyttäisi yhteistyötä toisen yrityksen kanssa, esimerkiksi välillisen liikekumppanin tasolla sellaisen yrityksen kanssa, jolla on suora sopimussuhde kyseisen välillisen liikekumppanin kanssa. Joissakin tapauksissa yhteistyö muiden yhteisöjen kanssa voisi olla ainoa realistinen tapa ehkäistä jopa suorien liikekumppaneiden aiheuttamia mahdollisia haitallisia vaikutuksia, jos yrityksen vaikutusvalta ei ole riittävä. Yrityksen olisi tehtävä yhteistyötä sen yhteisön kanssa, joka voi tehokkaimmin ehkäistä tai lieventää mahdollisia haitallisia vaikutuksia yksin tai yhdessä yrityksen tai muiden oikeushenkilöiden kanssa, sovellettavaa lainsäädäntöä, erityisesti kilpailulainsäädäntöä, noudattaen.*

- (50) Jotta voidaan varmistaa, että **aiheelliset toimenpiteet** mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi **ovat** tuloksellisia, yritysten olisi asetettava etusijalle toiminta **toimintaketjuihinsa kuuluvien liikekumppaneiden** kanssa sen sijaan, että ne lopettaisivat liikesuhteen viimeisenä keinona sen jälkeen, kun ne ovat yrittäneet ehkäistä ja lieventää mahdollisia haitallisia vaikutuksia siinä onnistumatta. Tässä direktiivissä olisi kuitenkin mainittava myös niiden tapausten osalta, joissa **tällaisten aiheellisten** toimenpiteiden avulla ei voida puuttua mahdollisiin haitallisiin vaikutuksiin, yritysten velvoite **viimeisenä keinona** olla aloittamatta uusia suhteita tai olla laajentamatta olemassa olevia suhteitaan kyseisen kumppanin kanssa ja, **kun muutokseen on kohtuullinen mahdollisuus, käyttäen tai lisäten yrityksen vipuvaikutusta keskeyttämällä väliaikaisesti liikesuhteet kyseisen toiminnan osalta, hyväksyä ja panna täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä tiettyä haitallista vaikutusta koskeva tehostettu ennaltaehkäisyä koskeva toimintasuunnitelma, johon kuuluu kaikkien siihen sisältyvien toimien erityinen ja asianmukainen hyväksymis- ja täytäntöönpanoaikataulu, jonka aikana yritys voi myös etsiä vaihtoehtoisia liikekumppaneita. Tällaisten toimien hyväksymis- ja täytäntöönpanoaikataulun asianmukaisuutta määrittäviin tekijöihin voisivat kuulua haitallisen vaikutuksen vakavuus, tarve tunnistaa mahdolliset muut haitalliset vaikutukset ja toteuttaa toimia niiden ehkäisemiseksi tai lieventämiseksi, mukaan lukien pk-yrityksiin tai pienviljelijöihin kohdistuvat vaikutukset.**

Yritysten olisi keskeytettävä liikesuhteensa liikekumppanin kanssa, mikä lisää niiden vipuvaikutusta ja mahdollisuuksia puuttua vaikutukseen. Kun ei ole kohtuullista odottaa, että nämä toimet onnistuisivat, esimerkiksi valtion määräämän pakkotyön tilanteissa tai jos tehostetun ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanolla ei pystytä ehkäisemään tai lieventämään haitallisia vaikutuksia, yritystä olisi vaadittava lopettamaan liikesuhde kyseisen toiminnan osalta, jos sen mahdollinen haitallinen vaikutus on vakava. Jotta yritykset voivat toteuttaa tämän velvoitteen, jäsenvaltioiden olisi säädettävä mahdollisuudesta lopettaa liikesuhde niiden lainsäädännön piiriin kuuluvissa sopimuksissa. Ennen päätöstä liikesuhteen keskeyttämisestä tai lopettamisesta yrityksen olisi arvioitava, voitaisiinko kohtuudella olettaa, että keskeyttämisestä tai lopettamisesta aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat selvästi vakavampia kuin haitalliset vaikutukset, joita ei voitu ehkäistä tai riittävästi lieventää. Jos yritykset keskeyttävät väliaikaisesti tai lopettavat liikesuhteen, niiden olisi toteutettava toimia keskeyttämisen tai lopettamisen vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi tai lopettamiseksi, ilmoitettava liikekumppanille asiasta hyvissä ajoin ja seurattava päätökseen liittyvää tilannetta. On mahdollista, että haitallisten vaikutusten ehkäiseminen välillisten liikesuhteiden tasolla edellyttää yhteistyötä toisen toimijan kanssa. Joissakin tapauksissa yhteistyö toisen yrityksen kanssa voisi olla ainoa realistinen tapa ehkäistä haitallisia vaikutuksia välillisten liikesuhteiden tasolla erityisesti silloin, kun välillinen liikekumppani ei ole valmis tekemään sopimusta yrityksen kanssa.

- (51) *Vaikka säänneltyihin rahoitusalan yrityksiin sovelletaan huolellisuusvelvoitteita vain niiden toimintaketjujen alkupäässä, rahoituspalvelujen erityispiirteet ja monikansallisia yrityksiä koskevat toimintaohjeet antavat viitteitä siitä, minkä tyyppisten toimenpiteiden toteuttamista pidetään asianmukaisena ja tehokkaana rahoitusalan yritysten kannalta asianmukaisen huolellisuuden prosesseissa. Kuten myös monikansallisia yrityksiä koskevissa toimintaohjeissa korostetaan, rahoituspalvelujen erityispiirteet on otettava huomioon. Säänneltyjen rahoitusalan yritysten odotetaan ottavan haitalliset vaikutukset huomioon ja käyttävän niin kutsuttua vipuvaikutustaan vaikuttaakseen yrityksiin. Osakkeenomistajien oikeuksien käyttö voi olla keino käyttää vipuvaikutusta.*
- (52) Suorien ja välillisten *liikekumppaneiden* osalta toimialan ■ ja useita sidosryhmiä käsittävät aloitteet voivat auttaa luomaan lisävaikutusta haitallisten vaikutusten tunnistamiseen, lieventämiseen ja ehkäisemiseen. Siksi yritysten olisi voitava *osallistua* tällaisiin aloitteisiin tämän direktiivin *7–16 artiklassa* vahvistettujen ■ velvoitteiden täytäntöönpanon tukemiseksi siinä määrin kuin tällaiset aloitteet soveltuvat kyseisten velvoitteiden täyttämisen tukemiseen.

'Aloitteet' ymmärretään laajasti niin, että niihin luetaan viranomaisten, toimialajärjestöjen, etujärjestöjen, myös kansalaisjärjestöt, tai niiden ryhmittymien tai yhdistelmien kehittämä ja valvoma ■ huolellisuusvelvoitetta koskevien vapaaehtoisten menettelyjen, välineiden ja mekanismien yhdistelmä, ■ johon yritykset voisivat osallistua huolellisuusvelvoitteiden täytäntöönpanon tukemiseksi. Yritykset voisivat niiden asianmukaisuuden arvioituaan hyödyntää toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden tai näiden aloitteiden jäsenten tekemiä asiaankuuluvia riskianalyyssejä tai liittyä niihin, ja ne voisivat tällaisten aloitteiden kautta toteuttaa tehokkaita asianmukaisia toimenpiteitä tai liittyä mukaan sellaisiin. Näin tehdessään yritysten olisi seurattava tällaisten toimenpiteiden tehokkuutta ja jatkettava tarvittaessa asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamista velvoitteidensa täyttämisen varmistamiseksi. Jotta voidaan varmistaa, että tällaisista aloitteista saadaan täydet tiedot, tässä direktiivissä olisi myös viitattava komission ja jäsenvaltioiden mahdollisuuteen helpottaa tiedon levittämistä tällaisista aloitteista ja niiden tuloksista. Komission olisi annettava yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ohjeita, joissa vahvistetaan toimivuuskriteerit ja menetelmä, jolla yritykset voivat arvioida toimialakohtaisten ja sidosryhmien yhteisaloitteiden toimivuutta.

Yritykset voisivat myös käyttää riippumattoman kolmannen osapuolen tekemiä, niiden toimintaketjuissa oleviin yrityksiin kohdistuvia tai niiltä saatavia todentamisia tukeakseen huolellisuusvelvoitteidensa täytäntöönpanoa siinä määrin kuin tällaiset aloitteet soveltuvat asiaankuuluvien velvoitteiden täyttämisen tukemiseen.

Riippumattoman kolmannen osapuolen suorittaman todentamisen voisi suorittaa muu yritys tai toimialakohtainen aloite tai sidosryhmien yhteisaloite. Todentamisen suorittavien riippumattomien kolmansien osapuolten olisi toimittava objektiivisesti ja täysin yrityksistä riippumattomasti, oltava vailla eturistiriitoja ja vapaita suorasta tai välillisestä ulkoisesta vaikutuksesta ja pidättäytyttävä kaikista toimista, jotka ovat ristiriidassa niiden riippumattomuuden kanssa. Niillä olisi oltava haitallisen vaikutuksen luonteesta riippuen ympäristö- tai ihmisoikeusasioiden kokemusta ja osaamista ja niiden olisi oltava vastuussa todentamisen laadusta ja luotettavuudesta. Komission olisi annettava yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ohjeita, joilla vahvistetaan toimivuuskriteerit ja menetelmät, joiden avulla yritykset voivat arvioida todentamisen suorittavien kolmansien osapuolten toimivuutta, sekä ohjeita kolmannen osapuolen suorittaman todentamisen tarkkuuden, tehokkuuden ja eheyden seuranta varten. Nämä ohjeet ovat keskeisellä sijalla tehostomien tarkastusten puutteiden korjaamiseksi. Yritysten, jotka osallistuvat toimialakohtaisiin aloitteisiin tai sidosryhmien yhteisaloitteisiin tai tukeutuvat kolmannen osapuolen suorittamaan todentamiseen tai sopimuslausekkeisiin huolellisuusvelvoitteiden täytäntöönpanon tukemiseksi, olisi voitava katsoa olevan vastuussa tämän direktiivin rikkomisesta ja sen seurauksena uhreille aiheutuneista vahingoista tai niille olisi voitava määrätä näistä seuraamuksia.

- (53) Tässä direktiivissä säädettyjen huolellisuusvelvoitteiden mukaisesti, jos yritys havaitsee tosiasiallisia **haitallisia** ihmisoikeus- tai ympäristö ■ vaikutuksia, sen olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä niiden lopettamiseksi. Voidaan olettaa, että yritys pystyy lopettamaan tosiasialliset haitalliset vaikutukset omassa ja **tytäryritystensä** toiminnassa. On kuitenkin selvennettävä, että ■ jos haitallisia vaikutuksia ei voida lopettaa, yritysten olisi minimoitava tällaisten vaikutusten laajuus. Haitallisten vaikutusten laajuuden minimoinnissa olisi edellytettävä lopputulosta, joka on mahdollisimman lähellä haitallisten vaikutusten lopettamista. ***Sen vuoksi yrityksen olisi arvioitava säännöllisesti uudelleen olosuhteita, jotka estivät sitä lopettamasta haitallista vaikutusta, ja sitä, voidaanko haitallinen vaikutus lopettaa.*** Oikeudellisen selkeyden ja oikeusvarmuuden varmistamiseksi yrityksille tässä direktiivissä olisi täsmennettävä, mitä toimia yrityksiltä olisi edellytettävä tosiasiallisten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten lopettamiseksi ja niiden laajuuden minimoimiseksi tarpeen mukaan olosuhteista riippuen. ***Arvioitaessa asianmukaisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten lopettamiseksi tai niiden laajuuden minimoimiseksi olisi otettava asianmukaisesti huomioon niin sanottu 'yrityksen haitalliseen vaikutukseen osallistumisen taso' kansainvälisten kehysten mukaisesti ja yrityksen kyky vaikuttaa haitallisen vaikutuksen aiheuttaneeseen tai sen yhdessä aiheuttaneeseen liikekumppaniin.***

Yritysten olisi toteutettava aiheelliset toimenpiteet, joilla lopetetaan tai minimoidaan haitalliset vaikutukset, joita ne aiheuttavat itse (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu ns. haitallisen vaikutuksen 'aiheuttaminen') tai yhdessä tytäryritystensä tai liikekumppaniensa kanssa (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu ns. 'myötävaikuttaminen' haitallisen vaikutuksen syntyyn). Tämä pätee siitä riippumatta, aiheuttavatko myös yrityksen toimintaketjun ulkopuoliset kolmannet osapuolet haitallisen vaikutuksen. Haitallisen vaikutuksen yhteinen aiheuttaminen ei rajoitu yrityksen ja sen tytäryrityksen tai liikekumppanin yhtäläiseen osallisuuteen haitallisen vaikutuksen synnyssä, vaan sen olisi katettava kaikki tapaukset, joissa yrityksen toimet tai laiminlyönnit aiheuttavat haitallisen vaikutuksen yhdessä tytäryritysten tai liikekumppaneiden toimien tai laiminlyöntien kanssa, mukaan lukien tapaukset, joissa yritys merkittävästi edistää tilannetta, jossa liikekumppani aiheuttaa haitallisen vaikutuksen, tai kannustaa liikekumppania tähän, kuitenkin siten, että vähäistä tai merkityksetöntä myötävaikutusta ei lasketa. Jos yritykset eivät aiheuta haitallisia vaikutuksia toimintaketjuissaan itse tai yhdessä muiden oikeushenkilöiden kanssa, vaan haitallisen vaikutuksen aiheuttaa vain yritysten toimintaketjuihin kuuluva niiden liikekumppani (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu ns. 'suora yhteys' haitalliseen vaikutukseen), niiden olisi edelleen pyrittävä käyttämään vaikutusvaltaansa lopettaakseen tai minimoidakseen liikekumppaneidensa aiheuttamat haitalliset vaikutukset tai lisäämään niiden vaikutusvaltaa näin tehdäkseen.

Käyttämällä ainoastaan haitallisen vaikutuksen 'aiheuttamisen' käsitettä edellä mainittujen kansainvälisissä kehyksissä käytettyjen termien sijasta vältetään sekaannukset kansallisissa oikeusjärjestelmissä esiintyvien nykyisten oikeudellisten termien kanssa ja katetaan samat mainituissa kehyksissä kuvatut syy-seuraussuhteet. Kansainvälisten kehysten mukaisesti yrityksen liikekumppania koskevaan vaikutusvaltaan olisi tässä yhteydessä sisällyttävä toisaalta yrityksen kyky vakuuttaa liikekumppani haitallisten vaikutusten lopettamiseksi tai niiden laajuuden minimoimiseksi (esimerkiksi markkinavoimien ja esivalintavaatimusten kautta tai kytkemällä liiketoiminnan kannustimet ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun tasoon) ja toisaalta sen vaikutusvallan tai vipuvaikutuksen aste, jota yritys voi kohtuudella käyttää esimerkiksi tekemällä yhteistyötä kyseisen liikekumppanin kanssa tai toimimalla toisen yrityksen kanssa, joka on sen liikekumppanin välitön liikekumppani, johon liittyy haitallisia vaikutuksia.

- (54) Tässä direktiivissä säädetyn tosiasiallisten haitallisten vaikutusten lopettamista ja niiden laajuuden minimoimista koskevan velvoitteen noudattamiseksi yrityksiltä olisi tarvittaessa edellytettävä seuraavien *aiheellisten toimenpiteiden* toteuttamista. *Yritysten olisi laadittava ja pantava täytäntöön korjaava toimintasuunnitelma, jos tämä on välttämätöntä sen vuoksi, että haitallista vaikutusta ei voida välittömästi lopettaa. Yritysten olisi pyrittävä saamaan suoralta liikekumppaniltaan sopimukseen perustuvat vakuudet siitä, että se varmistaa käytännesääntöjen ja tarvittaessa korjaavan toimintasuunnitelman noudattamisen, myös pyrkimällä saamaan vastaavat sopimukseen perustuvat vakuudet omilta kumppaneiltaan siltä osin kuin niiden toiminta on osa yritysten toimintaketjuja. Sopimukseen perustuvat vakuudet olisi suunniteltava siten, että varmistetaan vastuun asianmukainen jakautuminen yrityksen ja liikekumppaneiden kesken. Sopimukseen perustuviin vakuuksiin olisi liitettävä asianmukaiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Yritys olisi kuitenkin velvoitettava vain hakemaan sopimukseen perustuvia vakuuksia, koska niiden saaminen voi riippua olosuhteista. Yritysten olisi myös tehtävä taloudellisia tai muita investointeja, muutoksia tai päivityksiä, joilla pyritään lopettamaan tai laajuudeltaan minimoimaan haitallisia vaikutuksia, ja tehtävä yhteistyötä muiden yritysten kanssa unionin oikeuden mukaisesti.*

Yritysten olisi tarvittaessa mukautettava liiketoimintasuunnitelmia, yleisiä strategioita ja toimintoja, myös hankintakäytäntöjä, sekä kehitettävä ja käytettävä hankintapolitiikkaa, jolla edistetään niiden toimittajien kohtuulliseen toimeentuloon riittäviä palkkoja ja tuloja ja joka ei kannusta tosiasiallisiin haitallisiin ihmisoikeus- tai ympäristövaikutuksiin. Jotta yritykset voisivat noudattaa huolellisuusvelvoitettaan vaikuttavalla ja tehokkaalla tavalla, niiden olisi myös tehtävä tarvittavia muutoksia tai parannuksia suunnittelu- ja jakelukäytäntöihinsä, jotta puututaan haitallisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu sekä niiden toimintaketjujen alku- että loppupäässä ennen tuotteen valmistusta ja sen jälkeen. Tällaisten käytäntöjen omaksuminen ja mukauttaminen tarvittaessa voisi olla keskeistä yritykselle haitallisten vaikutusten välttämiseksi ensisijaisesti. Tällaiset toimenpiteet voisivat olla keskeisellä sijalla myös niihin haitallisiin vaikutuksiin puuttumiseksi, joita yritys ja sen liikekumppanit yhdessä aiheuttavat esimerkiksi yrityksen liikekumppaneilleen asettamien määräaikojen tai eritelmien vuoksi. Arvon paremman jakautumisen toimintaketjussa varmistavilla vastuullisilla hankinta- tai jakelukäytännöillä torjutaan myös lapsityövoiman käyttöä, jota esiintyy usein maissa tai alueilla, joilla köyhyysaste on korkea.

Yritysten olisi myös tarjottava kohdennettua ja oikeasuhteista tukea pk-yritykselle, joka on yrityksen liikekumppani, kun se on tarpeen pk-yrityksen resurssien, tietämyksen ja rajoitteiden vuoksi, ja joka kattaa muun muassa valmiuksien kehittämisen, koulutuksen tai johtamisjärjestelmien parantamisen ja, mikäli käytännesääntöjen tai korjaavan toimintasuunnitelman noudattaminen vaarantaisi pk-yrityksen elinkelpoisuuden, tarjoamalla kohdennettua ja oikeasuhteista taloudellista tukea, kuten suoraa rahoitusta, matalakorkoisia lainoja, raaka-aineiden hankintaa koskevia takuita taikka rahoituksen saamisessa avustamista. 'Pk-yrityksen elinkelpoisuuden vaarantumisen' käsitteen olisi tulkittava tarkoittavan, että se voi aiheuttaa pk-yrityksen konkurssin tai saattaa pk-yrityksen tilanteeseen, jossa sitä uhkaa konkurssi.

- (55) Jotta voidaan ottaa huomioon kaikki yrityksen vaihtoehdot tapauksissa, joissa tosiasiallisia **haitallisia** vaikutuksia ei voida käsitellä kuvattujen toimenpiteiden avulla, tässä direktiivissä olisi myös mainittava yrityksen mahdollisuus hakea **sopimukseen perustuvia vakuuksia** välillisen liikekumppanin kanssa yrityksen käytännesääntöjen tai korjaavan toimintasuunnitelman noudattamiseksi ja toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä sen todentamiseksi, että välillinen **liikekumppani** noudattaa **sopimukseen perustuvia vakuuksia**.

- (56) *Kun sopimukseen perustuvat vakuudet saadaan pk-yritykseltä, joka on välillinen liikekumppani, yritysten olisi arvioitava, olisiko sopimukseen perustuviin vakuuksiin liitettävä asianmukaisia toimenpiteitä pk-yrityksiä varten. Jos pk-yritys pyytää maksamaan vähintään kustannuksista tai jos asiasta sovitaan yrityksen kanssa, pk-yrityksen olisi voitava jakaa todentamisen tulokset muiden yritysten kanssa.*
- (57) Jotta voidaan varmistaa, että **tosiasiallisten haitallisten vaikutusten** lopettamiseksi tai minimoimiseksi toteutettavat **aiheelliset toimenpiteet ovat** tuloksellisia, yritysten olisi asetettava etusijalle **toiminta niiden toimintaketjuihin kuuluvien liikekumppaneiden** kanssa sen sijaan, että ne lopettaisivat liikesuhteen, viimeisenä keinona, sen jälkeen, kun ne ovat yrittäneet **lopettaa** tosiasialliset haitalliset vaikutukset tai **minimoida niiden laajuuden** siinä onnistumatta. **Tässä** direktiivissä olisi kuitenkin mainittava myös, niiden tapausten osalta, joissa **tällaisten aiheellisten** toimenpiteiden avulla ei voitaisi lopettaa tosiasiallisia haitallisia vaikutuksia tai **minimoida niiden laajuutta** riittävässä määrin, yritysten velvoite **viimeisenä keinona** olla aloittamatta uusia suhteita tai laajentamatta olemassa olevia suhteitaan kyseisen kumppanin kanssa ja, **kun muutokseen on kohtuullinen mahdollisuus, käyttäen tai lisäten yrityksen vipuvaikutusta keskeyttämällä väliaikaisesti liikesuhteet kyseisen toiminnan osalta hyväksyä ja panna täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä tiettyä haitallista vaikutusta koskeva tehostettu korjaava toimintasuunnitelma, johon kuuluu kaikkien siihen sisältyvien toimien erityinen ja asianmukainen hyväksymis- ja täytäntöönpanoaikataulu, jonka aikana yritys voi myös etsiä vaihtoehtoisia liikekumppaneita.**

*Näiden toimien hyväksymis- ja täytäntöönpanoaikataulun asianmukaisuutta määrittäviin tekijöihin voisivat kuulua haitallisen vaikutuksen vakavuus, tarve tunnistaa mahdolliset muut haitalliset vaikutukset ja toteuttaa toimia niiden lopettamiseksi tai niiden laajuuden minimoimiseksi sekä pk-yrityksiin tai pienviljelijöihin kohdistuvat vaikutukset. Yritysten olisi keskeytettävä liikesuhteensa liikekumppanin kanssa, mikä lisää niiden vipuvaikutusta ja mahdollisuuksia puuttua vaikutukseen. Kun ei ole kohtuullista odottaa, että kyseiset toimet onnistuisivat, esimerkiksi valtion määräämän pakkotyön tilanteissa tai jos tehostetun korjaavan toimintasuunnitelman täytäntöönpanolla ei pystytä lopettamaan haitallisia vaikutuksia tai minimoimaan niiden laajuutta, yritystä olisi vaadittava lopettamaan liikesuhde kyseisen toiminnan osalta, jos sen **tosiasiallinen** haitallinen vaikutus on vakava. Jotta yritykset voivat toteuttaa tämän velvoitteen, jäsenvaltioiden olisi säädettävä mahdollisuudesta lopettaa liikesuhde niiden lainsäädännön piiriin kuuluvissa sopimuksissa.*

Ennen päätöstä liikesuhteen lopettamisesta tai keskeyttämisestä yrityksen olisi arvioitava, voitaisiinko kohtuudella olettaa, että lopettamisesta tai keskeyttämisestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat selvästi vakavampia kuin haitalliset vaikutukset, joita ei voitu lopettaa tai joiden laajuutta ei voitu riittävästi minimoida. Jos yritykset keskeyttävät väliaikaisesti tai lopettavat liikesuhteen, niiden olisi toteutettava toimia keskeyttämisen tai lopettamisen vaikutusten ehkäisemiseksi, lieventämiseksi tai lopettamiseksi, ilmoitettava liikekumppanille asiasta hyvissä ajoin ja seurattava päätökseen liittyvää tilannetta. On mahdollista, että haitallisten vaikutusten lopettaminen välillisten liikesuhteiden tasolla edellyttää yhteistyötä toisen toimijan kanssa. Joissakin tapauksissa yhteistyö toisen yrityksen kanssa voisi olla ainoa realistinen tapa lopettaa tosiasiallisia haitallisia vaikutuksia välillisten liikesuhteiden tasolla erityisesti silloin, kun välillinen liikekumppani ei ole valmis tekemään sopimusta yrityksen kanssa.

(58) *Jos yritys on yksin tai yhdessä aiheuttanut tosiasiallisen haitallisen vaikutuksen, sen olisi tarjottava korjaamista. 'Korjaamisella' tarkoitetaan vaikutusten kohteena olevan henkilön tai olevien henkilöiden, yhteisöjen tai ympäristön palauttamista tilanteeseen, joka vastaa tai on mahdollisimman lähellä tilannetta, jossa ne olisivat olleet, jos tosiasiallista haitallista vaikutusta ei olisi ollut, ja joka on oikeassa suhteessa yrityksen osallisuuteen haitallisen vaikutuksen synnyssä, mukaan lukien taloudellinen tai muu korvaus, jonka yritys myöntää henkilölle tai henkilöille, joihin tosiasiallinen haitallinen vaikutus kohdistuu, ja tapauksen mukaan korvaus kustannuksista, joita viranomaisille on aiheutunut tarvittavista korjaavista toimenpiteistä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että sidosryhmiä, joihin haitallinen vaikutus kohdistuu, ei vaadita pyytämään korjaamista ennen kanteen nostamista tuomioistuimessa. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että jos yritys ei tarjoa korjaamista siinä tapauksessa, että se on yksin tai yhdessä aiheuttanut tosiasiallisen haitallisen vaikutuksen, toimivaltaisella valvontaviranomaisella on valtuudet määrätä omasta aloitteestaan tai sille tämän direktiivin nojalla ilmoitettujen perusteltujen huolien vuoksi yritys toteuttamaan asianmukainen korjaaminen. Tämä ei rajoita tällaisessa tilanteessa seuraamusten määräämistä tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomisesta eikä siviilioikeudellisen korvausvastuun hakemista kansallisessa tuomioistuimessa. Jos tosiasiallinen haitallinen vaikutus johtuu ainoastaan yrityksen liikekumppanista, yritys voi vapaaehtoisesti tarjota korjaamista. Yritys voi myös käyttää kykyään vaikuttaa haitallisen vaikutuksen yksin tai yhdessä aiheuttaneeseen liikekumppaniin korjaamisen mahdollistamiseksi.*

- (59) Yritysten olisi annettava henkilöille ja järjestöille mahdollisuus tehdä niille valituksia suoraan, jos kyse on oikeutetusta huolesta, joka koskee tosiasiallisia tai mahdollisia haitallisia ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia. ***Henkilöihin ja järjestöihin***, jotka voisivat tehdä tällaisia valituksia, olisi luettava ***henkilöt, joita asia koskee tai joilla on perusteltu syy uskoa, että asia saattaisi koskea heitä, sekä tällaisten henkilöiden puolesta heidän lailliset edustajansa, kuten kansalaisjärjestöt ja ihmisoikeuksien puolustajat;*** ammattiliitot ja muut työntekijöiden edustajat, jotka edustavat kyseisessä ***toimintaketjussa*** työskenteleviä henkilöitä; sekä ***valituksen aiheena olevaan haitalliseen ympäristövaikutukseen*** liittyvillä aloilla toimivat ***kokeneet*** kansalaisjärjestöt. Yritysten olisi otettava käyttöön ***oikeudenmukainen, julkisesti ja helposti saatavilla oleva, ennakoitava ja läpinäkyvä*** menettely näiden valitusten käsittelemiseksi ja tiedotettava ***tällaisista menettelyistä asianomaisille*** työntekijöille, ammattiliitoille ja muille työntekijöiden edustajille. ***Yritysten olisi myös perustettava helposti saatavilla oleva mekanismi, jonka avulla henkilöt ja järjestöt voivat tehdä ilmoituksen,*** jos ***näillä henkilöillä tai järjestöillä on tietoa tai oikeutettu huoli tosiasiallisista tai mahdollisista haitallisista vaikutuksista.*** Yrityksille aiheutuvan rasitteen vähentämiseksi niiden olisi ***voitava osallistua yhteistoimintaan perustuviin valitusmenettelyihin ja ilmoitusmekanismeihin, mukaan lukien yritysten yhdessä, esimerkiksi yritysryhmän, käyttöön ottamat menettelyt ja mekanismit, toimialajärjestöjen ja sidosryhmien yhteisaloitteiden taikka maailmanlaajuisten puitesopimusten kautta.***

Ilmoituksen tai valituksen tekemisen ei olisi oltava edellytys sille, että niiden tekijät voivat käyttää perustellun huolen esittämistä koskevaa menettelyä tai oikeudellisia tai muita kuin oikeudellisia mekanismeja, kuten OECD:n kansallisia yhteyspisteitä, jos sellaisia on, eikä se saisi estää niiden käyttämistä. Tämän direktiivin valitusmenettelyä ja ilmoitusmekanismeja koskevien säännösten olisi oltava sellaisia, että vältetään se, että tällainen pääsy yrityksen edustajien luo johtaisi kohtuuttomaan yhteydenottoon.

Kansainvälisten standardien mukaisesti *valituksia tekevillä henkilöillä, jos he eivät tee niitä nimettömästi*, olisi oltava oikeus yrityksen toteuttamiin *oikea-aikaisiin ja asianmukaisiin jatkotoimiin*, ja oikeus olla vuorovaikutuksessa yrityksen asianmukaisen tason edustajien kanssa keskustellakseen valituksen aiheena olevista tosiasiallisista tai mahdollisista vakavista haitallisista vaikutuksista *ja mahdollisesta korjaamisesta, oikeus saada tietoa siitä, miksi valitus on katsottu perustelluksi tai perusteettomaksi, ja perustelluksi katsotun valituksen tapauksessa oikeus tulla informoiduksi yrityksen toteuttamista toimista tai toimista, jotka sen on toteutettava.*

Yritysten olisi myös toteutettava kohtuullisesti käytettävissä olevia toimenpiteitä estääkseen kaikenlaiset vastatoimet varmistamalla valituksen tai ilmoituksen tehneen henkilön tai järjestön henkilöllisyyden luottamuksellisuus kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Ilmaisuuksien oikeudenmukainen, julkisesti ja helposti saatavilla oleva, ennakoitava ja läpinäkyvä olisi ymmärrettävä sellaisena kuin se on YK:n ohjaavien periaatteiden periaatteessa 31, jossa edellytetään, että menettelyt ovat laillisia, saavutettavia, ennakoitavia, tasapuolisia, avoimia, oikeuksien kanssa yhteensopivia ja jatkuvan oppimisen lähteitä, ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentissa nro 16. Työntekijöitä ja heidän edustajiaan olisi lisäksi suojeltava asianmukaisesti, eivätkä mitkään tuomioistuinten ulkopuoliset korjaavat toimet saisi heikentää työehtosopimusneuvottelujen ja ammattiliittojen tunnustamisen edistämistä eivätkä millään tavoin heikentää laillisten ammattiliittojen ja työntekijöiden edustajien roolia työriitojen käsittelyssä. Yritysten olisi varmistettava, että sidosryhmät voivat käyttää ilmoitusmekanismeja ja valitusmenettelyjä ottaen asianmukaisesti huomioon asiaankuuluvat esteet.

(60) *Koska luettelo henkilöistä tai organisaatioista, joilla on oikeus tehdä valitus, ja valitusten aihepiiri ovat laajempia, tämän direktiivin mukainen valitusmenettely olisi ymmärrettävä oikeudellisesti mekanismiksi, joka on erillinen yritysten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937¹⁶ mukaisesti perustamasta sisäisestä ilmoitusmenettelystä. Jos kyseisen direktiivin aineelliseen soveltamisalaan kuuluvaa unionin tai kansallisen lainsäädännön rikkomista voidaan pitää haitallisena vaikutuksena ja ilmoituksen tekvä henkilö on yrityksen työntekijä, johon haitallinen vaikutus suoraan kohdistuu, kyseinen henkilö voi käyttää molempia menettelyjä eli tämän direktiivin mukaista valitusmekanismia ja direktiivin (EU) 2019/1937 mukaista sisäistä ilmoitusmenettelyä. Jos kuitenkin jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, henkilön olisi voitava edetä asiassa vain yhtä menettelyä käyttäen.*

¹⁶ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17).*

- (61) Yritysten olisi seurattava huolellisuusvelvoitetta koskevien toimenpiteidensä täytäntöönpanoa ja tehokkuutta. Niiden olisi arvioitava säännöllisesti omien toimiensa sekä tytäryritystensä ja yrityksen *toimintaketjuun* liittyvien ■ *liikekumppaneiden* toimien *täytäntöönpanoa* ja seurattava haitallisten vaikutusten tunnistamisen, ehkäisemisen, minimoimisen, lopettamisen ja ■ lieventämisen *asianmukaisuutta* ja tuloksellisuutta. Tällaisilla arvioinneilla olisi todennettava, että haitalliset vaikutukset tunnistetaan asianmukaisesti, että huolellisuusvelvoitetta koskevat toimenpiteet pannaan täytäntöön ja että haitalliset vaikutukset on tosiasiallisesti estetty tai lopetettu. Jotta voidaan varmistaa, että tällaiset arvioinnit ovat ajan tasalla, niitä olisi tehtävä *ilman aiheetonta viivytystä merkittävään muutoksen jälkeen mutta* vähintään 12 kuukauden välein ja niitä olisi tarkistettava tällä välin, kun on perusteltua syytä uskoa, että on muodostunut ■ uusi haitallisten vaikutusten riski. *Merkittävä muutos olisi katsottava vallitsevan tilanteen muutokseksi, joka koskee yrityksen omaa toimintaa, sen tytäryritysten tai liikekumppaneiden toimintaa tai oikeudellista tai liiketoimintaympäristöä, tai miksi tahansa muuksi sellaiseksi merkittäväksi muutokseksi yrityksen tai sen toimintaympäristön tilanteessa.*

Esimerkkejä merkittävästä muutoksesta voivat olla tapaukset, joissa yritys alkaa toimia uudella toimialalla tai maantieteellisellä alueella, alkaa tuottaa uusia tuotteita tai muuttaa nykyisten tuotteiden tuotantotapaa käyttämällä teknologiaa, jolla on mahdollisesti suurempia haitallisia vaikutuksia, tai muuttaa yritysraakennettaan rakennemuutoksen tai sulautumisten tai yritysostojen kautta. Perustellut syyt uskoa uusiin riskeihin voivat pohjautua eri lähteisiin kuten tietoihin, joita haitallisista vaikutuksista on saatavilla julkisesti taikka sidosryhmien tai ilmoitusten kautta. Yritysten olisi säilytettävä viiden vuoden ajan asiakirjat, jotka osoittavat niiden noudattavan tätä artiklaa. Tällaisiin asiakirjoihin olisi tarvittaessa sisällyttävä vähintään 8 artiklan mukaiset tunnistetut vaikutukset ja perusteelliset arvioinnit, 10 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 11 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukainen ennaltaehkäisyä koskeva ja/tai korjaava toimintasuunnitelma, 10 artiklan 2 kohdan b alakohdan, 10 artiklan 4 kohdan ja 11 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja 11 artiklan 5 kohdan mukaisesti saadut sopimusmääräykset tai tehdyt sopimukset, 10 artiklan 5 kohdan ja 11 artiklan 6 kohdan mukaiset todentamiset, korjaavat toimenpiteet, säännölliset arvioinnit osana yrityksen seurantavelvoitetta sekä ilmoitukset ja valitukset. Rahoitusalan yritysten olisi arvioitava säännöllisesti ainoastaan omia toimiaan, tytäryritystensä toimia ja tuotantoketjun alkupäässä olevien liikekumppaneidensa toimia.

- (62) YK:n suuntaviivoissa ja OECD:n kehyksessä vahvistettujen voimassa olevien kansainvälisten normien mukaisesti huolellisuusvelvoitteeseen kuuluu tiedottaa ulkoisesti huolellisuusvelvoitetta koskevista toimintaperiaatteista, prosesseista ja toiminnasta, joita on toteutettu tosiasiallisten tai mahdollisten haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi ja torjumiseksi, mukaan lukien kyseisten toimien havainnot ja tulokset. ***Direktiivissä 2013/34/EU vahvistetaan tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien yritysten asiaankuuluvat raportointivelvoitteet. Lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/2088¹⁷ säädetään muista kestävyYTEEN liittyvien tietojen raportointivelvoitteista rahoitusalan yrityksille rahoituspalvelusektorilla. Päällekkäisten raportointivelvoitteiden välttämiseksi tässä direktiivissä ei olisi otettava käyttöön uusia raportointivelvoitteita direktiivissä 2013/34/EU säädettyjen lisäksi niiden yritysten osalta, jotka kuuluvat direktiivin 2013/34/EU soveltamisalaan, mikä koskee myös sen mukaisesti kehitettäviä raportointistandardeja. Jotta yritykset voisivat täyttää viestintävelvoitteensa osana tämän direktiivin mukaista huolellisuusvelvoitetta, niiden olisi julkaistava verkkosivustollaan vuosittainen selvitys vähintään yhdellä unionin virallisista kielistä kohtuullisen ajan kuluessa ja viimeistään 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden tilinpäätöspäivästä, jolta selvitys on laadittu, paitsi jos yritykseen sovelletaan direktiivissä 2013/34/EU säädettyä kestävyysraportointia koskevia vaatimuksia.***

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston aset¹⁷ (EU) 2019/2088, annettu 27 päivänä marraskuuta 2019, kestävyYTEEN liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla (EUVL L 317, 9.12.2019, s. 1).

Tapauksissa, joissa yritykseltä ei vaadita direktiivin 2013/34/EU 19 a tai 29 a artiklan mukaista raportointia, selvitys olisi julkaistava vuositilinpäätöksen julkaisemispäivään mennessä. Vuotuinen selvitys olisi toimitettava nimetylle tiedonkeruuelimelle sen asettamiseksi saataville Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/2859¹⁸ perustettuun eurooppalaiseen keskitettyyn yhteyspisteeseen (ESAP). Jotta voidaan varmistaa tietojen asettamista saataville ESAPissa koskevien sääntöjen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Oikeusvarmuuden parantamiseksi asetuksen (EU) 2023/2859 liitettä olisi muutettava lisäämällä siihen viittaus tähän direktiiviin.

- (63) *Vaatimus, jota sovelletaan tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluviin yrityksiin, joihin samanaikaisesti sovelletaan direktiivin 2013/34/EU 19 a, 29 a ja 40 a artiklan mukaisia raportointivaatimuksia ja joiden olisi täten raportoitava huolellisuusvelvoiteprosessistaan direktiivin 2013/34/EU 19 a, 29 a ja 40 a artiklassa säädettyllä tavalla, olisi ymmärrettävä yrityksiltä edellytettäväksi vaatimukseksi kuvata, miten ne noudattavat tässä direktiivissä säädettyä huolellisuusvelvoitetta.*

¹⁸ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2859, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, rahoituspalvelujen, pääomamarkkinoiden ja kestävyiden kannalta merkityksellisiin julkisesti saatavilla oleviin tietoihin keskitetyn pääsyn tarjoavan eurooppalaisen keskitetyn yhteyspisteen perustamisesta (EUVL L, 2023/2859, 20.12.2023).*

- (64) *Tämän direktiivin tavoitteena ei ole velvoittaa yrityksiä julkistamaan henkistä pääomaa, henkistä omaisuutta, taitotietoa tai innovoinnin tuloksia, joita voitaisiin pitää direktiivissä (EU) 2016/943 määriteltynä liikesalaisuuksina. Tässä direktiivissä säädetyt raportointivaatimukset eivät sen vuoksi saisi rajoittaa direktiivin (EU) 2016/943 soveltamista. Tätä direktiiviä olisi sovellettava myös ilman, että se vaikuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 596/2014¹⁹ soveltamiseen.*

¹⁹ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 596/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, markkinoiden väärinkäytöstä (markkinoiden väärinkäyttöasetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 1).*

- (65) *Jotta yritykset voisivat noudattaa ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevaa huolellisuusvelvoitetta merkittäväällä tavalla, niiden olisi toteutettava aiheellisia toimenpiteitä tehdäkseen mielekästä yhteistyötä sidosryhmien kanssa huolellisuusvelvoitetta koskevien toimien yhteydessä. Rajoittamatta direktiivin (EU) 2016/943 soveltamista mielekkääseen yhteistyöhön olisi kuuluttava asianomaisten ja kattavien tietojen antaminen kuulluille sidosryhmille sekä jatkuva kuuleminen, joka mahdollistaa todellisen vuorovaikutuksen ja vuoropuhelun asianmukaisella tasolla, kuten hanke- tai paikkatasolla, ja asianmukaisin väliajoin. Mielekkäässä yhteistyössä kuultujen sidosryhmien kanssa olisi otettava asianmukaisesti huomioon yhteistyön esteet, varmistettava, että sidosryhmiin ei kohdistu vasta- tai kostotoimia, myös säilyttämällä luottamuksellisuus ja nimettömyys, ja kiinnitettävä erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien sidosryhmien tarpeisiin sekä päällekkäisiin haavoittuvuuksiin ja risteäviin tekijöihin, myös ottamalla huomioon ryhmittymät tai yhteisöt, joihin asia mahdollisesti vaikuttaa, ja näin esimerkiksi alkuperäiskansojen oikeuksista annetun YK:n julistuksen nojalla suojellut ja YK:n julistuksessa ihmisoikeuksien puolustajista tarkoitetut ryhmittymät tai yhteisöt.*

On tilanteita, joissa ei ole mahdollista tehdä mielekästä yhteistyötä kuultujen sidosryhmien kanssa tai joissa on hyödyllistä hankkia muiden asiantuntijoiden näkemyksiä, jotta yritys voi noudattaa täysimääräisesti tämän direktiivin vaatimuksia. Tällaisissa tapauksissa yritysten olisi lisäksi kuultava asiantuntijoita, kuten kansalaisjärjestöjä tai ihmisoikeuksia tai ympäristöä puolustavia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, saadakseen uskottavia näkemyksiä tosiasiallisista tai mahdollisista haitallisista vaikutuksista. Työntekijöiden ja heidän edustajiensa kuuleminen olisi toteutettava asiaa koskevan unionin lainsäädännön ja tapauksen mukaan kansallisen lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta näiltä osin sovellettavia tiedonsaantioikeutta, oikeutta tulla kuulluksi ja osallistumisoikeutta sekä erityisesti niitä oikeuksia, joista säädetään työllisyyttä ja sosiaalisia oikeuksia koskevassa asianomaisessa unionin lainsäädännössä, mukaan lukien neuvoston direktiivi 2001/86/EY²⁰ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2002/14/EY²¹ ja 2009/38/EY²². Tämän direktiivin soveltamiseksi työntekijöiden olisi katsottava käsittävän vuokratyöntekijät ja muut epätyypillisessä työsuhteessa olevat työntekijät edellyttäen, että he täyttävät Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistamat kriteerit työntekijän aseman määrittämiseksi. Kuulemisia toteuttaessaan yritysten olisi voitava luottaa toimialakohtaisiin aloitteisiin siinä määrin kuin ne ovat tarkoituksenmukaisia mielekkään yhteistyön tukemiseksi. Toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden käyttö ei itsessään riitä täyttämään velvoitetta kuulla työntekijöitä ja heidän edustajiaan.

²⁰ Neuvoston direktiivi 2001/86/EY, annettu 8 päivänä lokakuuta 2001, eurooppayhtiön sääntöjen täydentämisestä henkilöstöedustuksen osalta (EUVL L 294, 10.11.2001, s. 22).

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2002, työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä – Luonnos työntekijöiden edustusta koskevaksi Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteiseksi julistukseksi (EYVL L 80, 23.3.2002, s. 29).

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/38/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2009, eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä (EUVL L 122, 16.5.2009, s. 28).

- (66) *Auttaakseen yrityksiä noudattamaan huolellisuusvelvoitteitaan toimintaketjujensa kaikissa vaiheissa komission olisi jäsenvaltioita ja sidosryhmiä kuullen annettava ohjeita mallisopimuslausekkeista, joita yritykset voivat käyttää vapaaehtoisesti apuna 10 ja 11 artiklan mukaisten velvoitteidensa täyttämässä. Ohjeilla olisi pyrittävä helpottamaan selkeää tehtävien jakoa sopimuspuolten välillä ja jatkuvaa yhteistyötä siten, että vältetään tässä direktiivissä säädettyjen velvoitteiden siirtäminen liikekumppanille ja sopimuksen automaattinen pätemättömyys rikkomistapauksessa. Ohjeissa olisi noudatettava periaatetta, jonka mukaan pelkkä sopimukseen perustuvien vakuuksien käyttö ei yksinään riitä täyttämään tässä direktiivissä säädettyjä huolellisuusvelvoitetta koskevia vaatimuksia.*

- (67) Tarjotakseen tukea ja käytännön välineitä yrityksille tai jäsenvaltioiden viranomaisille sen suhteen, miten yritysten olisi täytettävä huolellisuusvelvoitteensa ***käytännöllisellä tavalla, ja tarjotakseen tukea sidosryhmille***, komission olisi ■ annettava ohjeita, ***myös yleisiä ohjeita ja ohjeita*** tiettyjä aloja varten tai tietyistä haitallisista vaikutuksista ***ja tämän direktiivin ja sellaisten muiden unionin säädösten välisestä vuorovaikutuksesta, joilla pyritään samoihin tavoitteisiin ja joissa säädetään laajemmista tai täsmällisemmistä velvoitteista***, asiaankuuluvia kansainvälisiä ohjeita ja normeja viitteenä käyttäen ja kuultuaan sitä ennen jäsenvaltioita ja sidosryhmiä, Euroopan unionin perusoikeusvirastoa, Euroopan ympäristökeskusta, ***Euroopan työviranomaista*** ja tarvittaessa sellaisia kansainvälisiä ***järjestöjä ja muita*** elimiä, joilla on huolellisuusvelvoitetta koskevaa asiantuntemusta.

- (68) *Digitaalisilla välineillä ja teknologioilla, joita esimerkiksi käytetään raaka-aineiden, tavaroiden ja tuotteiden jäljittämässä ja seurannassa kaikkialla arvoketjuissa, kuten satelliitit, droonit, tutkat tai alustapohjaiset ratkaisut, voitaisiin tukea ja vähentää arvoketjun hallintaa koskevan tiedonkeruun kustannuksia, mukaan lukien haitallisten vaikutusten tunnistaminen ja arviointi, ennaltaehkäisy ja lieventäminen sekä huolellisuusvelvoitetta koskevien toimenpiteiden tehokkuuden seuranta. Jotta voidaan auttaa yrityksiä täyttämään huolellisuusvelvoitteensa koko arvoketjunsä mitalta, tällaisten välineiden ja teknologioiden käyttöä olisi kannustettava ja edistettävä. Tätä varten komission olisi annettava suuntaviivoja, jotka sisältävät hyödyllisiä tietoja ja viittauksia asianmukaisiin resursseihin. Digitaalisia välineitä ja teknologioita käyttäessään yritysten olisi otettava huomioon niihin liittyvät mahdolliset riskit ja puututtava niihin asianmukaisesti sekä otettava käyttöön mekanismeja saatujen tietojen asianmukaisuuden todentamiseksi.*

- (69) Vaikka pk-yritykset eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, sen säännökset voivat vaikuttaa niihin niiden toimeksisaajina tai alihankkijoina toimivien yritysten kautta, joihin direktiiviä sovelletaan. Tavoitteena on kuitenkin keventää pk-yrityksille aiheutuvaa taloudellista tai hallinnollista taakkaa, sillä monilla niistä on jo nyt vaikeuksia selvitä maailmanlaajuisen talous- ja terveystilanteen kurimuksessa. Tukeakseen pk-yrityksiä jäsenvaltioiden olisi **komission tuella** perustettava ja ylläpidettävä yksin tai yhdessä tähän tarkoitettuja **käyttäjätavallisia** verkkosivustoja, portaaleja tai alustoja **tietojen ja tuen tarjoamiseksi yrityksille**, ja jäsenvaltioiden olisi myös tuettava taloudellisesti pk-yrityksiä ja autettava niitä kehittämään valmiuksiaan. Tällaista tukea **voitaisiin** asettaa myös tuotantoketjun alkupäässä olevien, kolmansien maiden talouden toimijoiden saataville, minkä lisäksi sitä voitaisiin tarvittaessa mukauttaa ja laajentaa koskemaan niitä. Yrityksiä, joiden liikekumppanit ovat pk-yrityksiä, kehoitetaan myös tukemaan näitä yrityksiä huolellisuusvelvoitetta koskevien toimenpiteiden noudattamisessa ■ sekä asettamaan pk-yrityksille oikeudenmukaisia, kohtuullisia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia vaatimuksia.

- (70) *Komission olisi perustettava keskitetty neuvontapalvelu yritysten kestävää toimintaa koskevaa huolellisuusvelvoitetta varten. Tämän keskitetyn neuvontapalvelun olisi voitava toimia yhteistyössä kunkin jäsenvaltion asianomaisten kansallisten viranomaisten kanssa ja saada näiltä tietoa, mukaan lukien mahdolliset kansalliset neuvontapalvelut, esimerkiksi voidakseen avustaa tietojen ja ohjeiden sovittamisessa kansallisiin olosuhteisiin ja niiden levittämisessä, sanotun kuitenkin rajoittamatta tehtävien ja valtuuksien jakamista viranomaisten kesken kansallisissa järjestelmissä. Keskitetyn neuvontapalvelun ja asianomaisten kansallisten viranomaisten olisi myös oltava yhteydessä toisiinsa rajatylittävän yhteistyön varmistamiseksi.*
- (71) Täydentääkseen jäsenvaltioiden yrityksille, myös pk-yrityksille, tarjoamaa tukea *huolellisuusvelvoitteidensa täytäntöönpanossa* komission olisi hyödynnettävä käytössä olevia *unionin* välineitä, hankkeita ja muita toimia huolellisuusvelvoitteen täytäntöönpanossa *unionissa* ja kolmansissa maissa. Se voi ottaa käyttöön uusia tukitoimenpiteitä, joilla autetaan yrityksiä, myös pk-yrityksiä, huolellisuusvelvoitteissa, ja perustaa seurantakeskuksen *toimintaketjun* läpinäkyvyyden varmistamista sekä toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden helpottamista varten.

- (72) Komissio *voisi täydentää* jäsenvaltioiden *tukitoimenpiteitä unionin jo toteuttaman toiminnan pohjalta* tukeakseen tuotantoketjun alkupäässä olevia talouden toimijoita kehittämään valmiuksiaan ehkäistä ja lieventää tehokkaasti toimintansa ja liikesuhteidensa haitallisia ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota pienviljelijöiden kohtaamiin haasteisiin. *Unionia ja sen jäsenvaltioita kannustetaan toimivaltuuksiensa puitteissa* käyttämään naapuruus- ja kehitysyhteistyövälineitään sekä kansainvälisen yhteistyön välineitään, *mukaan lukien kauppasopimukset*, tukeakseen kolmansien maiden hallituksia ja tuotantoketjun alkupäässä olevia talouden toimijoita sellaisten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten torjumisessa, joita aiheutuu niiden toiminnasta ja alkupään liikesuhteista. Tähän voi kuulua kumppanimaiden hallitusten, paikallisen yksityisen sektorin ja sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten perimmäisiin syihin puuttumiseksi.

(73) *Tämä direktiivi on yritysten siirtymisen kestävään talouteen varmistava tärkeä lainsäädäntöväline, jonka avulla myös vähennetään ilmastonmuutoksesta elämälle aiheutuvia haittoja ja kustannuksia, varmistetaan mukautuminen globaaliin nettonollatavoitteeseen vuoteen 2050 mennessä, vältetään tähän mukautumiseen liitetyt harhaanjohtavat väitteet ja lopetetaan viherpesu, disinformaatio ja fossiilisten polttoaineiden maailmanlaajuinen käytön laajentuminen, jotta voidaan saavuttaa kansainväliset ja eurooppalaiset ilmastotavoitteet. Jotta voidaan varmistaa, että tällä direktiivillä edistetään ilmastonmuutoksen torjumista, yritysten olisi hyväksyttävä ja toteutettava ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma, jolla pyritään varmistamaan parhaaksi katsotulla tavalla, että yrityksen liiketoimintamalli ja -strategia sopivat yhteen niiden tavoitteiden kanssa, jotka koskevat kestävään talouteen siirtymistä, ilmaston lämpenemisen rajoittamista 1,5 celsiusasteeseen Pariisin sopimuksen mukaisesti sekä ilmastoneutraaliuden saavuttamista asetuksen (EU) 2021/1119 mukaisesti, mukaan lukien sen välitavoitteet ja vuodeksi 2050 asetetut ilmastoneutraaliustavoitteet.*

Suunnitelmassa olisi tarvittaessa käsiteltävä yrityksen altistumista hiileen, öljyyn ja kaasuun liittyville toiminnoille. Tällaiset vaatimukset olisi nähtävä tavoitteiden asemesta keinoihin liittyvänä veloitteena. Koska on kyseessä keinoihin liittyvä velvoite, olisi erityisesti kiinnitettävä huomiota yritysten saavuttamaan edistymiseen sekä ilmastosiirtymän monimutkaisuuteen ja muuttuvuuteen. Vaikka yritysten olisi pyrittävä saavuttamaan niiden suunnitelmiin sisältyvät kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet, erityiset olosuhteet voivat johtaa siihen, että yritykset eivät pysty saavuttamaan näitä tavoitteita, jos se ei ole enää kohtuullista. Suunnitelmaan olisi sisällyttävä ilmastonmuutokseen liittyvät luotettavaan tieteelliseen näyttöön perustuvat aikasidonnaiset tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ja viiden vuoden välein vuoteen 2050 saakka ja tarvittaessa kasvihuonekaasujen absoluuttiset päästövähennystavoitteet vaikutusalueen 1, vaikutusalueen 2 ja vaikutusalueen 3 kasvihuonekaasupäästöjen osalta.

Suunnitelmassa olisi kehitettävä täytäntöönpanotoimia yrityksen *ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden olisi perustuttava luotettavaan tieteelliseen näyttöön eli riippumattoman tieteellisen validoinnin läpikäymään näyttöön, joka tukee hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin (IPCC) määrittelemää ilmaston lämpenemisen rajoittamista 1,5 celsiusasteeseen ja jossa otetaan huomioon ilmastomuutosta käsittelevän eurooppalaisen tieteellisen neuvottelukunnan suositukset. Valvontaviranomaiset olisi velvoitettava vähintään valvomaan suunnitelman ja sen päivitysten hyväksymistä ja suunnittelua tässä direktiivissä säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Koska ilmastomuutoksen hillitsemistä koskevan siirtymäsuunnitelman sisällön olisi oltava direktiivin 2013/34/EU raportointivaatimusten mukainen yritysten kestävyysraportoinnin osalta, yritysten, jotka raportoivat tällaisesta suunnitelmasta direktiivin 2013/34/EU mukaisesti, olisi katsottava noudattaneen erityistä velvoitetta hyväksyä suunnitelma tämän direktiivin nojalla. Vaikka hyväksymisvelvoite katsotaan täytetyksi, yritysten olisi silti noudatettava velvoitettaan panna kyseinen ilmastomuutoksen hillitsemistä koskeva siirtymäsuunnitelma täytäntöön ja päivittää sitä 12 kuukauden välein arvioidakseen edistymistä kohti siinä asetettuja tavoitteita.*

- I
- (74) Jotta tämän direktiivin tehokas valvonta ja tarvittaessa noudattamisen valvonta voidaan toteuttaa **kolmansien maiden** yritysten osalta, näiden yritysten olisi nimettävä unioniin valtuutettu edustaja, jolla on riittävät valtuudet ja joka toimittaa tietoja niiden valtuutetuista edustajista. Valtuutetun edustajan olisi voitava toimia myös yhteyshenkilönä edellyttäen, että tämän direktiivin asianomaisia vaatimuksia noudatetaan. *Jos kolmannen maan yritys ei nimeä valtuutettua edustajaa, kaikilla jäsenvaltioilla, joissa yritys toimii, olisi oltava toimivalta valvoa tämän velvoitteen noudattamista, erityisesti luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimeämiseksi johonkin niistä jäsenvaltioista, joissa yritys toimii, kansallisessa lainsäädännössä vahvistetun noudattamisen valvontaa koskevan kehyksen mukaisesti. Tällaisen noudattamisen valvonnan käynnistävien jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava asiasta muiden jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille valvontaviranomaisten eurooppalaisen verkoston kautta, jotta muut jäsenvaltiot eivät ryhtyisi noudattamisen valvontatoimenpiteisiin.*

(75) Jotta voidaan varmistaa yritysten huolellisuusvelvoitteiden moitteettoman täytäntöönpanon seuranta ja tämän direktiivin asianmukainen noudattamisen valvonta, jäsenvaltioiden olisi nimettävä yksi tai useampi kansallinen valvontaviranomainen. Näiden valvontaviranomaisten olisi oltava julkisia, riippumattomia tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista yrityksistä tai muista markkinaintresseistä ja vapaita eturistiriidoista **ja suorasta tai välillisestä ulkoisesta vaikuttamisesta. Voidakseen käyttää valtuuksiaan puolueettomasti nämä valvontaviranomaiset eivät saisi pyytää eivätkä ottaa vastaan ohjeita miltään taholta.** Jäsenvaltioiden olisi kansallisen lainsäädännön mukaisesti varmistettava, **että jokaisella valvontaviranomaisella on tarvittavat henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit, jotka ovat tarpeen tehtävien suorittamiseksi ja valtuuksien käyttämiseksi tehokkaasti.** Niillä olisi oltava oikeus suorittaa tutkimuksia, omasta aloitteestaan tai tämän direktiivin nojalla esitettyjen ■ perusteltujen huolenaiheiden pohjalta. **Kyseisiin tutkimuksiin voisi tarvittaessa sisältyä paikan päällä tehtäviä tarkastuksia ja asianomaisten sidosryhmien kuulemista.** Jäsenvaltiot voisivat yksilöidä alakohtaisen lainsäädännön mukaiset toimivaltaiset viranomaiset, jos niillä on sellaisia, tämän direktiivin soveltamisesta vastaaviksi niiden toimivaltaan kuuluvilla aloilla. **Valvontaviranomaisten olisi julkaistava ja asetettava saataville verkkosivustolla vuotuinen kertomus, jossa esitetään niiden aiemmat toimet, mukaan lukien vakavimmat havaitut rikkomistapaukset. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön helppokäyttöinen mekanismi perusteltujen huolenaiheiden vastaanottamiseksi maksutta tai sellaista maksua vastaan, joka rajoittuu ainoastaan hallinnollisten kustannusten kattamiseen, ja varmistettava, että yleisön saataville asetetaan käytännön tietoa siitä, miten tätä oikeutta käytetään.**

- (76) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen säännösten noudattamisen valvonnan tehokkuus, jäsenvaltioiden olisi säädettävä näiden toimenpiteiden rikkomista koskevista varoittavista, oikeasuhteisista ja tehokkaista *seuraamuksista*. Jotta tällainen *seuraamusjärjestelmä* olisi tehokas, kansallisten valvontaviranomaisten määräämiin *seuraamuksiin* olisi sisällyttävä taloudellisia *seuraamuksia ja, jos yritys ei noudata taloudellisen seuraamuksen määräämistä koskevaa päätöstä sovellettavassa määräajassa, julkinen lausunto, josta käy ilmi vastuussa oleva yritys ja rikkomisen luonne. Kyseinen seuraamusjärjestelmä ei rajoita valtuuksia peruuttaa ja kieltää tuotteiden saattaminen markkinoille, asettaminen saataville markkinoilla ja vienti sellaisten muiden unionin säädösten kuten asetuksen (EU) 2023/1115 nojalla, joissa säädetään laajemmista tai yksityiskohtaisemmista huolellisuusvelvoitteista. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että taloudellinen seuraamus on sitä määrättäessä oikeassa suhteessa yrityksen maailmanlaajuiseen nettoliikevaihtoon. Tämän ei kuitenkaan pitäisi velvoittaa jäsenvaltioita perustamaan taloudellista seuraamusta kaikissa tapauksissa yksinomaan yrityksen nettoliikevaihtoon.*

Jäsenvaltioiden olisi päätettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti, olisiko valvontaviranomaisten määrättävä seuraamukset suoraan, yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa vai saattamalla asia toimivaltaisten oikeusviranomaisten käsiteltäväksi. Jotta voidaan varmistaa tässä direktiivissä vahvistettujen sääntöjen soveltamisen julkinen valvonta, valvontaviranomaisten päätökset, joilla määrätään yrityksille seuraamuksia tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi, olisi julkaistava, lähetettävä valvontaviranomaisten eurooppalaiselle verkostolle ja pidettävä julkisesti saatavilla vähintään kolmen vuoden ajan. Julkaistu päätös ei saisi sisältää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679²³ tarkoitettuja henkilötietoja. Yrityksen nimen julkaiseminen olisi sallittava, vaikka se sisältäisi luonnollisen henkilön nimen.

- (77) *Jotta estetään mahdollisten hallinnollisten sakkojen keinotekoinen alentaminen, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että määrättäessä taloudellista seuraamusta konserniin kuuluvalla yritykselle kyseiset seuraamukset lasketaan ottaen huomioon perimmäisen emoyhtiön tasolla laskettu konsolidoitu liikevaihto.*

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

- (78) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin nojalla annetun kansallisen *lainsäädännön* säännösten johdonmukainen soveltaminen ja noudattamisen valvonta, kansallisten valvontaviranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä ja koordinoitava toimintaansa. Tätä varten komission olisi perustettava valvontaviranomaisten eurooppalainen verkosto ja valvontaviranomaisten olisi avustettava toisiaan tehtäviensä suorittamisessa ja tarjottava keskinäistä avunantoa.
- (79) Jotta varmistetaan, *että* haitallisten vaikutusten uhreilla *on tosiasiallinen mahdollisuus oikeussuojaan ja korvauksiin*, jäsenvaltiot olisi velvoitettava vahvistamaan säännöt, jotka koskevat yritysten siviilioikeudellista vastuuta *luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle aiheutuneesta vahingosta, sillä edellytyksellä, että* yritys on *tahallisesti tai tuottamuksellisesti* jättänyt ■ ehkäisemättä tai lieventämättä mahdollisia haitallisia vaikutuksia tai jättänyt lopettamatta tosiasialliset vaikutukset tai minimoimatta niiden laajuutta ■ , ja *tällaisen* laiminlyönnin seurauksena *on aiheutunut vahinkoa luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle. Henkilön suojelluille oikeudellisille eduille aiheutunut vahinko, kuten kuolema, ruumiillinen tai psyykkinen vahinko, henkilökohtaisen vapauden menetys, ihmisarvon menetys tai henkilön omaisuuden vahingoittuminen, olisi ymmärrettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.*

Edellytys, jonka mukaan vahingon on täytynyt aiheutua henkilölle siksi, että yritys ei ole noudattanut velvoitetta puuttua haitalliseen vaikutukseen, kun tämän direktiivin liitteessä luetellun oikeuden, kiellon tai velvoitteen, jonka väärinkäyttö tai rikkominen johtaa haitalliseen vaikutukseen, johon olisi pitänyt puuttua, tarkoituksena on suojella luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle vahinko on aiheutunut, olisi ymmärrettävä siten, että se ei kata välillistä vahinkoa (joka aiheutuu välillisesti muille henkilöille, jotka eivät ole haitallisten vaikutusten uhreja ja joita tämän direktiivin liitteessä luetellut oikeudet, kiellot tai velvoitteet eivät suojele). Jos esimerkiksi yrityksen työntekijälle on aiheutunut vahinkoa siitä, että yritys on rikkonut turvallisuusnormeja työpaikalla, tällaisen työntekijän vuokranantajan ei olisi voitava nostaa kannetta yritystä vastaan sellaisen taloudellisen menetyksen vuoksi, joka on aiheutunut siitä, että työntekijä ei pysty maksamaan vuokraa. Syy-yhteyttä ei siviilioikeudellisen korvausvastuun mielessä säännellä tällä direktiivillä, paitsi siltä osin, että yritysten ei pitäisi katsoa olevan vastuussa tämän direktiivin mukaisesti, jos vahingon aiheuttavat ainoastaan yritysten toimintaketjuun kuuluvat liikekumppanit (kansainvälisessä kehyksessä tarkoitettu niin sanottu 'suora yhteys'). Uhreilla olisi oltava oikeus täyteen korvaukseen aiheutuneesta vahingosta kansallisen lainsäädännön ja tällaisen yhteisen periaatteen mukaisesti. Vahingonkorvauksiin (rankaiseviin vahingonkorvauksiin) tai muihin liiallisten korvausten muotoihin perustuvat pelotteet olisi kiellettävä.

(80) *Koska haitalliset vaikutukset olisi priorisoitava niiden vakavuuden ja todennäköisyyden mukaan ja niihin olisi puututtava asteittain, niin jos ei ole mahdollista puuttua kaikkiin tunnistettuihin haitallisiin vaikutuksiin täysimääräisesti samaan aikaan, yrityksen ei myöskään olisi oltava vastuussa tämän direktiivin mukaisesti vahingoista, jotka johtuvat vähemmän merkittävistä haitallisista vaikutuksista, joihin ei ole vielä puututtu.*
Yrityksen haitallisten vaikutusten priorisoinnin oikeellisuutta olisi kuitenkin arvioitava määritettäessä, täyttyivätkö yrityksen vastuun edellytykset osana sen arviointia, onko yritys rikkonut velvoitettaan puuttua asianmukaisesti haitallisiin vaikutuksiin, jotka se tunnisti.

I

(81) Vastuuta koskevalla järjestelyllä ei säännellä sitä, kenen olisi osoitettava **vastuun edellytysten täyttyminen** asian olosuhteissa tai millä edellytyksillä **siviilioikeudelliset menettelyt** voidaan panna vireille, joten **tällaiset kysymykset** on jätetty kansallisessa lainsäädännössä ratkaistavaksi.

(82) *Jotta voidaan varmistaa kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 2 artiklan 3 kohdassa, ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 8 artiklassa ja tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen, jäljempänä 'Århusin sopimus', 9 artiklan 3 kohdassa vahvistettu oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin, tässä direktiivissä puututaan tiettyihin käytännön ja menettelyllisiin esteisiin, jotka haittaavat haitallisten vaikutusten uhrien oikeutta, mukaan lukien vaikeudet todisteiden saamisessa, vanhentumisaikojen rajoittaminen, riittävien edustajakanteita koskevien mekanismien puuttuminen ja siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevien menettelyjen kohtuuttomat kustannukset.*

(83) *Kun kantaja esittää perustellut perustelut, jotka sisältävät kohtuullisesti saatavilla olevia tosiseikkoja ja todisteita, jotka riittävät tukemaan hänen vahingonkorvauskanteensa uskottavuutta, ja ilmoittaa, että lisätodisteet ovat yrityksen hallussa, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tuomioistuimet voivat määrätä yrityksen esittämään tällaiset todisteet kansallisen prosessioikeuden mukaisesti siten, että esittäminen rajataan siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista. Tätä varten kansallisten tuomioistuinten olisi otettava huomioon, missä määrin kanteen tai puolustuksen tukena on käytettävissä olevia tosiseikkoja ja todisteita, jotka oikeuttavat esittämistä koskevan pyynnön; esittämisen laajuus ja kustannukset sekä kaikkien kyseessä olevien osapuolten oikeutetut edut, mukaan lukien tietojen, joilla todennäköisesti ei ole merkitystä oikeudenkäynnin osapuolille, erittelemättömän hankinnan estäminen. Jos tällaiset todisteet sisältävät luottamuksellisia tietoja, kansallisten tuomioistuinten olisi voitava määrätä niiden esittämisestä vain, jos ne katsovat sen merkitykselliseksi vahingonkorvauskanteen kannalta, ja otettava käyttöön tehokkaita toimenpiteitä tällaisten tietojen suojaamiseksi.*

- (84) *Jäsenvaltioiden olisi säädettävä kohtuullisista edellytyksistä, joiden mukaisesti väitetty vahinkoa kärsinyt osapuoli voi valtuuttaa johonkin jäsenvaltioon sijoittautuneen ammattijärjestön, valtiosta riippumattoman ihmisoikeus- tai ympäristöjärjestön tai muun valtiosta riippumattoman järjestön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti kansalliset ihmisoikeusinstituutiot nostamaan siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevia kanteita väitetyn vahinkoa kärsineen osapuolen oikeuksien vahvistamiseksi, jos tällaiset yhteisöt noudattavat kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia, esimerkiksi säilyttävät pysyvän liikepaikkansa ja perussääntönsä mukaisesti eivät osallistu kaupallisesti vaan muutoinkin kuin tilapäisesti tämän direktiivin nojalla suojattujen oikeuksien tai kansallisen lainsäädännön vastaavien oikeuksien toteuttamiseen. Tämä voitaisiin saavuttaa kansallisen siviilioikeudellisen menettelyn säännöksillä, jotka koskevat lupaa edustaa uhria kolmannen osapuolen väliintulon yhteydessä väitetyn vahinkoa kärsineen osapuolen nimenomaisen suostumuksen perusteella, ja asiaa ei pitäisi tulkita siten, että tämä velvoittaisi jäsenvaltiot laajentamaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2020/1828²⁴ määriteltyjä edustajakanteita koskevien kansallisen lainsäädännön säännöstensä soveltamisalaa.*
- (85) *Siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevan kanteen nostamiseen sovellettavan vanhentumisajan olisi oltava vähintään viisi vuotta eikä missään tapauksessa lyhyempi kuin yleistä siviilioikeudellista vastuuta koskevissa kansallisissa järjestelmissä säädetty vanhentumisaika. Vanhentumisaikojen alkamista, kestoja, lykkäämistä tai keskeyttämistä koskevat kansalliset säännöt eivät saisi aiheettomasti haitata vahingonkorvauskanteiden nostamista eivätkä missään tapauksessa saisi olla rajoittavampia kuin yleistä siviilioikeudellista vastuuta koskevia kansallisia järjestelmiä koskevat säännöt.*

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2020/1828, annettu 25 päivänä marraskuuta 2020, kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta (EUVL L 409, 4.12.2020, s. 1).

- (86) *Lisäksi oikeussuojakeinojen varmistamiseksi kantajien olisi voitava hakea lopullisena tai väliaikaisena toimenpiteenä kieltotoimenpiteitä, joilla lopetetaan tämän direktiivin nojalla annetun kansallisen lainsäädännön säännösten rikkominen nostamalla kanne tai lopettamalla toiminta.*
- (87) Siviilioikeudellista vastuuta koskevien sääntöjen osalta yrityksen siviilioikeudellinen vastuu vahingoista, joita aiheutuu siitä, että se ei ole noudattanut huolellisuusvelvoitetta riittävällä tavalla, ei rajoita sen tytäryritysten tai sen *toimintaketjuun* kuuluvien suorien tai välillisten liikekumppaneiden siviilioikeudellista vastuuta. *Kun yritys on aiheuttanut vahingon yhdessä tytäryrityksensä tai liikekumppaninsa kanssa, sen olisi oltava yhteisvastuussa kyseisen tytäryrityksen tai liikekumppanin kanssa. Rajoittamatta yhteisvastuuta koskevan unionin tai kansallisen lainsäädännön soveltamista tämän olisi oltava yhteisvastuun edellytyksiä taikka takautumisoikeuksia yhden yhteisvastuullisen osapuolen maksamaan täyteen korvaukseen koskevan kansallisen lainsäädännön mukaista.*

(88) *Tämän direktiivin mukaiset siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevat säännöt eivät saisi rajoittaa sellaisten siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevien unionin tai kansallisten sääntöjen soveltamista, jotka liittyvät haitallisiin ihmisoikeusvaikutuksiin tai haitallisiin ympäristövaikutuksiin ja joissa säädetään korvausvastuusta tämän direktiivin soveltamisalaan kuulumattomissa tilanteissa tai ankarammasta korvausvastuusta kuin tässä direktiivissä. Tiukempi vastuujärjestelmä olisi myös katsottava siviilioikeudellisen vastuun järjestelmäksi, jossa määrätään vastuusta myös tapauksissa, joissa tämän direktiivin mukaisten vastuuta koskevien sääntöjen soveltaminen ei johtaisi yrityksen vastuuseen.*

I

(89) Haitallisista ympäristövaikutuksista johtuvan siviilioikeudellisen vastuun osalta vahinkoa kärsineet henkilöt voivat hakea korvausta tämän direktiivin nojalla, vaikka tällaiset korvausvaatimukset olisivat päällekkäisiä ihmisoikeusvaatimusten kanssa.

- (90) Jotta voidaan varmistaa, että ihmisoikeus- ja ympäristövahinkojen uhrit voivat nostaa vahingonkorvauskanteen ja vaatia korvausta ***vahingosta, jonka yritys on tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttanut jättämällä*** noudattamatta tästä direktiivistä johtuvia huolellisuusvelvoitteita, ***tässä direktiivissä olisi edellytettävä, että jäsenvaltiot varmistavat, että niitä kansallisia säännöksiä, joilla tässä direktiivissä säädetty siviilioikeudellisen vastuun järjestelmä saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, sovelletaan ensisijaisena tapauksissa, joissa*** ■ ***tällaisiin*** vaatimuksiin sovellettava laki ei ole minkään jäsenvaltion kansallinen laki, esimerkiksi tilanteessa, jossa toimitaan kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen mukaisesti vahingon aiheutuessa kolmannessa maassa. ***Tämä tarkoittaa sitä, että*** jäsenvaltioiden ***olisi myös*** varmistettava, että ***vaatimuksia, jotka koskevat sitä, millä luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä on oikeus nostaa vahingonkorvauskanne, vanhentumissääntöjä ja todisteiden*** esittämistä sovelletaan ensisijaisena. ***Jäsenvaltioiden olisi voitava, saattaessaan tässä direktiivissä säädettyä siviilioikeudellisen vastuun järjestelmää osaksi kansallista lainsäädäntöään ja valitessaan menetelmät tällaisten tulosten saavuttamiseksi, ottaa huomioon myös kaikki asiaan liittyvät kansalliset säännöt siinä määrin kuin ne ovat tarpeen uhrien suojelun varmistamiseksi ja ratkaisevan tärkeitä jäsenvaltioiden yleisten etujen, kuten sen poliittisen, sosiaalisen tai taloudellisen järjestelmän, turvaamisen kannalta.***

- (91) Tämän direktiivin mukainen siviilioikeudellisen vastuun järjestelmä ei saisi rajoittaa *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY*²⁵ soveltamista. Tämä direktiivi ei saisi estää jäsenvaltioita asettamasta yrityksille tiukempia lisävelvoitteita tai toteuttamasta muita lisätoimenpiteitä, joilla on samat tavoitteet kuin **■** direktiivillä *2004/35/EY*.

²⁵ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta (EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56).*

(92) *Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyn kansallisen lainsäädännön säännöksistä johtuvien velvoitteiden noudattamista tai niiden vapaaehtoista täytäntöönpanoa voidaan pitää ympäristö- ja/tai sosiaalisena näkökohtana tai seikkana, jonka hankintaviranomaiset voivat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2014/23/EU²⁶, 2014/24/EU²⁷ ja 2014/25/EU²⁸ mukaisesti ottaa huomioon osana julkisten hankinta- ja käyttöoikeussopimusten tekoperusteita tai vahvistaa tällaisten sopimusten täytäntöönpanon yhteydessä.*

²⁶ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, käyttöoikeussopimusten tekemisestä (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1).*

²⁷ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65).*

²⁸ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243).*

Hankintaviranomaiset ja hankintayksiköt voivat sulkea, tai jäsenvaltiot voivat velvoittaa ne sulkemaan, hankintamenettelyn, myös käyttöoikeussopimuksen tekomenettelyn ulkopuolelle tapauksen mukaan minkä tahansa talouden toimijan, jos ne voivat millä tahansa asianmukaisella tavalla osoittaa, että sovellettavia ympäristö-, sosiaali- ja työlainsäädännön alalla sovellettavia velvoitteita, mukaan lukien velvoitteet, jotka johtuvat tietyistä kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimista ja edellä mainituissa direktiiveissä luetelluista kansainvälisistä sopimuksista, on rikottu tai, että talouden toimija on syylistynyt ammatin harjoittamiseen liittyvään vakavaan virheeseen, jonka vuoksi sen rehellisyys on kyseenalaistettavissa. Unionin lainsäädännön johdonmukaisuuden varmistamiseksi ja täytäntöönpanon tukemiseksi komission olisi harkittava, onko kyseisiä direktiivejä aiheellista päivittää erityisesti niiden vaatimusten ja toimenpiteiden osalta, joita jäsenvaltioiden on noudatettava varmistaakseen kestävyys- ja huolellisuusvelvoitteiden noudattaminen kaikissa hankinta- ja käyttöoikeusmenettelyissä.

- I
- (93) Henkilöillä, jotka työskentelevät tässä direktiivissä säädettyjen huolellisuusvelvoitteiden soveltamisalaan kuuluvien yritysten hyväksi tai jotka ovat yhteydessä tällaisiin yrityksiin työhön liittyvän toimintansa yhteydessä, voi olla keskeinen rooli tämän direktiivin *saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyn kansallisen lainsäädännön säännösten* rikkomisen paljastamisessa. He voivat siten edistää niiden rikkomisen ehkäisemistä ja tehostaa tämän direktiivin täytäntöönpanoa. Sen vuoksi tämän direktiivin *saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyn kansallisen lainsäädännön säännösten* rikkomisesta ilmoittamiseen ja tällaisesta rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojeluun olisi sovellettava I direktiiviä (EU) 2019/1937.
- (94) *Oikeusvarmuuden parantamiseksi direktiivin (EU) 2019/1937 sovellettavuus tämän direktiivin nojalla tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyn kansallisen lainsäädännön säännösten rikkomisista ilmoittamiseen ja tällaisista rikkomisista ilmoittavien henkilöiden suojeluun olisi otettava huomioon direktiivissä (EU) 2019/1937. Sen vuoksi direktiivin (EU) 2019/1937 liitettä olisi muutettava tämän mukaisesti. Jäsenvaltioiden tehtävänä on varmistaa, että tämä muutos on otettu huomioon niiden direktiivin (EU) 2019/1937 mukaisesti hyväksytyissä kansallisissa täytäntöönpanosäännöksissä.*

- (95) Sen täsmentämiseksi, mitä tietoja yritysten, jotka eivät kuulu yritysten kestävyysraportointia koskevien direktiivin 2013/34/EU säännösten mukaisten raportointivaatimusten soveltamisalaan, olisi annettava tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista asioista, komissiolle olisi siirrettävä valta antaa säädöksiä SEUT 290 artiklan mukaisesti lisäsääntöjen määrittämiseksi tällaisen raportoinnin sisällöstä ja kriteereistä ja täsmentäen siihen sisällytettäviä tietoja huolellisuusvelvoitteen kuvauksesta, tosiasiallisista ja mahdollisista vaikutuksista ja niiden vuoksi toteutetuista toimista. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa²⁹ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

²⁹ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (96) Tätä direktiiviä sovellettaessa olisi noudatettava unionin tietosuojalainsäädäntöä sekä oikeutta yksityisyyden ja henkilötietojen suojaan sellaisina kuin ne on kirjattu perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklaan. Tämän direktiivin mukaisessa henkilötietojen käsittelyssä olisi noudatettava asetusta (EU) 2016/679 ■, mukaan lukien käyttötarkoituksen rajoittamista, tietojen minimointia ja säilytyksen rajoittamista koskevat vaatimukset.
- (97) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725³⁰ 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti, ja hän on antanut lausuntonsa 17 päivänä maaliskuuta 2022.

■

³⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

- (98) Komission olisi *raportoitava säännöllisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle tämän direktiivin täytäntöönpanosta ja sen tuloksellisuudesta sen tavoitteiden saavuttamisessa, erityisesti haitallisten vaikutusten torjumisessa. Ensimmäisessä kertomuksessa olisi käsiteltävä muun muassa direktiivin vaikutuksia pk-yrityksiin, tämän direktiivin soveltamisalaa siihen kuuluvien yritysten kannalta, sitä, onko termin 'toimintaketju' määritelmää tarpeen tarkistaa, onko tämän direktiivin liitettä tarpeen muuttaa ja olisiko tässä direktiivissä tarkoitettua asiaan liittyvien kansainvälisten yleissopimusten luetteloa muutettava erityisesti kansainvälisen kehityksen perusteella, sitä, onko ilmastonmuutosten torjuntaa koskevia sääntöjä ja kyseisiin sääntöihin liittyviä valvontaviranomaisten valtuuksia tarpeen tarkistaa, kansallisella tasolla käyttöön otettujen täytäntöönpanomekanismien, siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevien seuraamusten ja sääntöjen vaikuttavuutta ja sitä, onko tarpeen tehdä muutoksia tämän direktiivin yhdenmukaistamisen tasoon, jotta voidaan varmistaa yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla. Mahdollisimman pian tämän direktiivin voimaantulon jälkeen ja viimeistään kahden vuoden kuluttua kyseisestä päivämäärästä komission olisi myös annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus tarpeesta vahvistaa säännellyille rahoitusalan yrityksille räätälöityjä uusia kestävyyttä koskevia huolellisuusvaatimuksia, jotka koskevat rahoituspalvelujen tarjoamista ja sijoitustoimintaa, sekä tällaisten huolellisuusvaatimusten vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista tämän direktiivin tavoitteiden mukaisesti ottaen samalla huomioon muut säänneltyihin rahoitusalan yrityksiin sovellettavat unionin säädökset. Kyseiseen kertomukseen olisi tarvittaessa liitettävä lainsäädäntöehdotus.*

- (99) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita, joita ovat sisämarkkinoiden potentiaalin parempi hyödyntäminen kestävässä talouteen siirtymisen ja kestävä kehityksen edistämiseksi ehkäisemällä ja lieventämällä tosiasiallisia tai mahdollisia haitallisia ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia yritysten **toimintaketjuissa**, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi ja erityisesti sen vuoksi, että tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat ongelmat ja niiden syyt ylittävät valtioiden rajat, sillä monet yritykset toimivat unionin tai maailman laajuisesti ja niiden arvoketjut ulottuvat muihin jäsenvaltioihin sekä kolmansiiin maihin, ja sen vuoksi, että yksittäisten jäsenvaltioiden toimenpiteet saattavat olla tuloksettomia ja johtaa sisämarkkinoiden pirstoutumiseen, saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat

- a) yritysten tosiasiallisiin ja mahdollisiin haitallisiin ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksiin liittyviä yritysten velvoitteita niiden omassa toiminnassa, niiden tytäryritysten toiminnassa ja **niiden liikekumppaneiden kyseisten yritysten toimintaketjuissa toteuttamassa toiminnassa;**
- b) korvausvastuuta a alakohdassa tarkoitettujen velvoitteiden rikkomisesta; **ja**
- c) **yritysten velvoitetta hyväksyä ja toteuttaa ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma, jolla pyritään varmistamaan parhaaksi katsotulla tavalla, että yrityksen liiketoimintamalli ja -strategia ovat yhdenmukaisia kestävään talouteen siirtymisen ja ilmaston lämpenemisen rajoittamista 1,5 celsiusasteeseen koskevan tavoitteen kanssa** Pariisin sopimuksen mukaisesti.

I

2. Tämä direktiivi ei anna perustetta heikentää jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä *tai työehtosopimuksissa, joita sovelletaan* tämän direktiivin antamishetkellä, säädettyä ihmisoikeuksien, *työhön liittyvien ja sosiaalisten oikeuksien* taikka ympäristön tai ilmaston suojelun tasoa.
3. Tämä direktiivi ei vaikuta unionin muiden säädösten mukaisiin ihmisoikeuksia, *työhön liittyviä ja sosiaalisia* oikeuksia, ympäristönsuojelua ja ilmastonmuutosta koskeviin velvoitteisiin. Jos tämän direktiivin säännös on ristiriidassa sellaisen toisen unionin säädöksen säännöksen kanssa, jolla on samat tavoitteet ja jossa säädetään laajemmista tai yksityiskohtaisemmista velvoitteista, tämän toisen unionin säädöksen säännöksellä on ristiriitatilanteessa etusija ja kyseisiin velvoitteisiin sovelletaan sitä.

2 artikla
Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan yrityksiin, jotka on perustettu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja jotka täyttävät jonkin seuraavista edellytyksistä:
 - a) yrityksellä oli keskimäärin yli 1 000 työntekijää ja sen maailmanlaajuinen nettoliikevaihto oli yli 450 000 000 euroa viimeisimpänä tilivuonna, jonka osalta on hyväksytty vuositilinpäätös *tai jonka osalta se olisi pitänyt hyväksyä*;
 - b) yritys ei saavuttanut *a alakohdassa tarkoitettuja* raja-arvoja, *mutta se on sellaisen ryhmän perimmäinen emoyhtiö, joka saavutti kyseiset raja-arvot* viimeisimpänä tilivuotena, jonka osalta on hyväksytty *konsernitilinpäätös tai jonka osalta se olisi pitänyt hyväksyä*;

- c) *yritys on tehnyt tai on sellaisen ryhmän perimmäinen emoyhtiö, joka on tehnyt unionissa franchising-sopimuksen tai lisenssisopimuksen riippumattomien kolmansien yritysten kanssa rojalteja vastaan, jos kyseisillä sopimuksilla varmistetaan yhteinen identiteetti ja liiketoimintamalli ja yhtenäisten liiketoimintamenetelmien soveltaminen ja jos kyseiset rojalit olivat yli 22 500 000 euroa viimeisimpänä tilivuotena, jolta on hyväksytty tai olisi pitänyt hyväksyä vuositilinpäätös, edellyttäen, että yrityksen maailmanlaajuinen nettoliikevaihto oli tai yritys on sellaisen ryhmän perimmäinen emoyhtiö, jonka maailmanlaajuinen nettoliikevaihto oli yli 80 000 000 euroa viimeisimpänä tilivuotena, jonka osalta on hyväksytty vuositilinpäätös tai jonka osalta se olisi pitänyt hyväksyä.*

2. Tätä direktiiviä sovelletaan myös yrityksiin, jotka on perustettu jonkin kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti ja jotka täyttävät jonkin seuraavista edellytyksistä:
- a) yrityksen nettoliikevaihto unionissa oli yli 450 000 000 euroa viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena;
 - b) *yritys ei saavuttanut a alakohdassa tarkoitettua raja-arvoa, mutta se on sellaisen ryhmän perimmäinen emoyhtiö, joka konsolidoinnin perusteella saavutti kyseisen raja-arvon viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena;*
 - c) *yritys liittyi sellaiseen ryhmään tai on sellaisen ryhmän perimmäinen emoyhtiö, joka on tehnyt unionissa franchising-sopimuksen tai lisenssisopimuksen riippumattomien kolmansien yritysten kanssa rojalteja vastaan, jos kyseisillä sopimuksilla varmistetaan yhteinen identiteetti ja liiketoimintamalli ja yhtenäisten liiketoimintamenetelmien soveltaminen ja jos kyseiset rojaltit olivat unionissa yli 22 500 000 euroa viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena; ja edellyttäen, että yrityksen nettoliikevaihto unionissa oli, tai yritys on sellaisen ryhmän perimmäinen emoyhtiö, jonka nettoliikevaihto unionissa oli yli 80 000 000 euron viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena.*

3. *Jos perimmäisen emoyhtiön pääasiallisena toimintana on osakkeiden omistaminen operatiivisissa tytäryrityksissä eikä se osallistu yritysryhmään tai yhteen tai useampaan sen tytäryritykseen vaikuttaviin johtamista, toimintaa tai rahoitusta koskeviin päätöksiin, se voidaan vapauttaa tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämisestä. Kyseisen vapautuksen edellytyksenä on, että yksi perimmäisen emoyhtiön unioniin sijoittautuneista tytäryrityksistä on nimetty täyttämään 6–16 ja 22 artiklassa säädetty velvoitteet perimmäisen emoyhtiön puolesta, mukaan lukien perimmäisen emoyhtiön velvoitteet tytäryritystensä toiminnan osalta. Tällaisessa tapauksessa nimetylle tytäryrityksille annetaan kaikki tarpeellisiksi arvioidut keinot ja oikeudellinen toimivalta täyttää nämä velvoitteet tehokkaasti, erityisesti sen varmistamiseksi, että nimetty tytäryritys saa yritysryhmän yrityksiltä asiaankuuluvat tiedot ja asiakirjat perimmäisen emoyhtiön tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi.*

Perimmäisen emoyhtiön on haettava tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua vapautusta toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta 24 artiklan mukaisesti sen arvioimiseksi, täytyvätkö tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut edellytykset. Jos edellytykset täyttyvät, toimivaltaisen valvontaviranomaisen on myönnettävä poikkeus. Tällaisen viranomaisen on tarvittaessa ilmoitettava asianmukaisesti hakemuksesta ja sen jälkeen päätöksestään sen jäsenvaltion toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, johon nimetty tytäryritys on sijoittautunut.

Perimmäinen emoyhtiö on yhdessä nimetyn tytäryrityksen kanssa vastuussa velvoitteiden noudattamatta jättämisestä tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

4. Edellä olevaa 1 kohtaa sovellettaessa osa-aikaisten työntekijöiden lukumäärä lasketaan kokoaikaiseksi muutettuna. Vuokratyöntekijät ***ja muut epätyypillisessä työsuhteessa olevat työntekijät, edellyttäen, että ne täyttävät Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistamat kriteerit työntekijän aseman määrittämiseksi***, on sisällytettävä työntekijöiden lukumäärää koskevaan laskelmaan samalla tavoin kuin jos he olisivat olleet saman ajan suoraan yrityksen palveluksessa.

5. *Jos yritys täyttää 1 tai 2 kohdassa säädetty edellytykset, tätä direktiiviä sovelletaan ainoastaan, jos kyseiset edellytykset täyttyvät kahtena peräkkäisenä tilivuotena. Tätä direktiiviä ei enää sovelleta 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun yritykseen, jos 1 tai 2 kohdassa säädetty edellytykset lakkaavat täyttymästä kumpanakin edellisenä peräkkäisenä tilivuotena.*
6. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen yritysten osalta jäsenvaltio, jolla on toimivalta säännellä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asioita, on se jäsenvaltio, jossa yrityksellä on sääntömääräinen kotipaikka.
7. *Edellä 2 kohdassa tarkoitetun yrityksen osalta jäsenvaltio, jolla on toimivalta säännellä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asioita, on se jäsenvaltio, jossa kyseisellä yrityksellä on sivuliike. Jos yrityksellä ei ole sivuliikettä missään jäsenvaltiossa tai jos sillä on sivuliikkeitä eri jäsenvaltioissa, jäsenvaltio, jolla on toimivalta säännellä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asioita, on se jäsenvaltio, jossa kyseinen yritys tuotti suurimman osan nettoliikevaihdostaan unionissa viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena.*

8. *Tätä direktiiviä ei sovelleta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU³¹ 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määriteltyihin vaihtoehtoihin sijoitusrahastoihin eikä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY³² 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittaviin yrityksiin, jäljempänä 'yhteissijoitusyritykset'.*

3 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan

a) 'yrityksellä' jotakin seuraavista:

- i) oikeushenkilö, joka on perustettu direktiivin 2013/34/EU liitteessä I *ja* II luetellussa oikeudellisessa muodossa;

³¹ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/61/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta (EUVL L 174, 1.7.2011, s. 1).*

³² *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/65/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EUVL L 302, 17.11.2009, s. 32).*

- ii) oikeushenkilö, joka on perustettu kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti
direktiivin **2013/34/EU** liitteessä I ja II lueteltuun muotoon rinnastettavassa muodossa;

- iii) missä tahansa oikeudellisessa muodossa toimiva säännelty rahoitusalan yritys, joka on

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013³³ 4 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määritelty luottolaitos;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU³⁴ 4 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määritelty sijoituspalveluyritys;

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1).

³⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).

- direktiivin 2011/61/EU 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määritelty vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitaja, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 345/2013³⁵ tarkoitettu eurooppalaisen riskipääomarahaston hoitaja ("EuVECA"-rahaston hoitaja), Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 346/2013³⁶ tarkoitettu eurooppalaisen yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneen rahaston hoitaja ("EuSEF"-rahaston hoitaja) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/760³⁷ tarkoitettu eurooppalaisen pitkäaikaissijoitusrahaston hoitaja ("ELTIF"-rahaston hoitaja);

³⁵ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 345/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, eurooppalaisista riskipääomarahastoista (EUVL L 115, 25.4.2013, s. 1).*

³⁶ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 346/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista (EUVL L 115, 25.4.2013, s. 18).*

³⁷ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/760, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2015, eurooppalaisista pitkäaikaissijoitusrahastoista (EUVL L 123, 19.5.2015, s. 98).*

- direktiivin 2009/65/EY 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määritelty rahastoyhtiö;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY³⁸ 13 artiklan 1 alakohdassa määritelty vakuutusyrittäjä;
- direktiivin 2009/138/EY 13 artiklan 4 alakohdassa määritelty jälleenvakuutusyrittäjä;

³⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/138/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) (EUVL L 335, 17.12.2009, s. 1).

- ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoava laitos, *joka kuuluu* direktiivin (EU) 2016/2341 soveltamisalaan kyseisen direktiivin 2 artiklan mukaisesti, *jollei jäsenvaltio ole kyseisen direktiivin 5 artiklan mukaisesti päättänyt olla soveltamatta kyseistä direktiiviä kokonaan tai osittain kyseisiin ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoaviin laitoksiin;*

I

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012³⁹ 2 artiklan 1 alakohdassa määritelty keskusvastapuoli;

³⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 648/2012, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppätietorekistereistä (EUVL L 201, 27.7.2012, s. 1).

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 909/2014⁴⁰
2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määritelty arvopaperikeskus;
- direktiivin 2009/138/EY 211 artiklan mukaisesti hyväksytty vakuutus- ja jälleenvakuutusyritysten riskeistä vastaava erillisyhtiö;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2402⁴¹
2 artiklan 2 alakohdassa määritelty arvopaperistamista varten perustettu erillisyhtiö;

⁴⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 909/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, arvopaperitoimituksen parantamisesta Euroopan unionissa sekä arvopaperikeskuksista ja direktiivien 98/26/EY ja 2014/65/EU sekä asetuksen (EU) N:o 236/2012 muuttamisesta (EUVL L 257, 28.8.2014, s. 1).

⁴¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2402, annettu 12 päivänä joulukuuta 2017, yleisestä arvopaperistamista koskevasta kehyksestä ja erityisestä kehyksestä yksinkertaiselle, läpinäkyvälle ja standardoidulle arvopaperistamiselle sekä direktiivien 2009/65/EY, 2009/138/EY ja 2011/61/EU ja asetusten (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 347, 28.12.2017, s. 35).

- *asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 20 alakohdassa määritelty rahoitusalan holdingyhtiö*, direktiivin 2009/138/EY 212 artiklan 1 kohdan f alakohdassa määritelty vakuutushallintayhtiö tai direktiivin 2009/138/EY 212 artiklan 1 kohdan h alakohdassa määritelty rahoitusalan sekaholdingyhtiö, joka kuuluu vakuutusyrittäjäryhmään, jota valvotaan ryhmätasolla kyseisen direktiivin 213 artiklan nojalla ja jota ei ole vapautettu ryhmävalvonnasta direktiivin 2009/138/EY 214 artiklan 2 kohdan nojalla;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366⁴² 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu maksulaitos;

⁴² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta (EUVL L 337, 23.12.2015, s. 35).

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/110/EY⁴³ 1 artiklan 2 alakohdassa määritelty sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitos;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/1503⁴⁴ 2 artiklan 1 kohdan e alakohdassa määritelty joukkorahoituspalvelun tarjoaja;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/1114⁴⁵ 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa määritelty kryptovarapalvelun tarjoaja, joka suorittaa yhtä tai useampaa mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 16 alakohdassa määriteltyä kryptovarapalvelua;

I

⁴³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/110/EY, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta, direktiivien 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2000/46/EY kumoamisesta (EUVL L 267, 10.10.2009, s. 7).

⁴⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2020/1503, annettu 7 päivänä lokakuuta 2020, yrityksille suunnatun joukkorahoituspalvelun eurooppalaisista tarjoajista sekä asetuksen (EU) 2017/1129 ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (EUVL L 347, 20.10.2020, s. 1).

⁴⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2023/1114, annettu 31 päivänä toukokuuta 2023, kryptovarojen markkinoista sekä asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 ja direktiivien 2013/36/EU ja (EU) 2019/1937 muuttamisesta (EUVL L 150, 9.6.2023, s. 40).

- b) 'haitallisella ympäristövaikutuksella' ympäristöön kohdistuvaa haitallista vaikutusta, joka johtuu *tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 1 jakson 15 ja 16 kohdassa ja II osassa lueteltujen* kieltojen ja velvoitteiden rikkomisesta, *ottaen huomioon kansallinen lainsäädäntö, joka liittyy mainituissa kohdissa lueteltuja välineitä koskeviin säännöksiin*;
- c) 'haitallisella ihmisoikeusvaikutuksella' ■ henkilöihin kohdistuvaa ■ vaikutusta, joka johtuu
- i) *jonkin tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 1 jaksossa luetellun ihmisoikeuden loukkaamisesta sellaisena kuin kyseiset ihmisoikeudet on vahvistettu tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 2 jaksossa luetelluissa kansainvälisissä välineissä,*
- ii) *sellaisen ihmisoikeuden loukkaamisesta, jota ei ole lueteltu tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 1 jaksossa mutta joka on vahvistettu tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 2 jaksossa luetelluissa ihmisoikeusvälineissä, edellyttäen, että*
- *yritys tai oikeushenkilö voi loukata ihmisoikeutta;*

- *ihmisoikeuden loukkaaminen vahingoittaa suoraan tämän direktiivin liitteessä olevan I osan 2 jaksossa luetelluissa ihmisoikeusvälineissä suojattua oikeudellista etua; ja*
 - *yritys olisi kohtuudella voinut ennakoida vaaran siitä, että tällaiseen ihmisoikeuteen voi kohdistua vaikutuksia, ottaen huomioon yksittäistapauksen olosuhteet, mukaan lukien yrityksen liiketoiminnan luonne ja laajuus ja sen toimintaketju, toimialan ominaispiirteet sekä maantieteellinen konteksti ja toimintaympäristö;*
- d) *'haitallisella vaikutuksella' haitallisia ympäristövaikutuksia tai haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia;*
- e) *'tytäryrityksellä' direktiivin 2013/34/EU 2 artiklan 10 alakohdassa määriteltyä oikeushenkilöä ja oikeushenkilöä, jonka kautta harjoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/109/EY⁴⁶ 2 artiklan 1 kohdan f alakohdassa määritellyn määräysvallassa olevan yrityksen toimintaa;*

⁴⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/109/EY, annettu 15 päivänä joulukuuta 2004, säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta (EUVL L 390, 31.12.2004, s. 38).

- f) *'liikeyumppanilla' yhteisöä,*
- i) jonka kanssa yrityksellä on kaupallinen sopimus, *joka liittyy yrityksen toimintaan, tuotteisiin tai palveluihin* tai jolle yritys tarjoaa *g alakohdan mukaisia palveluja, jäljempänä 'suora liikeyumppani';* tai
 - ii) *joka ei ole suora liikeyumppani mutta joka* harjoittaa yrityksen toimintoihin, tuotteisiin tai palveluihin liittyvää liiketoimintaa, jäljempänä *'välillinen liikeyumppani';*

I

- g) *'toimintaketjulla'*
- i) *yrityksen tuotantoketjun alkupäässä olevien liikeyumppaneiden toimintaa, joka liittyy tuotteiden tuotantoon tai palvelujen tarjoamiseen kyseisen yrityksen toimesta, mukaan lukien raaka-aineiden, tuotteiden tai tuotteiden osien suunnittelu, louhinta, hankinta, valmistus, kuljetus, varastointi ja toimitus sekä tuotteen tai palvelun kehittäminen; ja*

- ii) *yrityksen tuotantoketjun loppupäässä olevien liikekumppaneiden toimintaa, joka liittyy kyseisen yrityksen tuotteen jakeluun, kuljetukseen ja varastointiin, jos liikekumppanit suorittavat näitä toimia yritykselle tai yrityksen puolesta, lukuun ottamatta asetuksen (EU) 2021/821 mukaisen vientivalvonnan tai aseiden, ammusten tai sotatarvikkeiden vientivalvonnan piiriin kuuluvan tuotteen jakelua, kuljetusta ja varastointia sen jälkeen, kun tuotteen vienti on sallittu;*
- h) 'riippumattomalla kolmannen osapuolen todentamisella' sitä, että yrityksestä ***täysin*** riippumaton ***asiantuntija***, joka on ***puolueeton***, jolla ei ole eturistiriitoja ja joka on vapaa ***ulkoisesta vaikutuksesta***, jolla on ***haitallisen vaikutuksen luonteen mukaisesti*** ympäristö- ***tai*** ihmisoikeusasioiden kokemusta ja osaamista ja joka on vastuussa todentamisen laadusta ja ***luotettavuudesta***, todentaa, että yritys tai sen ***toimintaketjun*** osat noudattavat tästä direktiivistä johtuvia ihmisoikeus- ja ympäristövaatimuksia;

- i) 'pk-yrityksellä' oikeudelliselta muodoltaan mitä tahansa mikroyritystä, pientä tai keskisuurta **yritystä**, joka ei ole osa suurta konsernia, siinä merkityksessä kuin edellä mainitut termit on määritelty direktiivin 2013/34/EU 3 artiklan 1, 2, 3 ja 7 kohdan mukaisesti;
- j) 'toimialakohtaisella aloitteella **tai sidosryhmien** yhteisaloitteella' viranomaisten, toimialajärjestöjen, **etujärjestöjen, mukaan lukien kansalaisjärjestöt**, tai **niiden** ryhmittymien **tai yhdistelmien** kehittämää ja valvomaan ■ huolellisuusvelvoitetta koskevien vapaaehtoisten menettelyjen, välineiden ja mekanismien yhdistelmää, ■ **johon yritykset voivat osallistua huolellisuusvelvoitteiden täytäntöönpanon tukemiseksi**;
- k) 'valtuutetulla edustajalla' unionissa asuvaa luonnollista henkilöä tai unioniin sijoittautunutta oikeushenkilöä, jolla on a alakohdan ii alakohdassa tarkoitetun yrityksen antama valtuutus toimia sen puolesta tämän direktiivin mukaisten yrityksen velvoitteiden noudattamiseksi;

- l) 'vakavalla haitallisella vaikutuksella' haitallista ■ vaikutusta, *joka on erityisen merkittävä luonteensa vuoksi, kuten* vaikutus, joka *aiheuttaa haittaa ihmisten elämälle, terveydelle tai vapaudelle, tai mittakaavansa, laajuutensa tai korjaamattoman luonteensa vuoksi, ottaen huomioon sen merkitys, mukaan lukien vaikutuksen kohteeksi joutuneiden tai mahdollisesti joutuvien henkilöiden määrä, se, missä määrin ympäristö vahingoittuu tai voi vahingoittua tai joutua muutoin vaikutuksen kohteeksi, vaikutuksen peruuttamattomuus ja rajoitukset, jotka koskevat mahdollisuutta palauttaa vaikutuksen kohteena olevat henkilöt tai ympäristö kohtuullisen ajan kuluessa tilanteeseen*, joka vastaa niiden *tilannetta ennen vaikutusta*;
- m) 'nettoliikevaihdolla'
- i) direktiivin 2013/34/EU 2 artiklan 5 alakohdassa määriteltyä nettoliikevaihtoa; tai ■

- ii) jos yritys soveltaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1606/2002⁴⁷ nojalla hyväksytyjä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja tai on a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu yritys, siinä tilinpäätössäännöstössä määriteltyä tai tarkoitettua tuloa, jonka perusteella yrityksen tilinpäätös laaditaan;
- n) 'sidosryhmillä' yrityksen työntekijöitä, sen tytäryritysten työntekijöitä, **ammattiliittoja ja työntekijöiden edustajia, kuluttajia** ja muita henkilöitä, ryhmittymiä, yhteisöjä tai toimijoita, joiden oikeuksiin tai etuihin yrityksen, sen tytäryritysten ja sen **liikekumppaneiden** tuotteet, palvelut ja toiminta vaikuttavat tai voisivat vaikuttaa, **mukaan lukien yrityksen liikekumppaneiden työntekijät ja niiden ammattiliitot ja työntekijöiden edustajat, kansalliset ihmisoikeusinstituutiot ja ympäristöalan laitokset, kansalaisjärjestöt, joiden toimialaan kuuluu ympäristönsuojelu, sekä näiden henkilöiden, ryhmittymien, yhteisöjen tai yhteisöjen lailliset edustajat**;

I

⁴⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1606/2002, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2002, kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta (EYVL L 243, 11.9.2002, s. 1).

- o) 'asianmukaisilla *toimenpiteillä*' *toimenpiteitä, joilla* voidaan saavuttaa huolellisuusveloitteen tavoitteet *puuttumalla tehokkaasti haitallisiin vaikutuksiin tavalla*, joka on oikeassa suhteessa haitallisen vaikutuksen vakavuuteen ja todennäköisyyteen ja jotka ovat kohtuudella yrityksen käytettävissä, ottaen huomioon kunkin tapauksen olosuhteet, mukaan lukien *haitallisen vaikutuksen luonne ja laajuus sekä merkitykselliset riskitekijät*;
- p) '*liikesuhteella*' yrityksen ja liikekumppanin välistä suhdetta;
- q) '*emoyhtiöllä*' yritystä, jolla on määräysvalta yhdessä tai useammassa tytäryrityksessä;
- r) '*perimmäisellä emoyhtiöllä*' emoyhtiötä, jolla on direktiivin 2013/34/EU 22 artiklan 1–5 kohdassa säädettyjen perusteiden mukainen suora tai välillinen määräysvalta yhdessä tai useammassa tytäryrityksessä ja joka ei ole toisen yrityksen määräysvallassa;

- s) *'yrittäjäryhmällä' tai 'ryhmällä' emoyhtiötä ja kaikkia sen tytäryrityksiä;*
- t) *'korjaamisella' vaikutusten kohteena olevan henkilön tai olevien henkilöiden, yhteisöjen tai ympäristön palauttamista tilanteeseen, joka vastaa tai on mahdollisimman lähellä tilannetta, jossa ne olisivat olleet, jos tosiasiallinen haitallinen vaikutus ei olisi toteutunut, ja joka on oikeassa suhteessa yrityksen osallisuuteen haitallisen vaikutuksen synnyssä, mukaan lukien taloudellinen tai muu kuin taloudellinen korvaus, jonka yritys myöntää henkilölle tai henkilöille, joihin tosiasiallinen haitallinen vaikutus kohdistuu, ja tapauksen mukaan korvaus kustannuksista, joita viranomaisille on aiheutunut tarvittavista korjaavista toimenpiteistä;*
- u) *'riskitekijöillä' tosiseikkoja, tilanteita tai olosuhteita, jotka liittyvät haitallisen vaikutuksen vakavuuteen ja todennäköisyyteen, mukaan lukien yritystason riskitekijät, liiketoimintaan liittyvät, maantieteelliset ja kontekstuaaliset, tuote- ja palvelu- sekä alakohtaiset tosiasiat, tilanteet tai olosuhteet;*

- v) *'haitallisen vaikutuksen vakavuudella' haitallisen vaikutuksen mittakaavaa, laajuutta tai korjaamatonta luonnetta, ottaen huomioon haitallisen vaikutuksen merkitys, mukaan lukien vaikutuksen kohteeksi joutuneiden tai mahdollisesti joutuvien henkilöiden määrä, se, missä määrin ympäristö vahingoittuu tai voi vahingoittua tai joutua muutoin vaikutuksen kohteeksi, vaikutuksen peruuttamattomuus ja rajoitukset, jotka koskevat mahdollisuutta palauttaa vaikutuksen kohteena olevat henkilöt tai ympäristö kohtuullisen ajan kuluessa tilanteeseen, joka vastaa niiden tilannetta ennen vaikutusta.*

2. *Siirretään komissiolle valta antaa tämän direktiivin liitteen muuttamiseksi delegoituja säädöksiä 34 artiklan mukaisesti*

- a) *lisäämällä viittaukset kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimien kansainvälisten välineiden artikloihin, jotka kuuluvat ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja ympäristön suojeluun liittyvän, tämän direktiivin liitteessä mainitun tietyn oikeuden, kiellon tai velvoitteen soveltamisalaan;*
- b) *muuttamalla tarvittaessa viittauksia tämän direktiivin liitteessä tarkoitettuihin kansainvälisiin välineisiin tällaisten asiakirjojen muuttamiseksi, korvaamiseksi tai kumoamiseksi;*
- c) *asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla tapahtuvan, tämän direktiivin liitteessä olevan 1 osan 2 jaksossa lueteltuihin asiakirjoihin liittyvän kehityksen huomioon ottamiseksi*
- i) *korvaamalla viittaukset lueteltuihin asiakirjoihin viittauksilla uusiin samaa aihetta koskeviin ja kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimiin asiakirjoihin; tai*
- ii) *lisäämällä viittaukset uusiin asiakirjoihin, jotka koskevat samaa aihetta kuin luetellut asiakirjat ja jotka kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet.*

4 artikla

Yhdenmukaistamisen taso

- 1. Jäsenvaltiot eivät saa kansallisessa lainsäädännössään ottaa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvalla alalla käyttöön säännöksiä, joissa säädetään 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa, 10 artiklan 1 kohdassa ja 11 artiklan 1 kohdassa säädetyistä säännöksistä poikkeavista ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevista huolellisuusvelvoitteista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.***
- 2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita ottamasta kansallisessa lainsäädännössään käyttöön tiukempia säännöksiä, jotka poikkeavat muissa säännöksissä kuin 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa, 10 artiklan 1 kohdassa ja 11 artiklan 1 kohdassa säädetyistä säännöksistä, tai säännöksiä, jotka ovat tavoitteen tai soveltamisalan osalta täsmällisempiä, jotta saavutetaan erilainen ihmisoikeuksien, työhön liittyvien ja sosiaalisten oikeuksien, ympäristön ja ilmaston suojelun taso.***

5 artikla
Huolellisuusvelvoite

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset noudattavat **riskiperusteista** ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevaa huolellisuusvelvoitetta, jäljempänä 'huolellisuusvelvoite', 7–16 artiklan mukaisesti toteuttamalla seuraavat toimet:
 - a) huolellisuusvelvoitteen sisällyttäminen niiden toimintaperiaatteisiin **ja riskienhallintajärjestelmiin** 7 artiklan mukaisesti;
 - b) tosiasiallisten tai mahdollisten haitallisten vaikutusten tunnistaminen **ja arviointi** 8 artiklan mukaisesti **ja tarvittaessa tosiasiallisten ja mahdollisten haitallisten vaikutusten priorisointi** 9 artiklan mukaisesti;
 - c) mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäiseminen ja lievittäminen ja tosiasiallisten haitallisten vaikutusten lopettaminen ja niiden laajuuden minimoiminen 10 ja 11 artiklan mukaisesti;
 - d) **korjausmahdollisuuksien tarjoaminen tosiasiallisiin haitallisiin vaikutuksiin** 12 artiklan mukaisesti;

- e) *mielekkään yhteistyön tekeminen sidosryhmien kanssa 13 artiklan mukaisesti;*
- f) *ilmoitusmekanismin ja* valitusmenettelyn perustaminen ja ylläpitäminen 14 artiklan mukaisesti;
- g) yrityksen huolellisuusvelvoitetta koskevien toimintaperiaatteiden ja toimien vaikuttavuuden seuranta 15 artiklan mukaisesti;
- h) huolellisuusvelvoitetta koskeva julkinen viestintä 16 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksillä on huolellisuusvelvoitteen soveltamista varten oikeus jakaa resursseja ja tietoja yritysryhmissään ja muiden oikeushenkilöiden kanssa.

3. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että liikekumppania ei velvoiteta ilmaisemaan tämän direktiivin mukaisia velvoitteita noudattavalle yritykselle tietoa, joka on direktiivin (EU) 2016/943 2 artiklan 1 alakohdassa määritelty liikesalaisuus, sanotun kuitenkaan rajoittamatta suorien tai välillisten liikekumppaneiden henkilöllisyyden ilmaisemista tai sellaisten tietojen ilmaisemista, jotka ovat tarpeen tosiasiallisten tai mahdollisten haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi, jos se on tarpeen ja asianmukaisesti perusteltua yrityksen huolellisuusvelvoitteiden noudattamista varten. Tämä ei rajoita liikekumppaneiden mahdollisuutta suojella liikesalaisuuksiaan direktiivillä (EU) 2016/943 perustettujen mekanismien kautta. Liikekumppaneita ei saa koskaan velvoittaa ilmaisemaan turvallisuusluokiteltuja tietoja tai muita tietoja, joiden ilmaiseminen aiheuttaisi vaaran valtion keskeisille turvallisuuseduille.*

4. *Jäsenvaltioiden on vaadittava yrityksiä säilyttämään huolellisuusvelvoitteidensa täyttämiseksi toteutettuja toimia koskevat asiakirjat osoittaakseen velvoitteiden noudattaminen, mukaan lukien tätä tukevat todisteet, vähintään viiden vuoden ajan tällaisten asiakirjojen laatimisesta tai saamisesta.*

Jos ensimmäisessä alakohdassa säädetyn säilyttämisajan päätyttyä on käynnissä tämän direktiivin mukaisia oikeudellisia tai hallinnollisia menettelyjä, säilyttämisaikaa on jatkettava, kunnes asia on ratkaistu.

6 artikla

Huolellisuusvelvoitetta koskeva tuki yritysryhmän tasolla

1. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien emoyhtiöiden sallitaan täyttävän 7–11 artiklassa ja 22 artiklassa säädetyt velvoitteet sellaisten yritysten puolesta, jotka ovat kyseisten emoyhtiöiden tytäryrityksiä ja jotka kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan, jos näin varmistetaan velvoitteiden tosiasiallinen noudattaminen. Tämä ei vaikuta tällaisiin tytäryrityksiin sovellettaviin valvontaviranomaisen 25 artiklan mukaisesti käyttämiin valtuuksiin eikä niiden 29 artiklan mukaiseen siviilioikeudelliseen korvausvastuuseen.*

2. *Tämän direktiivin 7–16 artiklassa vahvistettujen emoyhtiön huolellisuusvelvoitteiden täyttämiseen tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti sovelletaan kaikkia seuraavia edellytyksiä:*

- a) tytäryritys ja emoyhtiö toimittavat toisilleen kaikki tarvittavat tiedot ja tekevät yhteistyötä tästä direktiivistä johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi;*
- b) tytäryritys noudattaa emoyhtiönsä huolellisuusvelvoitetta koskevaa toimintapolitiikkaa, jota on mukautettu sen varmistamiseksi, että 7 artiklan 1 kohdassa säädetyt velvoitteet täytetään tytäryrityksen osalta;*
- c) tytäryritys sisällyttää huolellisuusvelvoitteen kaikkiin toimintaperiaatteisiinsa ja riskienhallintajärjestelmiinsä 7 artiklan mukaisesti ja kuvailee selkeästi, mitkä velvoitteet emoyhtiön on täytettävä, ja ilmoittaa asiasta tarvittaessa asiaankuuluville sidosryhmille;*

d) tytäryritys jatkaa tarvittaessa asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamista 10 ja 11 artiklan mukaisesti sekä täyttää edelleen 12 ja 13 artiklan mukaiset velvoitteensa;

e) tytäryritys tarvittaessa hakee sopimukseen perustuvat vakuudet suoralta liikekumppanilta 10 artiklan 2 kohdan b alakohdan tai 11 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti, hakee sopimukseen perustuvat vakuudet välilliseltä liikekumppanilta 10 artiklan 4 kohdan tai 11 artiklan 5 kohdan mukaisesti ja keskeyttää liikesuhteen väliaikaisesti tai lopettaa sen 10 artiklan 6 kohdan tai 11 artiklan 7 kohdan mukaisesti.

3. Jos emoyhtiö täyttää 22 artiklassa asetetun velvoitteen tytäryrityksensä puolesta tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti, tytäryrityksen on noudatettava 22 artiklassa säädettyjä velvoitteita emoyhtiön ilmastonmuutoksen hillintää koskevan suunnitelman mukaisesti sen liiketoimintamallia ja -strategiaa vastaavin asiaankuuluvin mukautuksin.

Huolellisuusvelvoitteen sisällyttäminen **yrityksen** toimintaperiaatteisiin **ja riskienhallintajärjestelmiin**

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset sisällyttävät huolellisuusvelvoitteen kaikkiin **asiaankuuluviin** toimintaperiaatteisiinsa **ja riskienhallintajärjestelmiinsä ja** että niillä on käytössä huolellisuusvelvoitetta koskeva toimintapolitiikka, **jolla varmistetaan riskiperusteinen huolellisuusvelvoite.**
2. **Edellä 1 kohdassa tarkoitettu huolellisuusvelvoitetta koskeva toimintapolitiikka on laadittava kuullen ennalta yrityksen työntekijöitä ja heidän edustajiaan, ja sen on sisällettävä kaikki seuraavat:**
 - a) **kuvaus yrityksen lähestymistavasta huolellisuusvelvoitteeseen, myös pitkällä aikavälillä;**
 - b) **käytännesäännöt, joissa kuvataan säännöt ja periaatteet, joita on noudatettava kaikkialla yrityksessä ja sen tytäryrityksissä ja joita yrityksen suorien tai välillisten liikekumppaneiden on noudatettava 10 artiklan 2 kohdan b alakohdan, 10 artiklan 4 kohdan, 11 artiklan 3 kohdan c alakohdan tai 11 artiklan 5 kohdan mukaisesti; ja**

c) *kuvaus huolellisuusvelvoitteen sisällyttämiseksi yrityksen asiaankuuluviin toimintaperiaatteisiin ja huolellisuusvelvoitteen soveltamiseksi käyttöön otetuista menettelyistä, mukaan lukien toimenpiteet, joilla b alakohdassa tarkoitettujen käytännesääntöjen noudattaminen todennetaan ja kyseisten käytännesääntöjen soveltaminen ulotetaan liikekumppaneihin.*

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset päivittävät huolellisuusvelvoitetta koskevat toimintapolitiikkansa *ilman aiheetonta viivytystä merkittävän muutoksen jälkeen ja tarkastelevat kyseisiä toimintapolitiikkoja uudelleen ja tarvittaessa päivittävät niitä vähintään 24 kuukauden välein.*

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja tarkoituksia varten yritysten on otettava huomioon 8 artiklan mukaisesti jo tunnistetut haitalliset vaikutukset sekä asianmukaiset toimenpiteet, jotka on toteutettu tällaisiin haitallisiin vaikutuksiin puuttumiseksi 10 ja 11 artiklan mukaisesti, sekä 15 artiklan mukaisesti tehtyjen arviointien tulokset.

I

Tosiasiallisten ja mahdollisten haitallisten vaikutusten tunnistaminen *ja arvioiminen*

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset toteuttavat tämän artiklan mukaisesti asianmukaiset toimenpiteet tunnistaaakseen tosiasialliset ja mahdolliset haitalliset **■** vaikutukset, jotka johtuvat niiden omasta tai niiden tytäryritysten toiminnasta ja niiden *toimintaketjuihin* liittyvissä tapauksissa *niiden liikekumppaneiden* toiminnasta, *ja arvioidakseen* niitä.
2. *Yritysten on osana 1 kohdassa säädettyä velvoitetta, ottaen huomioon asiaankuuluvat riskitekijät, toteutettava asianmukaiset toimenpiteet*
 - a) *kartoittaakseen omia toimintojaan, tytäryritystensä ja, jos ne liittyvät niiden toimintaketjuun, liikekumppaneidensa toimintoja, jotta ne voivat tunnistaa yleisiä aloja, joilla haitallisia vaikutuksia todennäköisimmin esiintyy ja joilla ne ovat vakavimpia;*
 - b) *tehdäkseen a alakohdassa tarkoitetun kartoituksen tulosten pohjalta perusteellisen arvion omista toiminnoistaan, tytäryritystensä ja, jos ne liittyvät niiden toimintaketjuun, liikekumppaneidensa toiminnoista aloilla, joilla tunnistettiin todennäköisimmin tapahtuvia ja vakavimpia haitallisia vaikutuksia.*

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksillä on 1 kohdassa tarkoitettujen haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi **ja arvioimiseksi** tarvittaessa määrällisten ja laadullisten tietojen perusteella oikeus käyttää asianmukaisia resursseja, myös riippumattomia raportteja ja 14 artiklassa säädetyn **ilmoitusmekanismin ja** valitusmenettelyn kautta kerättyjä tietoja. ■
4. *Jos 2 kohdan b alakohdassa säädettyä perusteellista arviointia varten tarvittavat tiedot voidaan saada toimintaketjun eri tasoilla olevilta liikekumppaneilta, yrityksen on, silloin se on kohtuullista, asetettava etusijalle tällaisten tietojen pyytäminen suoraan liikekumppaneilta, joiden yhteydessä haitallisia vaikutuksia todennäköisimmin esiintyy.*

9 artikla

Tunnistettujen tosiasiallisten ja mahdollisten haitallisten vaikutusten priorisointi

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kaikkia tunnistettuja haitallisia vaikutuksia ei ole mahdollista ehkäistä, lieventää, lopettaa tai minimoida täysimääräisesti ja samaan aikaan, yritykset priorisoivat 8 artiklan mukaisesti tunnistetut haitalliset vaikutukset 10 tai 11 artiklassa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi.***
- 2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun priorisoinnin on perustuttava haitallisen vaikutuksen vakavuuteen ja todennäköisyyteen.***
- 3. Kun vakavimpiin ja todennäköisimpiin haitallisiin vaikutuksiin on puututtu 10 tai 11 artiklan mukaisesti kohtuullisessa ajassa, yrityksen on puututtava vähemmän vakaviin tai todennäköisiin haitallisiin vaikutuksiin.***

Mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäiseminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset toteuttavat **9 artiklan ja** tämän artiklan mukaisesti asianmukaisia toimenpiteitä ehkäistäkseen tai, jos ehkäisy ei ole mahdollista tai välittömästi mahdollista, lieventääkseen riittävästi mahdollisia haitallisia vaikutuksia, jotka on tunnistettu tai olisi pitänyt tunnistaa 8 artiklan mukaisesti.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen asianmukaisten toimenpiteiden määrittämiseksi on otettava asianmukaisesti huomioon:

- a) ***voiko ainoastaan yritys aiheuttaa mahdollisen haitallisen vaikutuksen; voivatko yritys ja tytäryritys tai liikeyhteisö aiheuttaa sen yhdessä teoillaan tai laiminlyönneillään; vai voiko ainoastaan toimintaketjussa oleva yrityksen liikeyhteisö aiheuttaa sen;***
- b) ***voiko mahdollinen haitallinen vaikutus esiintyä tytäryrityksen, suoran liikeyhteisön tai välillisen liikeyhteisön toiminnoissa; ja***

- c) *yrityksen kyky vaikuttaa liikekumppaniin, joka voi aiheuttaa mahdollisen haitallisen vaikutuksen yksin tai yhdessä.*

2. Yritysten on tarvittaessa toteutettava seuraavat *asianmukaiset toimenpiteet*:

- a) tarvittaessa laadittava ja pantava täytäntöön *ilman aiheutonta viivytystä* ennaltaehkäisyä koskeva toimintasuunnitelma, jossa on kohtuulliset ja selkeästi määritellyt määräajat *asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi* ja laadulliset ja määrälliset indikaattorit parannusten mittaamiseksi, jos ennaltaehkäisyn edellyttämien toimenpiteiden luonne tai monimutkaisuus tätä edellyttävät; *yritykset voivat laatia toimintasuunnitelmansa yhteistyössä toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden kanssa*; ennaltaehkäisyä koskeva toimintasuunnitelma *on mukautettava yritysten toimintaan ja toimintaketjuihin*;
- b) pyrittävä saamaan ■ suoralta *liikekumppanilta* sopimukseen perustuvat vakuudet siitä, että se varmistaa yrityksen käytäntönsäntöjen ja tarvittaessa ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman noudattamisen, myös *vahvistamalla* vastaavat sopimukseen perustuvat vakuudet omilta kumppaneiltaan siltä osin kuin niiden toiminta on osa yrityksen ■ toimintaketjua; kun tällaiset sopimukseen perustuvat vakuudet on saatu, sovelletaan 5 kohtaa;

- c) tehtävä tarvittavat *taloudelliset ja muut kuin taloudelliset* investoinnit, *muutokset tai päivitykset esimerkiksi tiloihin, tuotantoprosesseihin* tai rakenteisiin *tai muihin operatiivisiin* prosesseihin ja rakenteisiin ■ ;
- d) *tehtävä tarvittavat muutokset tai parannukset yrityksen omaan liiketoimintasuunnitelmaan, yleisiin strategioihin ja toimintoihin, mukaan lukien hankinta-, suunnittelu- ja jakelukäytännöt;*
- e) tarjota kohdennettua ja oikeasuhteista tukea pk-yritykselle, *joka on* yrityksen *liikekumppani, kun se on tarpeen pk-yrityksen resurssien, tietämyksen ja rajoitteiden vuoksi, ja joka kattaa muun muassa valmiuksien kehittämisen, koulutuksen tai johtamisjärjestelmien parantamisen ja*, mikäli käytäntöjen tai ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman noudattaminen vaarantaisi pk-yrityksen elinkelpoisuuden, *tarjoamalla kohdennettua ja oikeasuhteista taloudellista tukea, kuten suoraa rahoitusta, matalakorkoisia lainoja, raaka-aineiden hankintaa koskevia takuita taikka rahoituksen saamisessa avustamista;*

- f) tehtävä unionin oikeuden, mukaan lukien kilpailulainsäädäntö, mukaisesti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, tarvittaessa myös jotta voidaan parantaa yrityksen kykyä **ehkäistä tai lieventää** haitallisia vaikutuksia , varsinkin jos muut **toimenpiteet** eivät sovellu tai vaikuta.

■

3. *Yritykset voivat tarvittaessa toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä 2 kohdassa lueteltujen toimenpiteiden lisäksi, kuten tehdä liikekumppanin kanssa yhteistyötä, joka koskee yrityksen odotuksia, jotka liittyvät mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen ja lieventämiseen, tai joka kattaa valmiuksien kehittämisen, ohjauksen, hallinnollisen ja taloudellisen tuen, kuten lainojen tai rahoituksen, tarjoamisen tai mahdollistamisen, ottaen samalla huomioon liikekumppanin resurssit, tietämys ja rajoitteet.*
4. Sellaisten mahdollisten haitallisten vaikutusten osalta, joita ei ole voitu ehkäistä tai riittävästi lieventää 2 kohdassa **tarkoitetuilla** asianmukaisilla **toimenpiteillä**, yritys voi pyrkiä saamaan välilliseltä **liikekumppanilta sopimukseen perustuvat vakuudet**, jotta yrityksen käytäntöjen tai ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman noudattaminen voi toteutua. Kun tällaiset **sopimukseen perustuvat vakuudet on saatu**, sovelletaan 5 kohtaa.

5. Edellä 2 kohdan b alakohdassa ja 4 kohdassa tarkoitettuihin sopimukseen perustuviin vakuuksiin ■ on liitettävä asianmukaiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Yritys voi vaatimusten noudattamisen todentamiseksi tukeutua ***riippumattoman kolmannen osapuolen todentamiseen, myös toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden kautta.***

Kun sopimukseen perustuvat vakuudet saadaan pk-yritykseltä tai sopimus tehdään pk-yrityksen kanssa, sovellettavien ehtojen on oltava oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä. ***Yrityksen on myös arvioitava, olisiko pk-yrityksen sopimukseen perustuviin vakuuksiin liitettävä mitä tahansa 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetuista pk-yrityksiä koskevista asianmukaisista toimenpiteistä.*** Jos pk-yritysten osalta toteutetaan toimenpiteitä vaatimusten noudattamisen todentamiseksi, yrityksen on vastattava riippumattoman kolmannen osapuolen todentamisen kustannuksista. ***Jos pk-yritys pyytää maksamaan vähintään osan riippumattoman kolmannen osapuolen todentamisen kustannuksista tai jos asiasta sovitaan yrityksen kanssa, pk-yritys saa jakaa kyseisen todentamisen tulokset muiden yritysten kanssa.***

6. Kun on kyse 1 kohdassa tarkoitetuista mahdollisista haitallisista vaikutuksista, joita ei ole voitu ehkäistä tai riittävästi lieventää 2, 4 ja 5 kohdassa säädetyillä toimenpiteillä, yrityksen on **viimeisenä keinona** pidättäydyttävä luomasta uusia tai laajentamasta olemassa olevia suhteita **liikekumppaniin**, johon liittyen tai jonka **toimintaketjussa** vaikutus on ilmennyt, ja jos niiden suhteisiin sovellettava laki antaa siihen oikeuden, sen on toteutettava **viimeisenä keinona** seuraavat toimet:

- a) **hyväksyttävä ja pantava täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä tehostettu ennaltaehkäisyä koskeva toimintasuunnitelma, joka koskee tiettyä haitallista vaikutusta, käyttämällä tai lisäämällä yrityksen vipuvaikutusta keskeyttämällä väliaikaisesti liikesuhteet kyseisen toiminnan osalta**, edellyttäen, että voidaan kohtuudella olettaa, että nämä toimet onnistuvat; **toimintasuunnitelmaan on sisällyttävä kaikkien siihen sisältyvien toimien hyväksymistä ja täytäntöönpanoa koskeva erityinen ja asianmukainen aikataulu, jonka aikana yritys voi myös etsiä vaihtoehtoisia liikekumppaneita**;
- b) **jos ei ole kohtuullista odottaa, että kyseiset toimet onnistuisivat, tai jos tehostetun ennaltaehkäisyä koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanolla ei ole pystytty ehkäisemään tai lieventämään haitallisia vaikutuksia**, lopetettava liikesuhde kyseisen toiminnan osalta, jos sen mahdollinen haitallinen vaikutus on vakava.

Ennen liikesuhteen väliaikaista keskeyttämistä tai lopettamista yrityksen on arvioitava, voidaanko kohtuudella olettaa, että keskeyttämisestä tai lopettamisesta aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat selvästi vakavampia kuin haitalliset vaikutukset, joita ei voitu ehkäistä tai riittävästi lieventää. Jos näin on, yritystä ei vaadita keskeyttämään tai lopettamaan liikesuhdetta, ja sen on voitava raportoida toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle tällaisen päätöksen asianmukaisesti perustelluista syistä.

Jäsenvaltioiden on säädettävä mahdollisuudesta *ensimmäisen alakohdan mukaisesti* joko *keskeyttää väliaikaisesti tai* lopettaa liikesuhde lainsäädäntönsä piiriin kuuluvissa sopimuksissa *lukuun ottamatta sopimuksia, joissa sopimuspuolilla on lakisääteinen velvoite tehdä sopimus.*

Jos yritys päättää väliaikaisesti keskeyttää tai lopettaa liikesuhteen, sen on toteutettava toimia keskeyttämisen tai lopettamisen vaikutusten estämiseksi, lieventämiseksi tai lopettamiseksi, ilmoitettava asianomaiselle liikekumppanille asiasta hyvissä ajoin ja seurattava päätökseen liittyvää tilannetta.

Jos yritys päättää olla väliaikaisesti keskeyttämättä tai lopettamatta liikesuhdetta tämän artiklan mukaisesti, sen on seurattava mahdollisia haitallisia vaikutuksia ja arvioitava määräajoin päätöstään ja sitä, onko käytettävissä muita asianmukaisia toimenpiteitä.

I

11 artikla

Tosiasiallisten haitallisten vaikutusten lopettaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset toteuttavat asianmukaisia toimenpiteitä tosiasiallisten haitallisten vaikutusten, jotka on tunnistettu tai olisi pitänyt tunnistaa 8 artiklan mukaisesti, lopettamiseksi **9 artiklan ja tämän** artiklan mukaisesti.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen asianmukaisten toimenpiteiden määrittämiseksi on otettava asianmukaisesti huomioon,

- a) aiheuttiko ainoastaan yritys tosiasiallisen haitallisen vaikutuksen; aiheuttivatko yritys ja tytäryritys tai liikekumppani sen yhdessä teoillaan tai laiminlyönneillään; vai johtuiko se ainoastaan toimintaketjussa olevasta yrityksen liikekumppanista;
- b) tapahtuiko tosiasiallinen haitallinen vaikutus tytäryrityksen, suoran liikekumppanin vai välillisen liikekumppanin toiminnoissa; ja
- c) mikä on yrityksen kyky vaikuttaa tosiasiallisen haitallisen vaikutuksen yksin tai yhdessä aiheuttaneeseen liikekumppaniin.

2. Jos haitallista vaikutusta ei voida **välttömästi** lopettaa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset minimoivat tällaisen vaikutuksen laajuuden.

3. Yritysten on tarvittaessa toteutettava seuraavat *asianmukaiset toimenpiteet*:
- a) neutralisoitava haitallinen vaikutus tai minimoitava sen laajuus ■ ; kyseisten toimenpiteiden on oltava oikeassa suhteessa haitallisen vaikutuksen *vakavuuteen* ja laajuuteen sekä ■ yrityksen *osallisuuteen* haitallisen vaikutuksen synnyssä;
 - b) ilman *tarpeetonta viivytystä* laadittava ja pantava täytäntöön korjaava toimintasuunnitelma, jossa on kohtuulliset ja selkeästi määritellyt määräajat *asianmukaisten toimenpiteiden täytäntöönpanolle* ja laadulliset ja määrälliset indikaattorit parannusten mittaamiseksi, jos tämä on välttämätöntä sen vuoksi, että haitallista vaikutusta ei voida välittömästi lopettaa; *yritykset voivat laatia toimintasuunnitelmansa yhteistyössä toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden kanssa*; korjaava toimintasuunnitelma *on mukautettava yritysten toimintaan ja toimintaketjuihin*;
 - c) pyrittävä saamaan suoralta ■ *liikekumppanilta* sopimukseen perustuvat vakuudet siitä, että se varmistaa *yrityksen* käytännesääntöjen ja tarvittaessa korjaavan toimintasuunnitelman noudattamisen, myös *vahvistamalla* vastaavat sopimukseen perustuvat vakuudet omilta kumppaneiltaan siltä osin kuin niiden *toiminta* on osa *yrityksen toimintaketjua*; kun tällaiset sopimukseen perustuvat vakuudet on saatu, sovelletaan 6 kohtaa;

- d) tehtävä tarvittavat **taloudelliset ja muut kuin taloudelliset** investoinnit, muutokset tai päivitykset esimerkiksi **tiloihin, tuotantoprosesseihin tai rakenteisiin tai muihin operatiivisiin** prosesseihin ja rakenteisiin ■ ;
- e) **tehtävä tarvittavat muutokset tai parannukset yrityksen omaan liiketoimintasuunnitelmaan, yleisiin strategioihin ja toimintoihin, mukaan lukien hankinta-, suunnittelu- ja jakelukäytännöt;**
- f) tarjota kohdennettua ja oikeasuhteista tukea pk-yritykselle, joka **on** yrityksen **liikekumppani, kun se on tarpeen pk-yrityksen resurssien, tietämyksen ja rajoitteiden vuoksi, ja joka kattaa muun muassa valmiuksien kehittämisen, koulutuksen tai johtamisjärjestelmien parantamisen ja**, mikäli käytäntöjen tai korjaavan toimintasuunnitelman noudattaminen vaarantaisi pk-yrityksen elinkelpoisuuden, **tarjoamalla kohdennettua ja oikeasuhteista taloudellista tukea, kuten suoraa rahoitusta, matalakorkoisia lainoja, raaka-aineiden hankintaa koskevia takuita taikka rahoituksen saamisessa avustamista;**

g) tehtävä unionin oikeuden, mukaan lukien kilpailulainsäädäntö, mukaisesti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, tarvittaessa myös jotta voidaan parantaa yrityksen kykyä saada haitallinen vaikutus loppumaan ***tai minimoida sen vaikutuksen laajuus***, varsinkin jos muut ***toimenpiteet*** eivät sovellu tai vaikuta;

h) tarjottava 12 artiklan mukaisia korjaavia toimia.

4. ***Yritykset voivat tarvittaessa toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä 3 kohdassa esitettyjen toimenpiteiden lisäksi, kuten tehtävä liikeyumppanin kanssa yhteistyötä, joka koskee yrityksen odotuksia, jotka liittyvät tosiasiallisten haitallisten vaikutusten lopettamiseen tai niiden laajuuden minimoimiseen, tai joka kattaa valmiuksien kehittämisen, ohjauksen, hallinnollisen ja taloudellisen tuen, kuten lainojen tai rahoituksen, tarjoamisen tai mahdollistamisen, ottaen huomioon liikeyumppanin resurssit, tietämys ja rajoitteet.***

5. Kun on kyse tosiasiallisista haitallisista vaikutuksista, joita ei ole voitu lopettaa ***tai joiden laajuutta ei ole voitu*** riittävästi ***minimoida*** 3 kohdassa ***tarkoitetuilla asianmukaisilla toimenpiteillä***, yritys voi pyrkiä saamaan välilliseltä ***liikeyumppanilta sopimukseen perustuvat vakuudet***, jotta yrityksen käytäntöjen tai korjaavan toimintasuunnitelman noudattaminen voi toteutua. Kun tällaiset ***sopimukseen perustuvat vakuudet saadaan***, sovelletaan 6 kohtaa.

6. Edellä 3 kohdan c alakohdassa ja 5 kohdassa tarkoitettuihin sopimukseen perustuviin vakuuksiin ■ on liitettävä asianmukaiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Yritys voi vaatimusten noudattamisen todentamiseksi tukeutua ***riippumattoman kolmannen osapuolen todentamiseen, myös toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden kautta.***

Kun sopimukseen perustuvat vakuudet saadaan pk-yritykseltä tai sopimus tehdään pk-yrityksen kanssa, sovellettavien ehtojen on oltava oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä. ***Yrityksen on myös arvioitava, olisiko pk-yrityksen sopimuksiin perustuviin vakuuksiin liitettävä joku 3 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista pk-yrityksiä koskevista asianmukaisista toimenpiteistä.*** Jos pk-yritysten osalta toteutetaan toimenpiteitä vaatimusten noudattamisen todentamiseksi, yrityksen on vastattava riippumattoman kolmannen osapuolen todentamisen kustannuksista. ***Jos pk-yritys pyytää maksamaan vähintään osan riippumattoman kolmannen osapuolen todentamisen kustannuksista tai jos asiasta sovitaan yrityksen kanssa, pk-yrityksen on voitava jakaa kyseisen todentamisen tulokset muiden yritysten kanssa.***

7. Kun on kyse 1 kohdassa tarkoitetuista tosiasiallisista haitallisista vaikutuksista, joita ei ole voitu lopettaa tai joiden laajuutta ei ole voitu minimoida 3, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetuilla toimenpiteillä ■ , yrityksen on **viimeisenä keinona** pidättäydyttävä luomasta uusia tai laajentamasta olemassa olevia suhteita **liike**kumppaniin, johon liittyen tai jonka ■ **toimintaketjussa** vaikutus on ilmennyt, ja jos niiden suhteisiin sovellettava laki antaa siihen oikeuden, sen on toteutettava ■ **viimeisenä keinona** seuraavat toimet:
- a) *hyväksyttävä ja pantava täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä tehostettu korjaava toimintasuunnitelma, joka koskee tiettyä haitallista vaikutusta, mukaan lukien käyttämällä tai lisäämällä yrityksen vipuvaikutusta keskeyttämällä väliaikaisesti liikesuhteet kyseisen toiminnan osalta, edellyttäen että voidaan kohtuudella olettaa, että kyseiset toimet onnistuvat; toimintasuunnitelmaan on sisällyttävä kaikkien siihen sisältyvien toimien hyväksymistä ja täytäntöönpanoa koskeva erityinen ja asianmukainen aikataulu, jonka aikana yritys voi myös etsiä vaihtoehtoisia liikekumppaneita;*
 - b) *jos ei ole kohtuullista odottaa, että a alakohdassa tarkoitetut toimet onnistuvat, tai jos tehostetun korjaavan toimintasuunnitelman täytäntöönpanolla ei pystytä lopettamaan haitallisia vaikutuksia tai minimoimaan niiden laajuutta, lopetettava liikesuhde kyseisen toiminnan osalta ■ , jos sen **tosiasiallinen** haitallinen vaikutus on ■ vakava.*

Ennen liikesuhteen väliaikaista keskeyttämistä tai lopettamista yrityksen on arvioitava, voidaanko kohtuudella olettaa, että keskeyttämisestä tai lopettamisesta aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat selvästi vakavampia kuin haitalliset vaikutukset, joita ei voitu lopettaa tai joiden laajuutta ei voitu riittävästi minimoida. Jos näin on, yritystä ei vaadita keskeyttämään tai lopettamaan liikesuhdetta, ja sen on voitava raportoida toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle tällaisen päätöksen asianmukaisesti perustelluista syistä.

Jäsenvaltioiden on säädettävä mahdollisuudesta *ensimmäisen alakohdan mukaisesti* joko *keskeyttää väliaikaisesti* tai lopettaa liikesuhde lainsäädäntönsä piiriin kuuluvissa sopimuksissa *lukuun ottamatta sopimuksia, joissa sopimuspuolilla on lakisääteinen velvoite tehdä sopimus.*

Jos yritys päättää väliaikaisesti keskeyttää tai lopettaa liikesuhteen, sen on toteutettava toimia keskeyttämisen tai lopettamisen vaikutusten estämiseksi, lieventämiseksi tai lopettamiseksi, ilmoitettava liikekumppanille asiasta hyvissä ajoin ja seurattava päätökseen liittyvää tilannetta.

Jos yritys päättää olla väliaikaisesti keskeyttämättä tai lopettamatta liikesuhdetta tämän artiklan mukaisesti, sen on seurattava tosiasiallisia haitallisia vaikutuksia ja arvioitava määräajoin päätöstään ja sitä, onko käytettävissä muita asianmukaisia toimenpiteitä.

I

12 artikla

Tosiasiallisten haitallisten vaikutusten korjaaminen

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos yritys on aiheuttanut yksin tai yhdessä tosiasialliseen haitallisen vaikutuksen, sen on tarjottava korjaavia toimia.*

2. *Jos tosiasiallinen haitallinen vaikutus johtuu ainoastaan yrityksen liikekumppanista, yritys voi vapaaehtoisesti tarjota korjaavia toimia. Yritys voi myös käyttää kykyään vaikuttaa haitallisen vaikutuksen aiheuttavaan liikekumppaniin korjaavien toimien tarjoamiseksi.*

13 artikla

Tarkoituksenmukainen yhteistyö sidosryhmien kanssa

1. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet tehdäkseen tarkoituksenmukaista yhteistyötä sidosryhmien kanssa tämän artiklan mukaisesti.*
2. *Yritysten on sidosryhmiä kuullessaan annettava niille tarvittaessa tarkoituksenmukaisia ja kattavia tietoja tehokkaiden ja avointen kuulemisten toteuttamiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin (EU) 2016/943 soveltamista. Kuulluilla sidosryhmillä on oltava oikeus esittää perusteltu pyyntö saada asiaankuuluvia lisätietoja, jotka yrityksen on toimitettava kohtuullisessa ajassa ja asianmukaisessa ja ymmärrettävässä muodossa, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin (EU) 2016/943 soveltamista. Jos yritys epää lisätietopyynnön, kuulluilla sidosryhmillä on oltava oikeus saada kirjalliset perustelut epäämiselle.*

3. *Sidosryhmiä on kuultava seuraavissa huolellisuusvelvoiteprosessin vaiheissa:*

- a) *kun kerätään tarvittavia tietoja tosiasiallisista tai mahdollisista haitallisista vaikutuksista niiden tunnistamiseksi, arvioimiseksi ja priorisoimiseksi 8 ja 9 artiklan mukaisesti;*
- b) *kun laaditaan ennaltaehkäisyä koskevia ja korjaavia toimintasuunnitelmia 10 artiklan 2 kohdan ja 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti sekä tehostettujen ennaltaehkäisyä koskevien ja kun laaditaan korjaavia toimintasuunnitelmia 10 artiklan 6 kohdan ja 11 artiklan 7 kohdan mukaisesti;*
- c) *kun päätetään lopettaa tai keskeyttää liikesuhde 10 artiklan 6 kohdan ja 11 artiklan 7 kohdan nojalla;*
- d) *kun hyväksytään asianmukaisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten korjaamiseksi 12 artiklan mukaisesti;*
- e) *tarvittaessa kun kehitetään laadullisia ja määrällisiä indikaattoreita 15 artiklan mukaista seurantaa varten.*

4. *Jos ei ole kohtuudella mahdollista tehdä tarkoituksenmukaista yhteistyötä sidosryhmien kanssa siinä määrin kuin on tarpeen tämän direktiivin vaatimusten noudattamiseksi, yritysten on lisäksi kuultava asiantuntijoita, jotka voivat antaa uskottavaa tietoa tosiasiallisista tai mahdollisista haitallisista vaikutuksista.*
5. *Asianomaisia sidosryhmiä kuullessaan yritysten on tunnistettava ja käsiteltävä yhteistyön esteitä ja varmistettava, että osallistujiin ei kohdistu vasta- tai kostotoimia, muun muassa säilyttämällä luottamuksellisuuden tai nimettömyyden.*
6. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset voivat täyttää tässä artikkelissa säädetty velvoitteet tapauksen mukaan toimialakohtaisilla aloitteilla tai sidosryhmien yhteisaloitteilla edellyttäen, että kuulemismenettelyt täyttävät tässä artikkelissa säädetty vaatimukset. Toimialakohtaisten aloitteiden ja sidosryhmien yhteisaloitteiden käyttö ei riitä täyttämään velvoitetta kuulla yrityksen omia työntekijöitä ja heidän edustajiaan.*
7. *Yhteistyö työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa ei rajoita työllisyyttä ja sosiaalisia oikeuksia koskevan unionin ja kansallisen lainsäädännön eikä sovellettavien työehtosopimusten soveltamista.*

Ilmoitusmekanismi ja valitusmenettely

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset tarjoavat 2 kohdassa luetelluille henkilöille ja järjestöille mahdollisuuden tehdä niille valituksia, jos näillä henkilöillä tai järjestöillä on oikeutettu huoli tosiasiallisista tai mahdollisista haitallisista **■** vaikutuksista, jotka kohdistuvat *yritysten* omaan toimintaan, niiden tytäryritysten toimintaan tai niiden *toimintaketjuihin kuuluvien liikekumppanien toimintaan*.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valituksia voivat tehdä
 - a) *luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt*, joihin haitallinen vaikutus kohdistuu tai joilla on perusteltu syy uskoa, että haitallinen vaikutus voi vaikuttaa heihin, *sekä tällaisten henkilöiden puolesta heidän lailliset edustajansa, kuten kansalaisjärjestöt ja ihmisoikeuksien puolustajat*;
 - b) ammattiliitot ja muut työntekijöiden edustajat, jotka edustavat kyseisessä *toimintaketjussa* työskenteleviä luonnollisia henkilöitä; *ja*
 - c) *valituksen aiheena olevaan haitalliseen ympäristövaikutukseen* liittyvillä aloilla toimivat *kokeneet* kansalaisjärjestöt.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ■ yritykset ottavat käyttöön ***oikeudenmukaisen, julkisesti ja helposti saatavilla olevan, ennakoitavan ja avoimen*** menettelyn 1 kohdassa tarkoitettujen valitusten käsittelemiseksi, mukaan lukien menettely yrityksen perusteettomiksi katsomien valitusten käsittelyä varten, ja tiedottavat kyseisestä menettelystä asianomaisille työntekijöiden ***edustajille*** ja ammattiliitoille. ***Yritysten on toteutettava kohtuullisesti käytettävissä olevia toimenpiteitä estääkseen kaikenlaiset vastatoimet varmistamalla valituksen tai ilmoituksen tehneen henkilön tai järjestön henkilöllisyyden luottamuksellisuus kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jos tietoa on tarpeen jakaa, tämä on tehtävä tavalla, joka ei vaaranna valituksen tekijän turvallisuutta, myös olemalla paljastamatta kyseisen valituksen tekijän henkilöllisyyttä.***
- Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos valitus on perusteltu, valituksen aiheena oleva haitallinen vaikutus katsotaan tunnistetuksi 8 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja yritys toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet 10, 11 ja 12 artiklan mukaisesti.***

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valituksen tekijöillä on oikeus
- a) pyytää valituksen johdosta asianmukaisia jatkotoimia yritykseltä, jolle 1 kohdan mukainen valitus on tehty;
 - b) tavata yrityksen edustajia asianmukaisella tasolla, jotta voidaan keskustella valituksen aiheena olevista tosiasiallisista tai mahdollisista vakavista haitallisista vaikutuksista *ja mahdollisista korjaavista toimista 12 artiklan mukaisesti*;
 - c) *saada yritykseltä tietoa siitä, millä perusteella valitus on katsottu perustelluksi tai perusteettomaksi, ja jos se on katsottu perustelluksi, saada tietoa toteutetuista tai toteutettavista toimista.*

5. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset perustavat helposti saatavilla olevan mekanismin, jonka avulla henkilöt ja järjestöt voivat tehdä ilmoituksia, jos niillä on tietoa tai huoli tosiasiallisista tai mahdollisista haitallisista vaikutuksista, jotka kohdistuvat yritysten omaan toimintaan, niiden tytäryritysten toimintaan ja niiden toimintaketjuihin kuuluvien liikekumppanien toimintaan.*

Mekanismilla on varmistettava, että ilmoituksen voi tehdä joko nimettömänä tai luottamuksellisena kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Yritysten on toteutettava kohtuullisesti sen käytettävissä olevia toimenpiteitä estääkseen kaikenlaiset vastatoimet varmistamalla, että ilmoituksen tehneen henkilön tai järjestön henkilöllisyys säilyy luottamuksellisena kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Yritys voi tarvittaessa ilmoittaa ilmoituksen tehneille henkilöille tai järjestöille toteutetuista tai toteutettavista toimista.

6. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritysten on mahdollista täyttää 1 kohdassa, 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 5 kohdassa säädettyt velvoitteet osallistumalla yhteistoimintaan perustuviin valitusmenettelyihin ja ilmoitusmekanismeihin, muun muassa yritysten yhdessä käyttöön ottamiin valitusmenettelyihin, toimialajärjestöjen ja sidosryhmien yhteisaloitteiden taikka maailmanlaajuisten puitesopimusten kautta edellyttäen, että yhteistoimintaan perustuvat menettelyt ja mekanismit täyttävät tämän artiklan vaatimukset.*
7. *Tämän artiklan mukaisen ilmoituksen tai valituksen tekeminen ei saa olla edellytys sille, että niiden tekijät voivat käyttää 26 artiklan tai 29 artiklan mukaisia menettelyjä taikka muiden tuomioistuinten ulkopuolisia mekanismeja, eikä se saa estää niiden käyttämistä.*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset arvioivat säännöllisesti omien toimien ja toimenpiteidensä sekä tytäryritystensä ja yrityksen *toimintaketjuun* liittyvien

liikeyhteisönsä toimien ja toimenpiteiden *täytäntöönpanoa* ja seurataksaan haitallisten vaikutusten tunnistamisen, ehkäisemisen, lieventämisen ja lopettamisen ja niiden laajuuden minimoimisen *asianmukaisuutta* ja tuloksellisuutta. Tällaisten arviointien on tapauksen mukaan perustuttava laadullisiin ja määrällisiin indikaattoreihin, ja niitä on tehtävä *ilman aiheutonta viivytystä merkittävän muutoksen jälkeen mutta* vähintään 12 kuukauden välein ja aina, kun on perusteltua syytä uskoa, että saattaa olla syntymässä uusi kyseisten haitallisten vaikutusten riski. Huolellisuusvelvoitetta koskeva toimintapolitiikka, *tunnistetut haitalliset vaikutukset ja niistä johdetut asianmukaiset toimenpiteet* on *tarvittaessa* saatettava ajan tasalle kyseisten arviointien tulosten mukaisesti, *ja siinä on otettava sidosryhmiltä saadut merkitykselliset tiedot asianmukaisesti huomioon.*

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset raportoivat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista asioista julkaisemalla verkkosivustollaan vuosittaisen selvityksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamista. Vuosittainen selvitys julkaistaan:**
- a) vähintään yhdellä 24 artiklan mukaisesti nimetyn valvontaviranomaisen jäsenvaltiossa käytetyistä virallisista kielistä, joka on myös unionin virallinen kieli, ja jollakin kansainvälisessä liiketoiminnassa yleisesti käytetyllä kielellä, jos kyseessä on jokin muu kieli;**
 - b) kohtuullisen ajan kuluessa mutta kuitenkin viimeistään 12 kuukauden kuluttua sen tilivuoden, jonka osalta selvitys on laadittu, tillinpäätöspäivästä tai direktiivin 2013/34/EU nojalla vapaaehtoisesti raportoivien yritysten osalta vuositilinpäätöksen julkaisemispäivään mennessä.**

I

Jos kyseessä on kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti perustettu yritys, selvityksessä on oltava myös 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti vaaditut tiedot yrityksen valtuutetusta edustajasta.

2. *Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta yrityksiin, joihin sovelletaan kestävyysraportointia koskevia vaatimuksia direktiivin 2013/34/EU 19 a, 29 a tai 40 a artiklan mukaisesti, mukaan lukien ne, jotka ovat saaneet vapautuksen mainitun direktiivin 19 a artiklan 9 kohdan tai 29 a artiklan 8 kohdan mukaisesti.*
3. Komissio antaa **viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2027 tämän direktiivin** 34 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla täydennetään tätä direktiiviä vahvistamalla 1 kohdan mukaisen raportoinnin sisältö ja kriteerit ja täsmentämällä siihen **erityisesti** sisällytettävät **riittävän yksityiskohtaiset** tiedot huolellisuusvelvoitteen kuvauksesta, **tunnistetuista** tosiasiallisista ja mahdollisista haitallisista vaikutuksista ja niiden vuoksi toteutetuista **asianmukaisista toimenpiteistä**. **Valmistellessaan näitä delegoituja säädöksiä komissio ottaa asianmukaisesti huomioon direktiivin 2013/34/EU 29 b ja 40 b artiklan nojalla hyväksytyt kestävyysraportointistandardit ja yhdenmukaistaa säädökset tarvittaessa niiden kanssa.**

Hyväksyessään ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja delegoituja säädöksiä komissio varmistaa, että 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdassa tarkoitettuihin yrityksiin, joihin sovelletaan asetuksen (EU) 2019/2088 4 artiklan mukaisia raportointivaatimuksia, sovellettavissa raportointivaatimuksissa ei ole päällekkäisyyksiä tinkimättä direktiivissä säädetyistä vähimmäisvelvoitteista.

17 artikla

Tietojen saatavuus eurooppalaisessa keskitetyssä yhteyspisteessä

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava 1 päivästä tammikuuta 2029 alkaen, että kun yritykset julkistavat tämän direktiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vuosittaiset selvitykset, ne toimittavat kyseisen selvityksen samanaikaisesti tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetulle tiedonkeruuelimelle niiden asettamiseksi saataville asetuksen (EU) 2023/2859 mukaisesti perustetussa eurooppalaisessa keskitetyssä yhteyspisteessä (ESAP).*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuun vuosittaiseen selvitykseen sisältyvät tiedot täyttävät seuraavat vaatimukset:

- a) tiedot toimitetaan asetuksen (EU) 2023/2859 2 artiklan 3 alakohdassa määritellyssä tietojen poiminnan mahdollistavassa muodossa tai, jos unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä niin edellytetään, mainitun asetuksen 2 artiklan 4 alakohdassa määritellyssä koneluettavassa muodossa;*

b) tietoihin liitetään seuraavat metatiedot:

- i) kaikki sen yrityksen nimet, johon tiedot liittyvät;***
- ii) asetuksen (EU) 2023/2859 7 artiklan 4 kohdan b alakohdan nojalla täsmennetty yrityksen oikeushenkilötunnus;***
- iii) asetuksen (EU) 2023/2859 7 artiklan 4 kohdan d alakohdan mukaisesti täsmennetty yrityksen kokoluokka;***
- iv) asetuksen (EU) 2023/2859 7 artiklan 4 kohdan e alakohdan mukaisesti täsmennetty yrityksen taloudellisen toiminnan ala tai alat;***
- v) asetuksen (EU) 2023/2859 7 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti luokiteltu tietojen tyyppi;***
- vi) maininta siitä, sisältyykö tietoihin henkilötietoja.***

2. *Sovellettaessa 1 kohdan b alakohdan ii alakohtaa jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset hankkivat oikeushenkilötunnuksen.*
3. *Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen asettamiseksi saataville ESAPissa jäsenvaltioiden on nimettävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028 vähintään yksi asetuksen (EU) 2023/2859 2 artiklan 2 alakohdassa määritelty tiedonkeruuelin ja ilmoitettava asiasta Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle.*
4. *Jotta voidaan varmistaa 1 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen tehokas kerääminen ja hallinnointi, komissiolle siirretään valta hyväksyä täytäntöönpanotoimenpiteitä, joissa täsmennetään seuraavat:*
 - a) *muut tietojen ohella esitettävät metatiedot;*
 - b) *tietojen rakenne; ja*
 - c) *mitkä tiedot on toimitettava koneluettavassa muodossa ja mitä koneluettavaa muotoa tällaisissa tapauksissa on käytettävä.*

18 artikla
Mallisopimuslausekkeet

Jotta yritysten olisi helpompaa noudattaa 10 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja 11 artiklan 3 kohdan c alakohtaa, komissio tukee niitä antamalla *jäsenvaltioita ja sidosryhmiä kuultuaan* ohjeita vapaaehtoisista mallisopimuslausekkeista *viimeistään ... päivänä ...kuuta ... [30 kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta]*.

19 artikla
Ohjeet

- 1.* Tukeakseen yrityksiä tai jäsenvaltioiden viranomaisia sen suhteen, miten yritysten olisi täytettävä huolellisuusvelvoitteensa *käytännöllisellä tavalla, ja tarjotakseen tukea sidosryhmille* komissio antaa jäsenvaltioita ja sidosryhmiä, Euroopan unionin perusoikeusvirastoa, Euroopan ympäristökeskusta, *Euroopan työviranomaista* ja tarvittaessa sellaisia kansainvälisiä *järjestöjä ja muita* elimiä, joilla on huolellisuusvelvoitetta koskevaa asiantuntemusta, kuultuaan ohjeita, myös *yleisiä ohjeita ja* alakohtaisia ohjeita tai ohjeita tietyistä haittavaikutuksista.

2. *Edellä 1 kohdan mukaisesti annettaviin ohjeisiin olisi sisällyttävä seuraavat:*
- a) *ohjeet ja parhaat käytännöt, jotka koskevat huolellisuusvelvoitteen noudattamista 5–16 artiklassa säädettyjen velvoitteiden mukaisesti ja erityisesti 8 artiklan mukaista tunnistamisprosessia, 9 artiklan mukaista vaikutusten priorisointia, 10 artiklan 2 kohdan ja 11 artiklan 3 kohdan mukaisia asianmukaisia toimenpiteitä hankintakäytäntöjen mukauttamiseksi, 10 artiklan 6 kohdan ja 11 artiklan 7 kohdan mukaista vastuullista liikesuhteiden katkaisemista, 12 artiklan mukaisia asianmukaisia korjaavia toimia sekä sitä, miten sidosryhmät tunnistetaan ja heidän kanssaan tehdään yhteistyötä 13 artiklan mukaisesti, myös 14 artiklassa säädettyjen ilmoitusmekanismin ja valitusmenettelyn kautta;*
 - b) *käytännön ohjeistusta 22 artiklan mukaisista suunnitelmista;*
 - c) *alakohtainen ohjeistus;*

- d) ohjeet yritystason riskitekijöiden, liiketoimintaan liittyvien, maantieteellisten ja kontekstuaalisten, tuote- ja palvelu- sekä alakohtaisten riskitekijöiden arviointiin, mukaan lukien konfliktialueisiin ja korkean riskin alueisiin liittyvät riskitekijät;*
- e) viittaukset tässä direktiivissä säädettyjen velvoitteiden noudattamiseksi saatavilla oleviin data- ja tietolähteisiin sekä sellaisiin digitaalisiin välineisiin ja teknologioihin, jotka voisivat helpottaa ja tukea noudattamista;*
- f) tiedot siitä, miten resursseja ja tietoja voidaan jakaa yritysten ja muiden oikeushenkilöiden kesken tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten noudattamiseksi 5 artiklan 3 kohdan mukaisen liikesalaisuuksien suojelun ja 13 artiklassa säädetyn mahdollisilta vasta- ja kostotoimilta suojaamisen mukaisesti;*
- g) sidosryhmille ja niiden edustajille annettavat tiedot siitä, miten ne voivat osallistua kaikkiin huolellisuusvelvoiteprosessin vaiheisiin.*

3. *Edellä olevan 2 kohdan a, d ja e alakohdan mukaiset ohjeet annetaan viimeistään ... päivänä ...kuuta ... [lisätään päivämäärä: 30 kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä]. Edellä olevan 2 kohdan b, f ja g alakohdan mukaiset ohjeet annetaan viimeistään ... päivänä ...kuuta ... [lisätään päivämäärä: 36 kuukauden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä].*
4. *Tässä artiklassa tarkoitetut ohjeet on asetettava saataville kaikilla unionin virallisilla kielillä. Komissio tarkastelee ohjeita säännöllisesti uudelleen ja mukauttaa niitä tarvittaessa.*

20 artikla

Liitännäistoimenpiteet

1. Tarjotakseen tietoa ja tukea yrityksille ja **niiden liikekumppaneille sekä sidosryhmille**, jäsenvaltioiden on perustettava ja ylläpidettävä yksin tai yhdessä tähän tarkoitettuja verkkosivustoja, alustoja tai portaaleja. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota yritysten **toimintaketjuissa** oleviin pk-yrityksiin. **Kyseisten verkkosivustojen, alustojen tai portaalien on tarjottava pääsy erityisesti seuraaviin:**
- a) *komission 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksymissä delegoiduissa säädöksissä vahvistettu raportoinnin sisältö ja kriteerit;*

- b) komission ohjeistus vapaaehtoisista mallisopimuslausekkeista, joista säädetään 18 artiklassa, ja ohjeista, jotka se antaa 19 artiklan mukaisesti;*
- c) keskitetty neuvontapalvelu, josta säädetään 21 artiklassa; ja*
- d) sidosryhmille ja niiden edustajille annettavat tiedot siitä, miten ne voivat osallistua kaikkiin huolellisuusvelvoiteprosessin vaiheisiin.*

2. Jäsenvaltiot voivat tukea pk-yrityksiä taloudellisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta valtiontukisääntöjen soveltamista. ***Jäsenvaltiot voivat myös tarjota sidosryhmille tukea tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien käyttämisen helpottamiseksi.***
3. Komissio voi täydentää jäsenvaltioiden tukitoimenpiteitä unionin unionissa ja kolmansissa maissa toteuttamien huolellisuusvelvoitetta koskevien tukitoimien pohjalta ja suunnitella uusia toimenpiteitä, mukaan lukien toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden helpottaminen yritysten auttamiseksi täyttämään velvoitteensa.

4. Yritykset voivat **osallistua** toimialakohtaisiin ■ aloitteisiin ja sidosryhmien yhteisaloitteisiin ■ 7–16 artiklassa tarkoitettujen ■ velvoitteiden täytäntöönpanossa siinä määrin kuin ■ tällaiset aloitteet soveltuvat kyseisten velvoitteiden täyttämisen tukemiseen, *sanotun kuitenkin rajoittamatta 25, 26 ja 29 artiklan soveltamista. Yritykset voivat arvioidaan niiden asianmukaisuuden erityisesti hyödyntää toimialakohtaisten aloitteiden tai sidosryhmien yhteisaloitteiden tai näiden aloitteiden jäsenten tekemiä asiaankuuluvia riskianalyyssejä tai liittyä niihin, ja ne voivat tällaisten aloitteiden kautta toteuttaa tehokkaita asianmukaisia toimenpiteitä tai liittyä mukaan sellaisiin. Näin tehdessään yritysten on seurattava tällaisten toimenpiteiden tehokkuutta ja jatkettava tarvittaessa asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamista varmistaakseen, että ne täyttävät velvoitteensa.*

Komissio ja jäsenvaltiot voivat helpottaa tiedon levittämistä tällaisista ■ aloitteista ja niiden tuloksista. Komissio antaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ohjeita, *joissa vahvistetaan toimivuuskriteerit ja menetelmä, jolla yritykset voivat arvioida* toimialan järjestelmien ja sidosryhmien yhteisaloitteiden toimivuutta.

5. *Yritykset voivat käyttää riippumattoman kolmannen osapuolen suorittamia niiden toimintaketjuissa oleviin yrityksiin kohdistuvia tai niiltä saatavia todentamisia tukeakseen huolellisuusvelvoitteidensa täytäntöönpanoa siinä määrin kuin tällaiset aloitteet soveltuvat asiaankuuluvien velvoitteiden täyttämisen tukemiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 25, 26 ja 29 artiklan soveltamista. Riippumattoman kolmannen osapuolen suorittaman todentamisen voi suorittaa muu yritys tai toimialakohtainen aloite tai sidosryhmien yhteisaloite. Todentamisen suorittavien riippumattomien kolmansien osapuolten on toimittava puolueettomasti ja täysin yrityksistä riippumattomasti, oltava vailla eturistiriitoja ja vapaita suorasta tai välillisestä ulkoisesta vaikutuksesta ja pidättäydyttävä kaikista toimista, jotka ovat ristiriidassa niiden riippumattomuuden kanssa. Niillä on oltava haitallisen vaikutuksen luonteen mukaisesti ympäristö- tai ihmisoikeusasioiden kokemusta ja osaamista, ja niiden on oltava vastuussa suorittamansa todentamisen laadusta ja luotettavuudesta.*

Komissio antaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ohjeita, joilla vahvistetaan toimivuuskriteerit ja menetelmät, joiden avulla yritykset voivat arvioida todentamisen suorittavien kolmansien osapuolten toimivuutta, sekä ohjeita kolmannen osapuolen suorittaman todentamisen tarkkuuden, tehokkuuden ja eheyden seuranta varten.

21 artikla

Keskitetty neuvontapalvelu

- 1. Komissio perustaa keskitetyn neuvontapalvelun, jonka kautta yritykset voivat pyytää tietoja ja neuvoja siitä, miten ne voivat täyttää tässä direktiivissä säädetyt velvoitteensa, ja saada tukea siihen.***
- 2. Kunkin jäsenvaltion asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten on tehtävä yhteistyötä keskitetyn neuvontapalvelun kanssa auttaakseen tietojen ja ohjeiden sovittamisessa kansallisiin olosuhteisiin ja kyseisten tietojen ja ohjeiden levittämisessä.***

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 artiklan 1 kohdan *a, b ja c alakohdassa* ja 2 artiklan 2 kohdan *a, b ja c alakohdassa* tarkoitetut yritykset hyväksyvät *ja toteuttavat ilmastomuutoksen hillintää koskevan siirtymäsuunnitelman*, jolla pyritään varmistamaan *parhaaksi katsotulla tavalla*, että yrityksen liiketoimintamalli ja -strategia sopivat yhteen niiden tavoitteiden kanssa, jotka koskevat kestävään talouteen siirtymistä, ilmaston lämpenemisen rajoittamista 1,5 celsiusasteeseen Pariisin sopimuksen mukaisesti *sekä ilmastoneutraaliuden saavuttamista asetuksen (EU) 2021/1119 mukaisesti, mukaan lukien sen välitavoitteet ja vuodeksi 2050 asetetut ilmastoneutraaliustavoitteet sekä tapauksen mukaan sitä, missä määrin hiili-, öljy- ja kaasualan toiminnot ovat edustettuina yrityksessä.*

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettun ilmastonmuutoksen hillintää koskevan siirtymäsuunnitelman on sisällettävä

- a) ilmastonmuutokseen liittyvät aikasidonnaiset, vuodelle 2030 ja viiden vuoden välein vuoteen 2050 asti asetetut tavoitteet, jotka perustuvat luotettavaan tieteelliseen näyttöön, ja tarvittaessa kasvihuonekaasupäästöjen ehdottomat päästövähennystavoitteet päästöluokan 1, 2 ja 3 kasvihuonekaasupäästöille kunkin merkittävän luokan osalta;*
- b) kuvaus tunnistetuista hiilestä irtautumisen keinoista ja a alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi suunnitelluista keskeisistä toimista, mukaan lukien tarvittaessa muutokset yrityksen tuote- ja palveluvalikoimaan ja uusien teknologioiden käyttöönotto;*
- c) selitys ja määrällinen selvitys ilmastonmuutoksen hillintää koskevan siirtymäsuunnitelman täytäntöönpanoa tukevista investoinneista ja rahoituksesta; ja*
- d) kuvaus hallinto-, johto- ja valvontaelinten roolista ilmastonmuutoksen hillintää koskevassa siirtymä suunnitelmassa.*

2. *Yritysten, jotka raportoivat ilmastonmuutoksen hillintää koskevasta siirtymäsuunnitelmasta tapauksen mukaan direktiivin 2013/34/EU 19 a, 29 a tai 40 a artiklan mukaisesti, katsotaan noudattaneen tämän artiklan 1 kohdassa säädettyä ilmastonmuutoksen hillintää koskevan siirtymäsuunnitelman hyväksymisvelvoitetta.*
- Yritysten, jotka kuuluvat tapauksen mukaan direktiivin 2013/34/EU 29 a tai 40 a artiklan mukaisesti raportoituun emoyhtiönsä ilmastonmuutoksen hillintää koskevaan siirtymäsuunnitelmaan, katsotaan noudattaneen tämän artiklan 1 kohdassa säädettyä ilmastonmuutoksen hillintää koskevan siirtymäsuunnitelman hyväksymisvaatimusta.*
3. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettu ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma saatetaan ajan tasalle 12 kuukauden välein ja että siihen sisältyy kuvaus yrityksen edistymisestä 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamisessa.*

23 artikla

Valtuutettu edustaja

1. Jäsenvaltioiden on *edellytettävä*, että 2 artiklan 2 kohdassa *tarkoitettu jäsenvaltiossa toimiva* yritys nimeää valtuutetuksi edustajakseen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, joka on sijoittautunut johonkin niistä jäsenvaltioista tai jolla on kotipaikka jossakin niistä jäsenvaltioista, joissa se toimii. Nimitys on voimassa, kun valtuutettu edustaja on vahvistanut sen hyväksyvänsä.

2. Jäsenvaltioiden on **edellytettävä**, että valtuutettu edustaja taikka yritys ilmoittaa valtuutetun edustajan nimen, osoitteen, sähköpostiosoitteen ja puhelinnumeron sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa valtuutetulla edustajalla on kotipaikka tai johon se on sijoittautunut, **ja, jos tämä ei ole sama, 24 artiklan 3 kohdassa täsmennetylle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle**. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valtuutettu edustaja velvoitetaan pyynnöstä toimittamaan jäljennös nimeämisasiakirjasta jonkin jäsenvaltion virallisella kielellä jollekin valvontaviranomaisista.
3. Jäsenvaltioiden on **edellytettävä, että valtuutettu edustaja taikka yritys ilmoittaa** sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa valtuutetulla edustajalla on kotipaikka tai johon se on sijoittautunut, ja, jos tämä ei ole sama, **24 artiklan 3 kohdassa täsmennetylle toimivaltaiselle** valvontaviranomaiselle, että yritys on 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yritys.

4. Jäsenvaltioiden on **edellytettävä**, että kukin yritys valtuuttaa valtuutetun edustajansa vastaanottamaan valvontaviranomaisilta viestejä kaikenlaista asioista, jotka ovat tarpeen tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten noudattamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. Yritysten on annettava valtuutetulle edustajalleen tarvittavat valtuudet ja resurssit tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisten kanssa.
5. *Jos 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yritys ei noudata tässä artiklassa säädettyjä velvoitteita, kaikilla niillä jäsenvaltioilla, joissa kyseinen yritys toimii, on toimivalta valvoa kyseisten velvoitteiden noudattamista kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Jäsenvaltion, joka aikoo valvoa tässä artiklassa säädettyjen velvoitteiden noudattamista, on ilmoitettava asiasta valvontaviranomaisille 28 artiklan mukaisesti perustetun valvontaviranomaisten eurooppalaisen verkoston kautta, jotta muut jäsenvaltiot eivät valvo niiden noudattamista.*

24 artikla

Valvontaviranomaiset

1. Jokaisen jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi valvontaviranomainen valvomaan 7–16 artiklan ja 22 artiklan nojalla annetuissa kansallisissa säännöksissä säädettyjen velvoitteiden noudattamista.

2. Edellä 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yrityksen osalta toimivaltainen viranomainen on sen jäsenvaltion valvontaviranomainen, jossa yrityksellä on sääntömääräinen kotipaikka.
3. Edellä 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yrityksen osalta toimivaltainen viranomainen on sen jäsenvaltion valvontaviranomainen, jossa yrityksellä on sivuliike. Jos yrityksellä ei ole sivuliikettä missään jäsenvaltiossa tai jos sillä on sivuliikkeitä eri jäsenvaltioissa, toimivaltainen valvontaviranomainen on sen jäsenvaltion valvontaviranomainen, jossa yritys on tuottanut suurimman osan nettoliikevaihdostaan unionissa tilivuonna, joka edeltää 37 artiklassa tarkoitettua päivää tai sitä päivää, jona yritys ensimmäistä kertaa täyttää 2 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset, edeltävää viimeistä tilivuotta, sen mukaan, kumpi näistä ajankohdista on myöhäisempi.

Edellä 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yritys voi sellaisen olosuhteiden muutoksen vuoksi, jonka seurauksena se alkaa tuottaa suurimman osan unionin liikevaihdostaan eri jäsenvaltiossa, esittää asianmukaisesti perustellun pyynnön sen valvontaviranomaisen vaihtamiseksi, jolla on toimivalta valvoa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asioita kyseisen yrityksen osalta.

4. *Jos emoyhtiö täyttää tästä direktiivistä johtuvat velvoitteet tytäryritystensä puolesta 6 artiklan mukaisesti, emoyhtiön toimivaltaisen valvontaviranomaisen on tehtävä yhteistyötä tytäryrityksen toimivaltaisen valvontaviranomaisen kanssa, jolla on edelleen toimivalta varmistaa, että tytäryritykseen sovelletaan 25 artiklan mukaisia valtuuksia. Tältä osin 28 artiklan mukaisesti perustetun valvontaviranomaisten eurooppalaisen verkoston on helpotettava tarvittavaa yhteistyötä, koordinointia ja keskinäistä avunantoa 28 artiklan mukaisesti.*
5. Jos jäsenvaltio nimeää useamman kuin yhden valvontaviranomaisen, sen on varmistettava, että kyseisten valvontaviranomaisten toimivalta määritellään selkeästi ja että ne tekevät läheistä ja tuloksellista yhteistyötä keskenään.
6. Jäsenvaltiot voivat nimetä säänneltyjen rahoitusalan yritysten valvonnasta vastaavat viranomaiset myös tässä direktiivissä tarkoitetuiksi valvontaviranomaisiksi.

7. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ... päivään ...kuuta ... **[2 vuotta tämän direktiivin voimaantulosta]** mennessä tämän artiklan nojalla nimettyjen valvontaviranomaisten nimet ja yhteystiedot sekä niiden valtuudet, jos valvontaviranomaisia on useita. Niiden on ilmoitettava komissiolle kaikista näiden tietojen muutoksista.
8. Komissio julkaisee, muun muassa verkkosivustollaan, valvontaviranomaisten luettelon **ja, jos jäsenvaltiossa on useita valvontaviranomaisia, kunkin viranomaisen tähän direktiiviin liittyvät valtuudet**. Komissio saattaa luettelon säännöllisesti ajan tasalle jäsenvaltioilta saatujen tietojen perusteella.

9. Jäsenvaltioiden on taattava valvontaviranomaisten riippumattomuus ja varmistettava, ■
että ne ja kaikki niiden palveluksessa työskentelevät tai työskennelleet henkilöt sekä niiden
puolesta toimivat tilintarkastajat, *asiantuntijat tai muut niiden puolesta toimivat henkilöt*
käyttävät valtuuksiaan puolueettomasti, läpinäkyvästi ja salassapitovelvollisuutta
asianmukaisesti noudattaen. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että
valvontaviranomaiset ovat oikeudellisesti ja toiminnallisesti riippumattomia *ja vapaita*
suorasta tai välillisestä ulkoisesta vaikutuksesta, muun muassa tämän direktiivin
soveltamisalaan kuuluvista yrityksistä tai muista markkinaintresseistä, ja että niiden
henkilöstöllä ja niiden hallinnosta vastaavilla henkilöillä ei ole eturistiriitoja, heihin
sovelletaan luottamuksellisuutta koskevia vaatimuksia ja he pidättyvät kaikesta
toiminnasta, joka on ristiriidassa heidän tehtäviensä kanssa.
10. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomaiset julkaisevat ja asettavat*
saataville verkossa vuosikertomuksen tämän direktiivin mukaisesta toiminnastaan.

25 artikla

Valvontaviranomaisten valtuudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomaisilla on asianmukaiset valtuudet ja resurssit niille tämän direktiivin nojalla annettujen tehtävien suorittamiseen, mukaan lukien valtuudet **velvoittaa yritykset antamaan** tietoja ja tekemään tutkimuksia, jotka liittyvät **7–16 artiklassa** säädettyjen velvoitteiden noudattamiseen. ***Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että valvontaviranomaiset valvovat ilmastonmuutoksen hillintää koskevan siirtymäsuunnitelman hyväksymistä ja suunnittelua 22 artiklan 1 kohdassa säädettyjen vaatimusten mukaisesti.***
2. Valvontaviranomainen voi käynnistää tutkinnan omasta aloitteestaan tai sille 26 artiklan nojalla ilmoitettujen perusteltujen huolien vuoksi, jos se katsoo saaneensa riittävästi siihen viittaavaa tietoa, että yritys saattaa rikkoa tämän direktiivin nojalla annetuissa kansallisissa säännöksissä säädettyjä velvoitteita.

3. Tarkastukset on tehtävä sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa tarkastus tehdään, ja sen jälkeen, kun yritykselle on annettu ennakkovaroitus, paitsi jos ennakkoilmoitus häiritäisi tarkastuksen tuloksellisuutta. Jos valvontaviranomainen haluaa osana tutkintaansa tehdä tarkastuksen muun kuin oman jäsenvaltionsa alueella, sen on pyydettävä 28 artiklan 3 kohdan nojalla apua kyseisen jäsenvaltion valvontaviranomaiselta.
4. Jos valvontaviranomainen havaitsee 1 ja 2 kohdan nojalla toteutettujen toimien tuloksena, että tämän direktiivin nojalla annettuja kansallisia säännöksiä ei ole noudatettu, sen on annettava kyseiselle yritykselle riittävä määräaika korjaavien toimien toteuttamiseksi, jos tällaiset toimet ovat mahdollisia.

Korjaavien toimien toteuttaminen ei estä *seuraamusten* määräämistä 27 artiklan mukaisesti tai siviilioikeudellisen korvausvastuun syntymistä 29 artiklan mukaisesti.

5. Valvontaviranomaisilla on tehtäviään hoitaessaan oltava vähintään valtuudet
- a) määrätä yritys
 - i) *lopettamaan tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkominen toteuttamalla toimi tai lopettamalla toiminta;*
 - ii) *pidättäytymään toistamasta kyseistä toimintaa; ja*
 - iii) *tarvittaessa toteuttamaan korjaavia toimia, jotka ovat oikeassa suhteessa rikkomiseen ja tarpeen sen lopettamiseksi;*
 - b) määrätä 27 artiklan mukaisia *seuraamuksia; ja*
 - c) toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä, *jos on olemassa välitön riski vakavasta ja peruuttamattomasta vahingosta.*

I

6. *Valvontaviranomaisten on käytettävä tässä artiklassa tarkoitettuja valtuuksia kansallisen lainsäädännön mukaisesti*
- a) *suoraan;*
 - b) *yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa; tai*
 - c) *saattamalla asia toimivaltaisten oikeusviranomaisten käsiteltäväksi, ja näiden oikeusviranomaisten on varmistettava, että kyseiset oikeussuojakeinot ovat tehokkaita ja niillä on vastaava vaikutus kuin valvontaviranomaisten suoraan määräämillä seuraamuksilla.*
7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jokaisella luonnollisella tai oikeushenkilöllä on oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin itseään koskevaa valvontaviranomaisen oikeudellisesti sitovaa päätöstä vastaan *kansallisen lainsäädännön mukaisesti*.

8. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomaiset pitävät kirjaa 1 kohdassa tarkoitetuista tutkimuksista ja ilmoittavat erityisesti niiden luonteen ja tuloksen sekä pitävät kirjaa mahdollisista 5 kohdan nojalla toteutetuista täytäntöönpanotoimista.*
9. *Valvontaviranomaisten päätökset siitä, noudattaako yritys tämän direktiivin nojalla hyväksyttyjä kansallisia säännöksiä, eivät rajoita yrityksen siviilioikeudellista korvausvastuuta 29 artiklan nojalla.*

26 artikla

Perustellut huolet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luonnollisilla ja oikeushenkilöillä on oikeus esittää valvontaviranomaisille perusteltuja huolia *helposti käytettävissä olevien kanavien kautta*, jos niillä on objektiivisten olosuhteiden perusteella syytä uskoa, että yritys ei noudata tämän direktiivin nojalla annettuja kansallisia säännöksiä.

2. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos perusteltuja huolia esittävät henkilöt sitä pyytävät, valvontaviranomainen toteuttaa tarvittavat toimenpiteet suojatakseen asianmukaisesti kyseisen henkilön henkilöllisyyden ja sellaiset henkilötiedot, joiden ilmaiseminen olisi tälle haitallista.*
3. Jos perusteltu huoli kuuluu jonkin toisen valvontaviranomaisen toimivaltaan, huolenilmaisun vastaanottavan viranomaisen on toimitettava se kyseiselle viranomaiselle.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomaiset arvioivat perustellut huolet *asiaankuuluvana ajankohtana* ja käyttävät tarvittaessa 25 artiklassa tarkoitettuja valtuuksiaan.

5. Valvontaviranomaisen on mahdollisimman pian ja kansallisen lainsäädännön asiaa koskevien säännösten mukaisesti ja unionin oikeutta noudattaen ilmoitettava 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle tämän perustellun huolen arvioinnin tuloksesta ja perusteltava se. *Valvontaviranomaisen on myös ilmoitettava asiasta perustellun huolen esittäneille henkilöille, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti oikeutettu etu asiassa, päätöksestään hyväksyä tai hylätä toimia koskeva pyyntö sekä kuvaus jatkotoimista ja toimenpiteistä sekä käytännön tietoja mahdollisuudesta turvautua hallinnollisiin ja tuomioistuimessa toteutettaviin muutoksenhakumenettelyihin.*
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että henkilöillä, jotka esittävät perustellun huolen tämän artiklan mukaisesti ja joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti oikeutettu etu asiassa, on mahdollisuus saattaa asia sellaisen tuomioistuimen tai muun riippumattoman ja puolueettoman julkisen elimen käsiteltäväksi, jolla on toimivalta tutkia valvontaviranomaisen päätösten menettelyllinen ja sisällöllinen laillisuus sekä sen toimia tai laiminlyöntejä.

Seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista ***seuraamuksista, taloudelliset seuraamukset mukaan lukien,*** ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. ***Seuraamusten*** on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.
2. Päättäessä ***seuraamusten*** määrittämisestä ja niiden luonteesta ja asianmukaisesta tasosta on otettava asianmukaisesti huomioon
 - a) ***rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto sekä rikkomisesta johtuvien vaikutusten vakavuus;***
 - b) ***edellä olevien 10 ja 11 artiklan nojalla mahdollisesti tehdyt investoinnit ja annettu kohdennettu tuki;***

- c) mahdollinen yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, jotta voidaan puuttua kyseessä oleviin vaikutuksiin;*
- d) tarvittaessa se, missä määrin priorisointipäätökset on tehty 9 artiklan mukaisesti;*
- e) yrityksen asiaankuuluvat aiemmat tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiset, jotka on todettu lopullisella päätöksellä;*
- f) se, missä määrin yritys on toteuttanut korjaavia toimia kyseisen kohteen osalta;*
- g) yrityksen rikkomisen vuoksi saamat taloudelliset edut tai välttämät tappiot;*
- h) mahdolliset muut asianomaisen tapauksen olosuhteisiin sovellettavat raskauttavat tai lieventävät tekijät.*

3. *Jäsenvaltioiden on säädettävä ainakin seuraavista seuraamuksista:*

a) taloudelliset seuraamukset;

b) jos yritys ei noudata taloudellisen seuraamuksen määräämistä koskevaa päätöstä sovellettavassa määräajassa, julkinen lausunto, josta käy ilmi rikkomisesta vastuussa oleva yritys ja rikkomisen luonne.

4. Taloudellisia *seuraamuksia* määrättäessä niiden on perustuttava yrityksen *maailmanlaajuiseen nettoliikevaihtoon*. *Taloudellisten seuraamusten enimmäismäärän on oltava vähintään 5 prosenttia yrityksen maailmanlaajuisesta nettoliikevaihdosta sakon määräämisestä tehtyä päätöstä edeltävänä tilivuotena.*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen yritysten osalta taloudelliset seuraamukset lasketaan ottaen huomioon perimmäisen emoyhtiön ilmoittama konsolidoitu liikevaihto.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki valvontaviranomaisten päätökset, jotka sisältävät tämän direktiivin ***nojalla annettujen kansallisten*** säännösten ***rikkomiseen*** liittyviä ***seuraamuksia***, julkaistaan, ***ovat julkisesti saatavilla vähintään viiden vuoden ajan ja toimitetaan 28 artiklan mukaisesti perustetulle valvontaviranomaisten eurooppalaiselle verkostolle. Julkaistu päätös ei saa sisältää asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja.***

28 artikla

Valvontaviranomaisten eurooppalainen verkosto

1. Komissio perustaa valvontaviranomaisten eurooppalaisen verkoston, joka koostuu valvontaviranomaisten edustajista. Valvontaviranomaisten eurooppalainen verkosto helpottaa valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä sekä valvontaviranomaisten sääntely-, tutkinta-, seuraamus- ja valvontakäytäntöjen koordinointia ja yhdenmukaistamista sekä tarvittaessa tietojen jakamista niiden kesken.

Komissio voi kutsua unionin virastoja, joilla on hyödyllistä asiantuntemusta tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvilta aloilta, liittymään valvontaviranomaisten eurooppalaiseen verkostoon.

2. *Jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä valvontaviranomaisten eurooppalaisen verkoston kanssa lainkäyttövaltaansa kuuluvien yritysten määrittämiseksi, erityisesti toimittamalla kaikki tarvittavat tiedot sen arvioimiseksi, täyttääkö kolmannen maan yritys 2 artiklassa säädettyt perusteet. Komissio perustaa suojatun tietojenvaihtojärjestelmän, joka koskee sellaisen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yrityksen, jolla ei ole sivuliikettä missään jäsenvaltiossa tai jonka sivuliikkeet sijaitsevat eri jäsenvaltioissa, nettoliikenvaihtoa unionissa koskevia tietoja, ja jonka kautta jäsenvaltioiden on säännöllisesti ilmoitettava hallussaan olevat tiedot kyseisten yritysten nettoliikenvaihdosta. Komissio analysoi kyseiset tiedot kohtuullisen ajan kuluessa ja ilmoittaa sille jäsenvaltiolle, jossa yritys tuotti suurimman osan nettoliikenvaihdostaan unionissa viimeistä tilivuotta edeltävän tilivuoden aikana, että yritys on 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yritys ja että jäsenvaltion valvontaviranomainen on 24 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimivaltainen.*

3. Valvontaviranomaisten on annettava toisilleen tehtäviensä suorittamiseen tarvittavaa tietoa ja keskinäistä apua ja toteutettava toimenpiteitä, jotka mahdollistavat tehokkaan keskinäisen yhteistyön. Keskinäiseen avunantoon kuuluu yhteistyö 25 artiklassa tarkoitettujen valtuuksien käyttämiseksi, myös tarkastusten ja tietopyyntöjen osalta.
4. Valvontaviranomaisten on toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet voidakseen vastata toisen valvontaviranomaisen esittämään avunpyyntöön ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. ***Määräaikaa voidaan asianmukaisin perustein jatkaa enintään kahdella kuukaudella, jos se on tapauksen olosuhteista johtuen tarpeen.*** Tällaisiin toimenpiteisiin voi kuulua erityisesti tutkinnan toteuttamista koskevien tietojen toimittaminen.
5. Avunpyynnöissä on esitettävä kaikki tarvittavat tiedot, kuten pyynnön tarkoitus ja syyt. Valvontaviranomaisten on käytettävä avunpyynnön kautta saatuja tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten niitä on pyydetty.

6. Pyynnön vastaanottanut valvontaviranomainen ilmoittaa pyynnön esittäneelle valvontaviranomaiselle pyyntöön vastaamiseksi toteutettavien toimenpiteiden tuloksista tai tapauksen mukaan etenemisestä.
7. Valvontaviranomaiset eivät saa periä toisiltaan maksuja avunpyynnön perusteella toteutetuista toimista ja toimenpiteistä.

Valvontaviranomaiset voivat kuitenkin keskenään sopia säännöistä, jotka koskevat tiettyjen avunannosta poikkeustapauksissa aiheutuvien kustannusten korvaamista.
8. Valvontaviranomaisen, joka on toimivaltainen 24 artiklan 3 kohdan nojalla, on ilmoitettava tästä ja kaikista toimivaltaisen valvontaviranomaisen muuttamista koskevista pyynnöistä valvontaviranomaisten eurooppalaiselle verkostolle.
9. Jos toimivaltaisuudesta on epäilyjä, toimivallan perustana olevat tiedot jaetaan valvontaviranomaisten eurooppalaiselle verkostolle, joka voi koordinoida toimia ratkaisun löytämiseksi.

10. Valvontaviranomaisten eurooppalaisen verkoston on julkaistava

- a) edellä 27 artiklan 5 kohdassa tarkoitetut valvontaviranomaisten päätökset, jotka sisältävät seuraamuksia; ja**
- b) ohjeellinen luettelo tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista kolmansien maiden yrityksistä.**

I

29 artikla

Yritysten siviilioikeudellinen vastuu ja oikeus täyteen korvaukseen

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritys voidaan saattaa korvausvastuuseen luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle aiheutuneesta vahingosta, edellyttäen, että**
 - a) yritys on tahallisesti tai tuottamuksellisesti jättänyt noudattamatta 10 ja 11 artiklassa säädettyjä velvoitteita silloin kun tämän direktiivin liitteessä luetellun oikeuden, kiellon tai velvoitteen tarkoituksena on suojella luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä; ja**
 - b) edellä a alakohdassa tarkoitetun laiminlyönnin seurauksena luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kansallisessa lainsäädännössä suojatulle oikeudelliselle edulle on aiheutunut vahinkoa.**

Yrityksen ei voida katsoa olevan korvausvastuussa vahingoista, jotka sen toimintaketjuun kuuluvat liikekumppanit ovat yksin aiheuttaneet.

I

2. *Jos yritys on 1 kohdan mukaisesti korvausvastuussa, luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on oikeus saada täysi korvaus vahingosta kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Tämän direktiivin mukainen täysi korvaus ei saa johtaa liialliseen korvaukseen, oli sitten kyseessä rankaiseva, moninkertainen tai muu vahingonkorvaus.*
3. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että*
 - a) *vanhentumisaikojen alkamista, kestoja, lykkäämistä tai keskeyttämistä koskevat kansalliset säännöt eivät saa aiheettomasti haitata vahingonkorvauskanteiden nostamista eivätkä missään tapauksessa saa olla rajoittavampia kuin yleistä siviilioikeudellista vastuuta koskevia kansallisia järjestelmiä koskevat säännöt;*

*tämän direktiivin mukaisten vahingonkorvauskanteiden nostamisen
vanhentumisajan on oltava vähintään viisi vuotta eikä missään tapauksessa
lyhyempi kuin yleistä siviilioikeudellista vastuuta koskevissa kansallisissa
järjestelmissä säädetty vanhentumisaika;*

*vanhentumisajat eivät saa alkaa kulua, ennen kuin rikkominen on päättynyt ja
kantaja tietää tai sen voidaan kohtuudella olettaa tietävän*

- i) toiminnasta ja siitä, että se merkitsee rikkomista;*
 - ii) siitä, että rikkominen on aiheuttanut sille vahinkoa; ja*
 - iii) rikkomiseen syyllistyneen henkilöllisyydestä;*
- b) oikeudenkäyntikulut eivät ole niin kalliita, että kantajat eivät voisi hakea oikeutta;*
- c) kantajat voivat hakea kieltotoimenpiteitä, myös yksinkertaistetussa menettelyssä;
kyseiset kieltotoimenpiteet toteutetaan lopullisena tai väliaikaisena toimenpiteenä,
jolla lopetetaan tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten
rikkominen toteuttamalla toimi tai lopettamalla toiminta;*

- d) *säädetään kohtuullisista edellytyksistä, joiden mukaisesti väitetty vahinkoa kärsinyt osapuoli voi valtuuttaa johonkin jäsenvaltioon sijoittautuneen ammattijärjestön, valtiosta riippumattoman ihmisoikeus- tai ympäristöjärjestön tai muun valtiosta riippumattoman järjestön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti kansalliset ihmisoikeusinstituutiot nostamaan kanteita väitetyn vahinkoa kärsineen osapuolen oikeuksien täytäntöönpanemiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta siviiliprosessia koskevien kansallisten sääntöjen soveltamista;*
- ammattiliitolle tai valtiosta riippumattomalle järjestölle voidaan myöntää lupa tämän alakohdan ensimmäisen alakohdan nojalla, jos se täyttää kansallisessa lainsäädännössä säädetyt vaatimukset; näihin vaatimuksiin voi kuulua sen oman pysyvän läsnäolon ylläpitäminen ja sen sääntöjen mukaisesti se, että se ei osallistu kaupallisesti eikä ainoastaan tilapäisesti tämän direktiivin nojalla suojattujen oikeuksien tai kansallisen lainsäädännön vastaavien oikeuksien toteuttamiseen;*
- e) *kun kanne nostetaan ja kantaja esittää perustelut, jotka sisältävät kohtuullisesti saatavilla olevia tosiseikkoja ja todisteita, jotka riittävät tukemaan hänen vahingonkorvauskanteensa uskottavuutta, ja on ilmoittanut, että yrityksellä on käytettävissään lisätodisteita, tuomioistuimet voivat määrätä, että yritys esittää tällaiset todisteet kansallisen prosessioikeuden mukaisesti;*

kansallisten tuomioistuinten on rajattava todisteiden esittäminen siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista mahdollisen kanteen tai vahingonkorvauskanteen tukemiseksi, sekä todisteiden säilyttäminen siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista tällaisen vahingonkorvauskanteen tukemiseksi; määrittäessään, onko todisteiden esittämistä tai säilyttämistä koskeva määräys oikeasuhteinen, kansallisten tuomioistuinten on otettava huomioon seuraavat: missä määrin kanteen tai puolustuksen tukena on käytettävissä olevia tosiseikkoja ja todisteita, jotka oikeuttavat todisteiden esittämistä koskevan pyynnön; esittämisen laajuus ja kustannukset sekä kaikkien osapuolten oikeutetut edut, myös kyseessä olevien kolmansien osapuolten osalta, mukaan lukien tietojen, joilla todennäköisesti ei ole merkitystä oikeudenkäynnin osapuolille, erittelemättömän hankinnan estäminen; se, sisältyykö esitettäväksi vaadittuihin todisteisiin luottamuksellisia tietoja, erityisesti kolmansia osapuolia koskevia luottamuksellisia tietoja, ja käytössä olevat järjestelyt tällaisten luottamuksellisten tietojen suojelemiseksi;

jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla tuomioistuimilla on valta määrätä esitettäväksi luottamuksellisia tietoja sisältävät todisteet, jos ne katsovat sen merkitykselliseksi vahingonkorvauskanteen kannalta; jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisten tuomioistuinten määrätessä tällaisia tietoja esitettäväksi niillä on käytössään tehokkaat toimenpiteet tietojen suojaamiseksi.

4. *Yritykset, jotka ovat osallistuneet toimialakohtaisiin aloitteisiin tai sidosryhmien yhteisaloitteisiin taikka tukeutuneet riippumattoman kolmannen osapuolen suorittamaan todentamiseen tai sopimuslausekkeisiin huolellisuusvelvoitteiden täytäntöönpanon tukemiseksi, voidaan kuitenkin saattaa vastuuseen tämän artiklan mukaisesti.*

5. Tämän säännöksen mukainen yrityksen siviilioikeudellinen korvausvastuu ei rajoita sen tytäryritysten tai *yrityksen toimintaketjuun* kuuluvien suorien tai välillisten liikekumppaneiden siviilioikeudellista korvausvastuuta.

Jos yritys on aiheuttanut vahingon yhdessä tytäryrityksensä taikka suoran tai välillisen liikekumppaninsa kanssa, ne ovat yhteisvastuussa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisvastuun edellytyksiä ja takautumisoikeuksia koskevan kansallisen lainsäädännön säännösten soveltamista.

6. Tämän direktiivin mukaiset siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevat säännöt *eivät rajoita unionin tai kansallisten oikeusjärjestelmien mukaista yritysten korvausvastuuta eivätkä* sellaisten siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevien unionin tai kansallisten sääntöjen soveltamista, jotka liittyvät haitallisiin ihmisoikeusvaikutuksiin tai haitallisiin ympäristövaikutuksiin ja joissa säädetään korvausvastuusta tämän direktiivin soveltamisalaan kuulumattomissa tilanteissa tai ankarammasta korvausvastuusta kuin tässä direktiivissä.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden kansallisia ■ säännöksiä, joilla tämä artikla saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, on sovellettava ensisijaisena tapauksissa, joissa tähän liittyviin vaatimuksiin sovellettava laki ei ole minkään jäsenvaltion kansallinen laki.

30 artikla

Rikkomisesta ilmoittaminen ja ilmoittavien henkilöiden suojele

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että direktiiviä (EU) 2019/1937 ***sovelletaan*** niiden ***kansallisten säännösten*** rikkomisesta ■ ilmoittamiseen, joilla tämä direktiivi ***saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä***, ja tällaisista rikoksista ilmoittavien henkilöiden suojele.

31 artikla

Julkinen tuki, julkiset hankinnat ja julkiset käyttöoikeussopimukset

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyistä kansallisista säännöksistä johtuvien velvoitteiden noudattamista tai niiden vapaaehtoista täytäntöönpanoa voidaan pitää ympäristö- tai sosiaalisena näkökohtana, jonka hankintaviranomaiset voivat direktiivien 2014/23/EU, 2014/24/EU ja 2014/25/EU mukaisesti ottaa huomioon osana julkisten hankinta- ja käyttöoikeussopimusten tekoperusteita, ja ympäristö- tai sosiaalisena edellytyksenä, jonka hankintaviranomaiset voivat kyseisten direktiivien mukaisesti vahvistaa julkisten hankinta- ja käyttöoikeussopimusten täytäntöönpanon yhteydessä.

I

Lisätään direktiivin (EU) **2019/1937** liitteessä olevan I osan E kohdan 2 kohtaan alakohta seuraavasti:

”vi) **■** Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 **ja asetuksen (EU) 2023/2859** muuttamisesta (EUVL ..., ...)⁺.

⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa 2022/0051(COD) olevan direktiivin numero, päivämäärä ja julkaisuviite.”

33 artikla
Asetuksen (EU) 2023/2859 muuttaminen

Lisätään asetuksen (EU) 2023/2859 liitteessä olevaan B osaan kohta seuraavasti:

”17. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., yritysten kestäväää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 ja asetuksen (EU) 2023/2859 muuttamisesta (EUVL ..., ...)⁺.

⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa 2022/0051(COD) olevan direktiivin numero, päivämäärä ja julkaisuviite.”

34 artikla
Siirretyn säädösvallan käyttäminen

- 1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.**

2. Siirretään komissiolle ... *[tämän direkttiivin voimaantulopäivästä]* määräämättömäksi ajaksi **3 artiklan 2 kohdassa ja 16 artiklassa** tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa **3 artiklan 2 kohdassa ja 16 artiklassa** tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

6. Edellä olevan **3 artiklan 2 kohdan tai 16 artiklan** nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella. ■

35 artikla

Komiteamenettely

1. ***Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 182/2011⁴⁸ tarkoitettu komitea.***
2. ***Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.***

⁴⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

1. *Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tarpeesta vahvistaa säännellyille rahoitusalan yrityksille räätälöidyt kestäväää toimintaa koskevat lisähuolellisuusvelvoitteet, jotka koskevat rahoituspalvelujen tarjoamista ja sijoitustoimintaa, sekä tällaisten huolellisuusvelvoitteiden vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista direktiivin tavoitteiden mukaisesti.*

Kertomuksessa on otettava huomioon muut säänneltyihin rahoitusalan yrityksiin sovellettavat unionin säädökset. Se on julkaistava mahdollisimman pian ... päivän ...kuuta ... [tämän direktiivin voimaantulopäivä] jälkeen, kuitenkin viimeistään ... päivänä ...kuuta ... [kaksi vuotta tämän direktiivin voimaantulopäivästä]. Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.

2. Komissio antaa viimeistään ... päivänä ...kuuta ... ■ [julkaisutoimisto lisää päivämäärän: **kuuden** vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulopäivästä] **ja sen jälkeen joka kolmas vuosi** Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin täytäntöönpanosta ja sen vaikuttavuudesta tavoitteidensa saavuttamisessa, erityisesti haitallisiin vaikutuksiin puuttumisessa. Kertomukseen **liitetään tarvittaessa säädösehdotus. Ensimmäisessä kertomuksessa** arvioidaan muun muassa seuraavia seikkoja:
- a) **tämän direktiivin vaikutukset pk-yrityksiin sekä komission ja jäsenvaltioiden pk-yrityksille tarjoamien eri tukitoimenpiteiden ja -välineiden vaikuttavuus;**

- b) *tämän direktiivin soveltamisala sen piiriin kuuluvien yritysten osalta, se, varmistetaanko sillä tämän direktiivin vaikuttavuus sen tavoitteiden kannalta, tasapuoliset toimintaedellytykset soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen välillä ja se, että yritykset eivät voi kiertää tämän direktiivin soveltamista, mukaan lukien*
- *se, onko 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tarkistettava siten, että tämä direktiivi kattaa yhteisöt, jotka on perustettu muussa kuin direktiivin 2013/34/EU liitteessä I tai liitteessä II luetellussa oikeudellisessa muodossa;*
 - *se, onko tämän direktiivin soveltamisalaan sisällytettävä liiketoimintamalleja tai taloudellisen yhteistyön muotoja muiden kuin 2 artiklan soveltamisalaan kuuluvien kolmansien yritysten kanssa;*

- *onko 2 artiklassa säädettyä työntekijöiden lukumäärää ja nettoliikenvaihtoa koskevia raja-arvoja tarkistettava ja onko suuririskisillä aloilla otettava käyttöön alakohtainen lähestymistapa;*
 - *se, onko 2 artiklan 2 kohdassa säädettyä, nettoliikenvaihtoa unionissa koskevaa kriteeriä tarkistettava;*
- c) *se, onko toimintaketjun määritelmää muutettava;*
- d) *se, onko tämän direktiivin liitettä muutettava, myös kansainvälisen kehityksen valossa, ja olisiko sitä laajennettava kattamaan myös muita haitallisia vaikutuksia, erityisesti hyvään hallintotapaan kohdistuvia haitallisia vaikutuksia;*

- e) *se, onko tässä direktiivissä säädettyjä ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevia sääntöjä, jotka koskevat erityisesti ilmastonmuutoksen hillintää koskevien siirtymäsuunnitelmien suunnittelua, niiden hyväksymistä ja kyseisten suunnitelmien täytäntöönpanoa yrityksissä, sekä kyseisiin sääntöihin liittyviä valvontaviranomaisten valtuuksia tarkistettava;*
- f) *kansallisella tasolla käyttöön otettujen täytäntöönpanomekanismien, seuraamusten ja siviilioikeudellista korvausvastuuta koskevien sääntöjen vaikuttavuus;*
- g) *se, onko tarpeen muuttaa tässä direktiivissä säädettyä yhdenmukaistamisen tasoa, jotta voidaan varmistaa yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla, mukaan lukien niiden kansallisten säännösten lähentäminen ja erot, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.*

I

1. Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään ... päivänä ...kuuta ... **[kahden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta]**. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Niiden on sovellettava näitä säännöksiä:

- a) ... päivästä ...kuuta ... **[kolmen vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta]** niiden 2 artiklan 1 *kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen yritysten osalta, jotka on perustettu jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja joilla oli keskimäärin yli 5 000 työntekijää ja joiden maailmanlaajuinen nettoliikevaihto oli yli 1 500 000 000 euroa ... päivää ...kuuta ... [kolmen vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta] edeltävänä viimeisenä tilivuotena, jolta on hyväksytty tai olisi pitänyt hyväksyä vuositilinpäätös, lukuun ottamatta 16 artiklan noudattamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden on sovellettava kyseisiin yrityksiin 1 päivänä tammikuuta 2028 tai sen jälkeen alkavien tilivuosien osalta;*
- b) ... päivästä ...kuuta ... **[neljän vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta]** niiden 2 artiklan 1 *kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen yritysten osalta, jotka on perustettu jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja joilla oli keskimäärin yli 3 000 työntekijää ja joiden maailmanlaajuinen nettoliikevaihto oli yli 900 000 000 euroa ... päivää ...kuuta ... [neljän vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta] edeltävänä viimeisenä tilivuotena, jolta on hyväksytty tai olisi pitänyt hyväksyä vuositilinpäätös, lukuun ottamatta 16 artiklan noudattamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden on sovellettava näihin yrityksiin 1 päivänä tammikuuta 2029 tai sen jälkeen alkavien tilivuosien osalta;*

- c) ... päivästä ...kuuta ... [**kolmen** vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta] niiden 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen yritysten osalta, jotka on perustettu kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti ja joiden nettoliikevaihto oli yli 1 500 000 000 euroa unionissa ... päivää ...kuuta ... [**kolmen** vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta] edeltävää viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena, lukuun ottamatta 16 artiklan noudattamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden on sovellettava näihin yrityksiin 1 päivänä tammikuuta 2028 tai sen jälkeen alkavien tilivuosien osalta;
- d) päivästä ...kuuta ... [**neljän** vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta] niiden 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen yritysten osalta, jotka on perustettu kolmannen maan lainsäädännön mukaisesti ja joiden nettoliikevaihto oli yli 900 000 000 euroa unionissa ... päivää ...kuuta ... [**neljän** vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta] edeltävää viimeistä tilivuotta edeltävänä tilivuotena, lukuun ottamatta 16 artiklan noudattamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden on sovellettava näihin yrityksiin 1 päivänä tammikuuta 2029 tai sen jälkeen alkavien tilivuosien osalta;
- e) ... päivästä ...kuuta ... [**viisi** vuotta tämän direktiivin voimaantulosta] kaikkien muiden 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa ja 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen yritysten sekä 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yritysten osalta, lukuun ottamatta 16 artiklan noudattamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltioiden on sovellettava näihin yrityksiin 1 päivänä tammikuuta 2029 tai sen jälkeen alkavien tilivuosien osalta;

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

38 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

39 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty ...

Euroopan parlamentin puolesta

Neuvoston puolesta

Puhemies

Puheenjohtaja

I

1. KANSAINVÄLISIIN IHMISOIKEUSVÄLINEISIIN SISÄLTYVÄT OIKEUDET JA KIELLOT

- 1. Oikeus elämään, tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tämän oikeuden loukkaamiseen kuuluu muun muassa se, että yksityiset tai julkiset vartijat, jotka suojelevat yrityksen resursseja, tiloja tai henkilöstöä, aiheuttavat henkilön kuoleman yrityksen ohjeiden tai valvonnan puutteen vuoksi;**
- 2. ■ Kidutuksen ja julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto, tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 7 artiklan mukaisesti. Tähän kuuluu muun muassa se, että yksityiset tai julkiset vartijat, jotka suojelevat yrityksen resursseja, tiloja tai henkilöstöä, kohdistavat henkilöön kidutusta tai julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua yrityksen ohjeiden tai valvonnan puutteen vuoksi;**

3. ■ Oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen, *tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti*;
4. ■ Kielto puuttua mielivaltaisesti *tai laittomasti* kenenkään yksityiselämään, perheeseen, kotiin tai kirjeenvaihtoon ja suorittaa hänen *kunniaansa ja* mainettaan loukkaavia hyökkäyksiä, *tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 17 artiklan mukaisesti*;
5. ■ Kielto puuttua ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen, *tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti*;
6. ■ Oikeus nauttia oikeudenmukaisista ja suotuisista työoloista, mukaan lukien kohtuullinen palkka *ja työntekijöiden tapauksessa kohtuulliseen toimeentuloon riittävä palkka ja itsenäisten ammatinharjoittajien ja pienviljelijöiden tapauksessa kohtuulliseen toimeentuloon riittävät tulot, jotka he saavat työstään ja tuotannostaan*, kohtuullinen toimeentulo, turvalliset ja terveelliset työolot ja kohtuullinen työajan rajoittaminen, *tulkittuna* taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 7 ja 11 artiklan mukaisesti;

7. ■ Kielto rajoittaa työntekijöiden mahdollisuuksia asianmukaiseen majoitukseen, jos yritys tarjoaa työntekijöilleen majoituksen, ja mahdollisuuksia riittävään ravintoon, vaatetukseen, veden saantiin ja sanitaatioon **työpaikalla, tulkittuna** taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 11 artiklan mukaisesti;
8. ■ Lapsen oikeus **parhaaseen mahdolliseen terveydentilaan, tulkittuna** lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 24 artiklan mukaisesti; ■ oikeus **opetukseen, tulkittuna** lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 28 artiklan mukaisesti; ■ oikeus **riittävään elintagoon, tulkittuna** lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 27 artiklan mukaisesti; **lapsen oikeus tulla suojelluksi taloudelliselta hyväksikäytöltä sekä sellaiselta työnteolta, joka todennäköisesti vaarantaa tai haittaa hänen koulutustaan tai on vahingollista hänen terveydelleen tai ruumiilliselle, henkiselle, moraalille tai sosiaaliselle kehitykselleen, tulkittuna** lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 32 artiklan mukaisesti; lapsen oikeus suojeluun kaikilta seksuaalisen riiston ja seksuaalisen hyväksikäytön muodoilta ja suojeluun ryöstämiseltä, myynniltä tai laittomalta siirrota eri paikkaan kotimaassaan tai sen ulkopuolella hyväksikäyttöä varten, **tulkittuna** lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 34 ja 35 artiklan mukaisesti;

9. ■ Kielto ottaa töihin oppivelvollisuusikäinen ja joka tapauksessa alle 15-vuotias lapsi, paitsi jos työskentelypaikan lainsäädäntö tämän sallii vuonna 1973 tehdyn työhön pääsemiseksi vaadittavaa vähimmäisikää koskevan **Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 138 2 artiklan 4 kohdan mukaisesti**, tulkittuna mainitun yleissopimuksen 4–8 artiklan mukaisesti;
10. ■ Lapsityön (alle 18-vuotiaita) pahimpia muotoja koskeva kielto, **tulkittuna** vuonna 1999 tehdyn lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 182 3 artiklan **mukaisesti**. Tähän sisältyvät:
- a) kaikki orjuuden muodot ja orjuuteen verrattavat käytännöt, kuten lasten myynti ja lapsikauppa, velkaorjuus ja maaorjuus sekä pakkotyö mukaan lukien lasten pakkovärväys käytettäväksi aseellisessa selkkauksessa;

- b) lapsen käyttö, välitys tai tarjoaminen prostituutioon, pornografian tuotantoon tai pornografisiin esityksiin;
 - c) lapsen käyttö, välitys tai tarjoaminen laittomiin toimiin, erityisesti huumausaineiden tuotantoon ■ ja kauppaan; *ja*
 - d) työ, joka luonteensa tai olosuhteidensa vuoksi saattaa olla haitallista lasten terveydelle, turvallisuudelle tai moraalille;
11. Kielto teettää pakkotyötä ***tai muuta pakollista*** työtä, ***jolla tarkoitetaan*** kaikkea työtä tai palvelusta, joka jonkin rangaistuksen uhalla vaaditaan joltakin henkilöltä ja johon kyseinen henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut ja joka on seurausta esimerkiksi velkaorjuudesta tai ihmiskaupasta, ***tulkittuna vuonna 1930 tehdyn pakollista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 29 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti.*** Pakkotyöksi tai muuksi ***pakolliseksi*** työksi ***ei katsota*** työtä tai palveluja, jotka ovat vuonna 1930 tehdyn pakollista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 29 ***2 artiklan 2 kohdan*** tai kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ***8 artiklan 3 kohdan b*** ja c alakohdan mukaisia;

12. ■ Kaikkien orjuuden **ja orjakaupan** muotojen kielto, **mukaan lukien** orjuuteen verrattavissa olevien käytäntöjen, maaorjuuden ja muiden työpaikalla tapahtuvan valta-aseman väärinkäytön tai sorron muotojen, kuten äärimmäinen taloudellinen tai seksuaalinen hyväksikäyttö ja nöyryyttäminen, **taikka ihmiskaupan kielto, tulkittuna** kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 8 artiklan mukaisesti;

13. ■ Oikeus kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen, järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvotteluoikeus, **tulkittuna** kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 21 ja 22 artiklan, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 8 artiklan, vuonna 1948 tehdyn ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillista järjestäytymisoikeutta koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 87 ja vuonna 1949 tehdyn järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamista koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 98 **mukaisesti. Näihin oikeuksiin sisältyvät** seuraavat:

- a) työntekijöiden vapaus perustaa ammattiliittoja tai liittyä niihin;

- b) kielto käyttää ammattiliiton perustamista, siihen liittymistä tai sen jäsenyyttä perusteettoman syrjinnän tai vastatoimien perusteena;
 - c) **ammattiliittojen** vapaus toimia ■ sovellettavien peruskirjansa ja sääntöjensä mukaisesti viranomaisten puuttumatta asiaan; **ja**
 - d) lakko-oikeus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus;
14. Eriarvoisen kohtelun kielto työssä, jollei se perustu työn luonteesta johtuviin vaatimuksiin, **tulkittuna** vuonna 1951 tehdyn samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 100 2 ja 3 **artiklan**, vuonna 1958 tehdyn työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintää koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 111 1 ja 2 **artiklan** sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 7 artiklan **mukaisesti**. **Tähän** sisältyvät erityisesti:
- a) **erisuuruisen korvauksen maksaminen samanarvoisesta työstä; ja**

- b) *kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään taikka rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, uskontoon tai poliittisiin mielipiteisiin perustuva syrjintä;*

15. **■** Kielto aiheuttaa mitattavissa olevaa ympäristön pilaantumista, kuten haitallista maaperän muutosta, veden tai ilman pilaantumista, haitallisia päästöjä, liiallista vedenkulutusta, *maaperän huonontumista*, tai muita sellaisia vaikutuksia luonnonvaroihin, *kuten metsäkatoa, jotka*

- a) *merkittävästi* vahingoittavat elintarvikkeiden säilymisen ja tuotannon luonnollista perustaa;
- b) estävät ihmistä saamasta turvallista ja puhdasta juomavettä;
- c) vaikeuttavat sanitaation saavutettavuutta tai tuhoavat sen;
- d) vahingoittavat henkilön terveyttä, turvallisuutta, maan tavanomaista käyttöä tai *laillisesti hankittua omaisuutta;*

e) aiheuttavat merkittävää haittaa ekosysteemipalveluille, joiden kautta ekosysteemi edistää suoraan tai välillisesti ihmisten hyvinvointia;

tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen **6 artiklan 1 kohdan** ja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen **11 ja 12 artiklan mukaisesti**;

16. *Yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen oikeus maa-alueisiin ja luonnonvaroihin sekä siihen, että niiltä ei riistetä elinehtoja, mikä merkitsee* kieltoa häättää tai ottaa laittomasti maata, metsiä ja vesiä, kun hankitaan, kehitetään tai **käytetään** muulla tavoin maata, metsiä ja vesiä, mukaan lukien metsäkato, joiden käyttö takaa henkilön toimeentulon, *tulkittuna kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 1 ja 27 artiklan* sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen **1, 2 ja 11 artiklan** mukaisesti.

2. IHMISOIKEUKSIA JA PERUSVAPAUKSIA KOSKEVAT VÄLINEET

I

- Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
- Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus

I

- Yleissopimus lapsen oikeuksista

I

- Kansainvälisen työjärjestön keskeiset yleissopimukset:
- Yleissopimus ammatillisesta järjestäytymisvapaudesta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelusta, 1948 (nro 87)

- Yleissopimus järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamisesta, 1949 (nro 98)
- Pakollista työtä koskeva yleissopimus, 1930 (nro 29), ja sen pöytäkirja vuodelta 2014
- Yleissopimus pakkotyön poistamisesta, 1957 (nro 105)
- Yleissopimus työhön pääsemiseksi vaadittavasta vähimmäisiästä, 1973 (nro 138)

I

- Yleissopimus lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä, 1999 (nro 182)
- Yleissopimus samanarvoisesta työstä maksettavasta samasta palkasta, 1951 (nro 100)
- Yleissopimus työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvasta syrjinnästä, 1958 (nro 111).

YMPÄRISTÖALAN VÄLINEISIIN SISÄLTYVÄT KIELLOT JA VELVOITTEET

1. **■** Velvoite **■** välttää tai *minimoida* haitalliset vaikutukset biologiseen monimuotoisuuteen, *tulkittuna* biologista monimuotoisuutta koskevan vuoden 1992 yleissopimuksen 10 artiklan *b* alakohdan ja *asianomaisella lainkäyttöalueella sovellettavan* lainsäädännön mukaisesti, mukaan lukien elävien muunnettujen organismien kehittämistä, käsittelyä, kuljetusta, käyttöä, siirtämistä ja levittämistä koskevat Cartagenan pöytäkirjan velvoitteet ja 12 päivänä lokakuuta 2014 voimaan tulleen, biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvän geenivarojen saatavuudesta sekä niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta jaosta tehdyn Nagoyan pöytäkirjan velvoitteet;
2. **■** Kielto, joka koskee 3 päivänä maaliskuuta 1973 tehdyn luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) *liitteissä I–III* lueteltuihin lajeihin kuuluvien yksilöiden tuontia *vientiä, jälleenvientiä tai merestätuontia* ilman lupaa, *tulkittuna mainitun yleissopimuksen* III, IV ja V artiklan *mukaisesti*;

3. ■ Kielto valmistaa, **tuoda ja viedä** 10 päivänä lokakuuta 2013 tehdyn elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen (Minamatan yleissopimus) liitteessä A olevassa I osassa **lueteltuja** lisättyä elohopeaa sisältäviä tuotteita, **tulkittuna mainitun yleissopimuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti**;
4. ■ Kielto käyttää elohopeaa **tai** elohopeayhdisteitä Minamatan yleissopimuksen liitteessä B olevassa I osassa **luetelluissa** valmistusprosesseissa yleissopimuksessa **yksittäisille prosesseille** määritetyn käytöstä luopumisen määräajan **jälkeen, tulkittuna yleissopimuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti**;
5. ■ Elohopeajätteen **laittoman** käsittelyn kielto, **tulkittuna Minamatan yleissopimuksen 11 artiklan 3 kohdan ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852¹ 13 artiklan mukaisesti**;
6. ■ Kielto tuottaa ja käyttää 22 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevan Tukholman yleissopimuksen (Tukholman sopimus) A liitteessä **lueteltuja** kemikaaleja, **tulkittuna yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan i luetelmakohdan** ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021² mukaisesti;

¹ **Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2017/852, annettu 17 päivänä toukokuuta 2017, elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta (EUVL L 137, 24.5.2017, s. 1).**

² **Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2019/1021, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (EUVL L 169, 25.6.2019, s. 45).**

7. ■ Jätteiden *laitonta* käsittelyä, keräämistä, varastointia ja hävittämistä koskeva kielto, *tulkittuna* Tukholman sopimuksen *6 artiklan 1 kohdan d alakohdan i ja ii alakohdan ja asetuksen (EU) 2019/1021 7 artiklan mukaisesti*;
8. ■ Kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä 10 päivänä syyskuuta 1998 tehdyn *Rotterdamin* yleissopimuksen (UNEP/FAO) liitteessä III lueteltujen kemikaalien tuonti- ja vientikielto, *tulkittuna yleissopimuksen 10 artiklan 1 kohdan, 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti sekä kuten* yleissopimuksen *tuojai- tai viejäosapuoli on ilmoittanut* ennakkosuostumuksen menettelyn mukaisesti;
9. ■ Otsonikerroksen suojelua koskevaan Wienin yleissopimukseen liitetyn, *otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan liitteissä A, B, C tai E mainittujen valvottavien* aineiden *laitonta* tuotantoa, *kulutusta, tuontia ja vientiä* koskeva kielto, *tulkittuna* Montrealin pöytäkirjan *4 B artiklan ja asianomaisella lainkäyttöalueella sovellettavan lainsäädännön lisensointisäännösten mukaisesti*;

10. ■ Kielto viedä vaarallisia jätteitä ***tai muita*** jätteitä, ***tulkittuna*** 22 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyn vaarallisten jätteiden maanrajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskevan Baselin yleissopimuksen (Baselin yleissopimus) ***1 artiklan 1 ja 2*** kohdan sekä ■ jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006³ mukaisesti:
- a) sellaiseen ***yleissopimuksen*** sopimuspuolena olevaan valtioon, joka on kieltänyt tällaisten vaarallisten jätteiden tai muiden jätteiden maahantuonnin, ***tulkittuna*** Baselin yleissopimuksen ***4 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti***;
 - b) tuontimaahan, ■ ellei tuontimaa anna kirjallista suostumusta määrätyn jäte-erän maahantuontiin, milloin tuontimaa ei ole kieltänyt tällaisten vaarallisten jätteiden maahantuontia, ***tulkittuna*** Baselin yleissopimuksen ***4 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti***;
 - c) muuhun kuin Baselin yleissopimuksen sopimuspuolena olevaan valtioon, ***tulkittuna*** Baselin yleissopimuksen ***4 artiklan 5 kohdan mukaisesti***;
 - d) tuontimaahan, ellei tällaisia vaarallisia jätteitä tai muita jätteitä huolleta ympäristöä suojelevasti tuontimaassa tai muualla, ***tulkittuna*** Baselin yleissopimuksen ***4 artiklan 8 kohdan ensimmäisen*** virkkeen mukaisesti ■ ;

³ ***Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EY) N:o 1013/2006, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2006, jätteiden siirrosta (EUVL L 190, 12.7.2006, s. 1).***

11. ■ Kielto viedä vaarallisia jätteitä Baselin yleissopimuksen liitteessä VII luetelluista maista maihin, joita ei ole lueteltu liitteessä VII ***Baselin yleissopimuksen liitteessä IV lueteltuja toimintoja varten, tulkittuna*** Baselin yleissopimuksen 4 A artiklan ***ja*** asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ***34 ja*** 36 artiklan mukaisesti ■ ;
12. ■ Kielto tuoda vaarallisia jätteitä ja muita jätteitä muusta kuin Baselin yleissopimuksen sopimuspuolena olevasta valtiosta, ***joka ei ole ratifioinut*** yleissopimusta, ***tulkittuna*** Baselin yleissopimuksen ***4 artiklan 5 kohdan mukaisesti***;
13. ***Velvoite välttää tai minimoida haitalliset vaikutukset maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta 16 päivänä marraskuuta 1972 tehdyn yleissopimuksen (maailmanperintösopimus) 2 artiklassa määriteltuihin, luonnonperinnöksi rajattuihin kohteisiin, tulkittuna maailmanperintösopimuksen 5 artiklan d alakohdan ja asianomaisella lainkäyttöalueella sovellettavan lainsäädännön mukaisesti***;

14. *Velvoite välttää tai minimoida haitalliset vaikutukset 2 päivänä helmikuuta 1971 tehdyn vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä vesiperäisiä maita koskevan yleissopimuksen (Ramsarin yleissopimus) 1 artiklassa määriteltuihin kosteikkoihin, tulkittuna Ramsarin yleissopimuksen 4 artiklan 1 kohdan ja asianomaisella lainkäyttöalueella sovellettavan lainsäädännön mukaisesti;*
15. *Velvoite estää aluksista aiheutuva pilaantuminen, tulkittuna aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemisestä 2 päivänä marraskuuta 1973 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 pöytäkirjalla (MARPOL 73/78 -yleissopimus) mukaisesti. Tähän sisältyy:*
- a) *kielto tyhjentää mereen:*
- i) *MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteessä olevassa 1 säännössä määriteltyjä öljyä tai öljypitoisia seoksia, tulkittuna MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteessä olevan 9–11 säännön mukaisesti;*
- ii) *MARPOL 73/78 -yleissopimuksen II liitteessä olevan 1 säännön 6 kohdassa määriteltyjä haitallisia nestemäisiä aineita, tulkittuna MARPOL 73/78 -yleissopimuksen II liitteessä olevan 5 ja 6 säännön mukaisesti; ja*

iii) MARPOL 73/78 -yleissopimuksen IV liitteessä olevan 1 säännön 3 kohdassa määriteltyä käymäläjätevettä, tulkittuna MARPOL 73/78 -yleissopimuksen IV liitteessä olevan 8 ja 9 säännön mukaisesti;

b) MARPOL 73/78 -yleissopimuksen III liitteessä olevassa 1 säännössä määriteltyjen pakattuina meritse kuljetettavien vahingollisten aineiden aiheuttaman laittoman pilaantumisen kieltä, tulkittuna MARPOL 73/78 -yleissopimuksen III liitteessä olevan 1–7 säännön mukaisesti; ja

c) MARPOL 73/78 -yleissopimuksen V liitteessä olevassa 1 säännössä määriteltyjen kiinteiden jätteiden aiheuttaman laittoman pilaantumisen kieltä, tulkittuna MARPOL 73/78 -yleissopimuksen V liitteessä olevan 3–6 säännön mukaisesti;

16. Velvoite ehkäistä, vähentää ja valvoa meriympäristön pilaantumista, joka aiheutuu laskemalla jätettä mereen, tulkittuna 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS) 210 artiklan ja asianomaisella lainkäyttöalueella sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.